

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 31 augusti 2020

§ 2 Interpellation (2019:60) av Maria Ljuslin (V) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om att förebygga suicid

Anförande nr 1

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag hänvisar till att börja med till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

M a r i a L j u s l i n (V): Fru ordförande! Jag vill såklart tacka socialborgarrådet för svaret, men jag tycker att det är beklagligt blekt. Den nationella hjälplinjen, som har byggts upp av brukarorganisationer, kom till för att behovet var så stort. Sedan lades den nu ned efter 20 år, trots att det inte finns något alternativ på plats och trots att behovet kanske är större än någonsin. Det gör att man undrar hur genomtänkt beslutet egentligen är.

Detta var en enkel men kraftfull väg in för människor i behov av krisstöd, och det kostade samhället ungefär 10 miljoner om året. Det landar i sin tur på cirka en krona per individ och år för att rädda liv. Jag läser i remissvaret att regionens behandlande verksamhet ska ta över verksamheten. Men samtidigt vill inte regionerna finansiera det här. SKR skyller beslutet på att lägga ned på Inera, men Inera i sin tur menar på att det är SKR som har varit pådrivande. Att lägga ansvaret på den redan hårt pressade vården är ansvarslost på flera sätt.

Även om jag inte håller socialborgarrådet ansvarig för regionens beslut läser jag helt enkelt in i svaret att Jan Jönsson anser att det här är ett bra beslut. Jag anser att det är någonting som vi i Stockholm bara kan beklaga. Men själva syftet med att regionen ska ta över vårdgivaransvaret påstås vara att vi ska få bättre patientsäkerhet, kvalitet, organisation och uppföljning.

Jag vill fråga socialborgarrådet om han tror på det här – att det är just dokumentation och uppföljning som krävs för en suicidal individ som akut vänder sig till samhället och söker stöd. Tvärtom vet vi att hjälplinjen tillät individen att vara anonym. Det kan vara just den livsavgörande faktorn. Det är ett stort steg att ta för en individ som är i behov av hjälp och stöd av någon som förbehållslöst är där för att lyssna. Det försvåras när regionens ordinarie verksamhet är det som står till buds, framför allt i mindre orter.

Stockholm har nu drabbats hårt av covid-19; det vet vi. I pandemins skugga är risken stor att fler drabbas av psykisk ohälsa. En nationellt sammanhållen stödlinje som erbjuder tillfälligt stöd vid psykisk ohälsa eller svåra livskriser via en jourtelefon som har öppet alla dagar i veckan behövs nu mer än någonsin. Samtliga stödorganisationer har förtvivlat bett om att den nationella stödlinjen ska öppna igen. De känner till behovet, och de märker av trycket. Jag kan bara hoppas att

socialborgarrådet lyssnar och tar kontakt med sina vänner i regionen och talar dem till rätta. Det kostar oss alla att spara in på stödlinjen.

Socialborgarrådet Jan Jönsson, anser du att det här var ett bra beslut?

Anförande nr 3

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Tack så mycket för denna interpellation! Precis som Maria Ljuslin själv påpekade är det lite svårt att svara på frågor om en verksamhet som jag och kommunfullmäktige över huvud taget inte ansvarar för utan som ett annat hus ansvarar för.

De två sista styckena som du refererade till i vårt svar har vi förstås hämtat in från det som regionen säger officiellt. Vi kan så att säga inte komma fram till någonting annat när vi inte har något mandat att besluta över deras verksamheter.

Det som däremot har gjorts från vår sida är att skriva fram en handlingsplan för socialtjänsten i Stockholm som går ut på att förebygga suicida handlingar och på hur socialsekreterare ska kunna bli bättre på att se kännetecknen på att en person kan vara i fara för att ta sitt eget liv. Bakgrunden till att vi tog fram planen just för socialtjänsten handlar om att man där ofta möter människor i olika utsatta situationer och att det därför kan vara en viktig del i det förebyggande arbetet.

Själva handlingsplanen innehåller förslag på åtgärder på tre nivåer: universell, selektiv och indikativ preventionsnivå. De åtgärder som föreslås tydliggör socialtjänstens ansvar och möjligheter att arbeta suicidpreventivt och att öka medvetenheten om riskgrupper och bakgrundsfaktorer kring självmordshandlingar.

Varje enskild verksamhet och enhet ansvar sedan för att själv implementera och hantera de angivna åtgärdsförslag som finns i handlingsplanen utifrån invånarnas behov och verksamheternas förutsättningar. Representanter från samtliga stadsdelsförvaltningar och från Region Stockholm har deltagit. Deras nationella center för suicidprevention har också deltagit samt några utvalda organisationer i civilsamhället som arbetar specifikt med självmordsprevention.

Det är självklart öppet för alla andra förvaltningar, som utbildningsförvaltningen och andra, att inspireras av och ta del av den plan som socialnämnden tog fram. Jag vet att den har rönt stort intresse från alla partier i vår nämnd men också från flera organisationer på området.

Min talartid rinner iväg, så jag får återkomma i ett ytterligare inlägg.

Anförande nr 4

M a r i a L j u s l i n (V): Tack, Jan, men jag vill ändå påtala att vi pratar om olika saker! Det är självklart jättebra att socialtjänsten, som du pratar om, tar upp de här sakerna och att man stärker arbetet. Det är absolut bra! Men nu handlar det om människor som vi inte når via socialtjänsten och som inte är där inne. Det är fantastiskt att vi har människor som jobbar i sin yrkesroll, har koll på tecken och vet

hur man ska fånga in människor som verkar lida av psykisk ohälsa eller som mår dåligt.

Men det handlar om alla andra, de som faktiskt inte kommer in till socialpsykiatri, i skolan eller så, utan som är ensamma och behöver sträcka ut en hand till någon anonymt och säga: Jag behöver hjälp! Jag mår så här, och jag riskerar att skada mig själv. Vad ska jag göra? Jag menar då inte att man kan hänvisa en person till 1177 för att vänta där i en timme och helst också uppge sitt personnummer och att de i sin tur ska hänvisa en vidare till något slags instans som borde ta emot en. Jag menar någon som faktiskt svarar och som är där enkom för att lyssna. Den lilla detaljen – att faktiskt bara få prata om det man känner med någon som inte dömer och någon som inte kommer att följa upp det hela i någon matris eller ta ens personuppgifter – gör enormt stor skillnad. Det vet vi.

Frågan är fortfarande: Vad kommer i stället för en stömlinje? Är det bara regionernas ordinarie verksamhet som står till buds?

Anförande nr 5

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Det är återigen så att jag inte har en aning om vad man ska göra för att ersätta detta eftersom det fortfarande är regionen som ansvarar för frågan. Jag kan alltså tyvärr inte svara på just den fråga som Maria Ljuslin ställer. Jag känner inte till bakgrunden till det beslut som man har fattat – om det handlade om tillgänglighet, om det handlade om pengar eller om det handlade om någonting annat.

Det jag vet är att vi i socialnämnden har tagit fram handlingsplanen. Något som vi pekar på igen är särskilt s. 17, där det handlar om hur man kan förebygga suicid bland särskilda riskgrupper. Det handlar framför allt om personer drabbade av samsjuklighet, där vi hoppas kunna använda SIP i utökad omfattning i samverkan med just regionen. I det hemlöshetsprogram som vi har antagit finns också särskilt fokus på just denna gruppens behov av ökad samordning.

Vi har också i vårt nya anhörighetsprogram, som nu är på väg fram, pekat på vikten av att anhöriga som drabbas av dödligt våld och även psykisk ohälsa, självmord och liknande ska kunna få utökat stöd. Vi har jobbat en hel del med hur personer inom hbtq-gruppen, som är ytterligare en särskilt drabbad grupp, ska ha fler mötesplatser och liknande. Det ska finnas stöd på ungdomsmottagningar och liknande. Sedan är elevhälsan för våra ungdomar väldigt viktig. Vårt skolborgarråd kanske någon gång i framtiden kan redogöra för vad som görs där.

Man kan ändå konstatera, vilket är en glädjande uppgift, att självmordsfrekvensen har gått ned sedan 1980-talet med ungefär 20 procent. I den oroande tendens som finns bland den yngsta gruppen, 15–24 år, det just hbtq-personer som står för den största risken. Där finns det mer att göra, och där kan staden också bidra.

Men när det gäller just telefonlinjen och huruvida man ska ringa via 1177 och om det är bra eller dåligt är jag ledsen, men jag kan inte göra någon bedömning av detta

eftersom jag inte ansvarar för denna verksamhet. Kommunfullmäktige har inte heller något beslutsmandat över den.

Anförande nr 6

M a r i a L j u s l i n (V): Jag går säkert utanför ramarna, men din partikollega är faktiskt ansvarig i regionen. Därför tycker jag att frågan om vad du anser om beslutet är relevant. Det var också det som frågan gällde.

Jag kan inte låta bli att nämna skolan i och med att ni minskar ned resurser till skolan, där just omsorgen om barns psykiska hälsa är viktig och där vi ser att ohälsan ökar. Resurserna skärs ned i skolorna för att man ska ha råd med den budget som nu ligger. Det kan alltså vara en relevant diskussion på ett annat tema.

§ 3 Interpellation (2019:62) av Alexandra Mattson Åkerström (V) till socialborgarrådet Jan Jönsson (L) om skyddsfonden

Anförande nr 7

Borgarrådet Jönsson (L): Jag hänvisar även denna gång till det utdelade svaret.

Anförande nr 8

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Ordförande! Bakgrunden till interpellationen är att majoriteten i budgeten i höstas, när jag skrev interpellationen, inrättade en så kallad skyddsfond för placering av barn i socialtjänsten i utsatta områden. Spontant låter det väldigt bra, men hittills har inte stadsdelarna, vad jag förstår, sett pengarna.

Jag har ställt några frågor om varför man valde att inte satsa pengarna direkt på stadsdelsnämndernas socialtjänst. Underskotten var ju stora redan förra hösten. Jag undrar också om man kan säga någonting om framtiden: När kommer de här pengarna? Det är verkligen en aktuell fråga med placeringen just nu när det gäller ungdomar inom socialtjänsten.

Anförande nr 9

Borgarrådet Jönsson (L): Fru ordförande! Tack för dessa frågor, som är mycket intressanta och viktiga!

Låt mig börja med den sista frågan, som handlade om när stadsdelarna kommer att se pengarna. Tanken är att det görs en avstämning i tertialrapport 2 av vilka stadsdelsnämnder som har haft en högre andel riktigt dyra placeringsärenden. Då kommer pengarna i huvudsak att fördelas ut till just dessa stadsdelar.

Den andra frågan, som handlar om varför man väljer just den här metoden i stället för att lägga ut pengarna generellt sett till stadsdelarnas socialtjänst, handlar om att det ganska länge har funnits en orättvisa mellan olika stadsdelar i Stockholm. Vissa har väldigt höga kostnader för placeringar av olika slag, medan andra har lägre kostnader. Vissa stadsdelar kan under ett år drabbas av att det kommer in väldigt tunga ärenden som man inte har haft en chans att förutse. Då står man där ibland med mångmiljonkostnader som inte fanns i budget, och man får då dra ned på annat håll för att kunna kompensera de kostnader som uppstår.

Genom att avsätta fonden kan man helt enkelt parera de oväntade kostnader som uppstår för tunga placeringar under pågående år. Om man bara hade smetat ut pengarna skulle det ha blivit lika för alla, och då hade orättvisan funnits kvar. Detta är alltså bakgrunden till det här.

Sedan är det också glädjande att vi i statsbudgeten förra året, mycket genom Liberalernas förtjänst, fick igenom att staten inte längre tar ut samma pris för LVU-placeringar utan ger en viss rabatt. Denna information hade inte riktigt nått ut till stadsdelarna, upptäckte vi för en månad sedan, men den är nu på väg ut till

stadsdelarna så att man vet att om man behöver placera just på de dyra SIS-institutionerna är det nu en lägre prislapp för det som staten tar ut än det har varit tidigare. Sedan finns det mycket i övrigt att säga om SIS och dess kvalitet, men det är inte riktigt det som tas upp i din fråga.

Jag tror att jag därmed har svarat på de frågor som du ställde initialt.

Anförande nr 10

Alexandra Mattsson Åkerström (V): Ordförande! Det är väl inte riktigt så att alla stadsdelsnämnder får exakt lika mycket varje år till en viss del av socialtjänsten. Både du och jag vet, Jan Jönsson, att det baseras på hur stor stadsdelen är, hur många barn som föds, socioekonomi och liknande.

Jag undrar lite grann om det är tänkt att man ska utvärdera det här sättet och styra kring finansieringen av socialtjänsten innan man börjar göra detta till något permanent inslag i stadens budget.

Jag skulle också vilja ställa en fråga. Vi vet att underskotten i höstas var 80–90 miljoner när det gäller barn och ungdomsvården, så man kan ändå säga att minst dessa pengar hade behövts. Det var inte vad stadsdelarna fick förra hösten. Jag hoppas att man täcker det underskott som fanns då – nu hinner man kanske inte ikapp det, utan nu ligger man på ungefär minus 30 miljoner i barn- och ungdomsvården. Frågan om det verkligen behövs pengar känns det alltså som att vi har kommit förbi. Det behövs pengar, helt enkelt.

Håller du inte med mig om det?

Anförande nr 11

Borgarrådet Jönsson (L): Som Alexandra Mattsson Åkerström kommer ihåg fyllde vi upp de underskott som stadsdelarna hade på just individ och familj. Jag minns till och med att du själv i ett radioinslag sa ungefär vilken summa som krävdes. Jag tror att det var 80 miljoner eller någonting sådant, och vi lade till 100 miljoner plus skyddsfonden, som ligger på 20 miljoner. Vi har alltså flyttat underskotten, och jag kan faktiskt misstänka att det är därför det samlade underskottet nu är lägre än det var tidigare.

När det gäller huruvida vi ska fortsätta med denna styrningsmodell är det självklart någonting som vi måste fundera igenom inför nästa års budget. Jag personligen tror att detta är en bra väg att gå, för när jag var lokalpolitiker i Skärholmen var det inte alls ovanligt att just denna stadsdel återkommande fick väldigt svåra fall som kostade väldigt mycket och som ingen hade förutsett. Likadant har det varit för Rinkeby-Kista och för Spånga-Tensta. När vi gjorde en liten simulering av var pengarna troligtvis skulle hamna var det troligtvis just till dessa stadsdelar som pengarna kommer att styras. Jag ser det inte som något fel att de för en gångs skull får någon form av kompensation för att de tar ett väldigt stort ansvar.

Anförande nr 12

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Tack för svaret! Jag tycker att det låter bra att man i alla fall ska se över eller på något sätt utvärdera om det här är ett bra sätt att styra socialtjänsten när det gäller resurstilldelning. Vi vet ju att den har varit underfinansierad i väldigt många år. Senast de blå styrde i den här staden underfinansierades socialtjänstens barn- och ungdomsvård med ungefär 100 miljoner årligen. Det kom man fram till i en rapport efteråt. Det vill vi verkligen inte se igen.

Jag tävlar gärna i vem som kan fixa fram mest pengar till socialtjänsten, för det tror jag att hela staden tjänar på. Jag ser fram emot att se hur det blir nu i T2:an – om det verkligen är stadsdelar som får ta del av pengarna. Skärholmen, som du nämnde, är redan nu en stadsdel som är hårt belastad och har mycket kostnader för till exempel placeringar. Det skulle inte förvåna mig om Järva får något liknande framöver.

Jag får helt enkelt återkomma efter nästa tertialrapport.

§ 5 Interpellation av Alexander Ojanne (S) till borgarrådet Larsson (M) om löftet att ersätta Stadshagens 11-mannafotbollsplan i närområdet

Anförande nr 13

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 14

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Tack för svaret! Det kanske inte var så mycket svar på den fråga jag ställer, men det är i alla fall ett svar om att ni vill återkomma med ett svar så småningom.

År 2022 ska Stadshagen exploateras. Den sista fotbollsträningen lär därför troligtvis äga rum på den planer som finns där nu om ganska exakt ett år. En ny plan borde redan nu ha tagits fram om det inte ska bli ett glapp där vi i Stockholm tappar ytterligare en fotbollsplan. Jag tror inte att jag behöver förklara för er hur otroligt viktig fotbollen är för ungdomsidrotten här i Stockholm. Det är den absolut största idrotten för barn och unga. Hur många fotbollsplaner som saknas i staden varierar beroende på vem man frågar, men de flesta är överens om att det är mellan 11 och 28. Det beror på hur man beräknar befolkningsunderlaget och antalet lag som finns i staden. Detta är alltså beklagligt av flera olika skäl. Det är också beklagligt utifrån att Joakim Larsson lovade att fotbollsplanen skulle ersättas före en exploatering av Stadshagen.

Därför skulle jag vilja fråga stadsbyggnadsborgarrådet: Anser du inte själv att det här är ett löftesbrott? Och om du inte anser det – när anser du att det är ett brott mot ditt vallöfte?

Anförande nr 15

Borgarrådet L a r s s o n (M): Frågan om en ersättningsplats för den elvamannaplan som var planerad i Fredhäll har varit uppe ett antal gånger. Det beror på att det är en konsekvens av stadsutvecklingen i Stadshagen, som i sin tur är en konsekvens av att vi har en tennishall i Kristinebergs strandpark som försvårar för Kristinebergs strandpark att genomföras i den utsträckning som fullmäktige beslutade om redan 2004, om jag minns rätt.

Det har varit ett pussel att lägga att se till att vi inte förlorar en elvamannaplan under denna resa utan vinner en sjumannaplan, som vi i praktiken gör när vi har funnit en ersättningsplats för elvamannaplanen. Det var i många år man arbetade för att denna skulle ligga i Fredhällsparken. Efter valet kom vi överens om i den grönbå majoriteten att försöka finna en ny plats för denna elvamannaplan. Som ni mycket riktigt har påpekat är det inget som man snyter ur näsan. Det är en stor placering vi talar om. Vi tittar på olika alternativ, och vi diskuterade några varianter senast i somras, vilket jag också försökte antyda i mitt svar på din interpellation.

Jag skulle verkligen önska att du hade fått ett mer fullödigt svar på din fråga, för vi har lovat att vi ska försöka finna en ny placering för elvamannaplanen. Självklart

jobbar vi vidare med det, och det är en prioriterad fråga. Men den är svår, för det blir naturligtvis konsekvenser vilken plats den än landar på i slutändan. Det är alltså riktigt att vi jobbar vidare, och om du frågar såsom du gör – när vallöftet har brutits – är svaret att det är när det inte har infriats.

Anförande nr 16

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Jag tycker att du glider på svaret och på löftet redan där. Du säger att du har lovat att försöka. Det är inte det som har lovats. Det har lovats att det ska byggas en fotbollsplan som ersätter den här planen. Det har inte lovats något försök.

Stadsbyggnadsborgarrådet påpekar i sitt svar att det saknas politisk förankring för att bygga i Fredhällsparken. Det är inte heller riktigt med sanningen överensstämmande. Vi hade inför valet 2018 en rundringning från en tidning, Mitt i, här i Stockholm. De frågade alla partier hur de ställde sig till att bygga i Fredhällsparken. Alla partier utom Centerpartiet svarade då väldigt tydligt att man ville bygga i Fredhällsparken. Anna König Jerlmyr sa: Vi vill bygga eftersom vi behöver fler fotbollsplaner, speciellt i innerstaden.

Jag tycker att det här pekar på det problem vi har. Det sätter fingret på hur nuvarande majoritet fungerar, där varje parti i styret har någon sorts vetorätt i alla projekt som de ogillar. Det leder till den handlingsförlamning vi ser, vilket är otroligt beklagligt nu när Stockholm egentligen behöver handlingskraft.

Ni har nu, två år efter att ni stoppade fotbollsplanen, lyckats konstatera att det är svårt att hitta mark för en fotbollsplan på Kungsholmen. Det hade jag kunnat tala om för dig redan från början. Det är en begränsad yta som enkelt går att överblicka. Jag tycker att du redan nu skulle kunna erkänna att ni har brutit mot vallöftet.

Anförande nr 17

Borgarrådet L a r s s o n (M): Vi kan naturligtvis fortsätta att märka ord. Målet är att hitta en ny placering för den elvamannaplan som inte blir av i Fredhäll, som tanken var skulle ersätta den som ligger i Stadshagen. Vi fortsätter att jobba med det. Det kan vara så att du inte nöjer dig med det, men vi kommer att fortsätta att arbeta, och målet är att vi ska hitta en ny placering.

Ditt resonemang om att det kostar mycket i en förhandling och så vidare tycker jag snarare tenderar att visa vad Socialdemokraterna är för en koalitionskompis när man kör över alla hela tiden och inte kommer överens. Partier är inte värda särskilt mycket i en koalition för er, utan Socialdemokraterna bestämmer. Vi jobbar inte riktigt så. Vi kommer överens, och vi kommer att hitta lösningar. Det gör att vi kan styra tillsammans i en bred majoritet som har en god förankring i fullmäktige. Det är bara att beklaga att Socialdemokraterna har en annan inställning till samarbeten, men det får ni stå för.

Anförande nr 18

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det här är i grunden en förfärlig historia från början till slut. Ett parti ville stoppa detta och lyckades i förhandlingarna. Man har ingen lösning, utan låtsas leta på Kungsholmen – som om marken där vore okänd när det gäller vad som finns och inte.

Ett brutet löfte är det redan, för 2022 kommer grävskoporna och gräver upp fotbollsplanen i Stadshagen. Det är i alla fall det senaste jag hörde. Då finns det ingen fotbollsplan. Det är oerhört trist för till exempel Norrmalmsungdomarna och för alla andra som är vana att spela där. Alla förstår att man inte kommer att hinna hitta något till 2022 och få igenom planer med överklaganden, miljöplaner och annat. Det tar fyra fem år, och då är vi kanske framme vid 2025–2026, teoretiskt sett, för att se om löftet infrias eller inte.

Jag tycker att Centern har ett särskilt ansvar. Det är det parti som är ansvarigt för idrottsfrågorna och som har gått in med detta bud utan att ha löst det här. Jag vet att det finns en sju Mannaplan som teoretiskt sett skulle kunna bli en elv Mannaplan. Det hade möjligtvis kunnat vara en lösning. Men det senaste jag hörde var att ytan på sju Mannaplanen är för liten för att kunna få fram en elv Mannaplan. Den mark och de alternativ som finns är ganska givna. Jag tycker att Moderaterna har lagt sig i varenda fråga i de frågor som det fanns överenskommelser om under mandatperioden. Just på idrottsområdet är detta ganska häpnadsväckande. Det kommer en annan fråga senare i kväll som är en likartad skandalhistoria.

Det här är ett brutet löfte, som vi kan konstatera redan i dag. Jag tror inte att Stockholmsfotbollen har förstått hur illa det är. De vet inte om att det kommer att börja grävas där 2022 och att de kommer att vara helt utan plan.

Det fanns ett annat löfte som det i och för sig hade varit positivt om det hade gått att genomföra, men det har tydligen också försvunnit. Det har indirekt med detta att göra. Det handlar nämligen om de två fotbollsplanerna på Gärdet som Djurgårdsförvaltningen senare har fått problem med, om jag förstår det hela rätt.

Så nog har ni brutit löftet alltid, och det har ni gjort i många frågor. Ni låtsats som att ni går omkring på Kungsholmen och letar efter mark till en elv Mannaplan. Det är komiskt att höra.

Anförande nr 19

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Jag tycker att det är ett intressant sätt som Socialdemokraterna väljer att prata om frågan på. Jag tycker också att det visar hur ni ser på stadsbyggnadsfrågor och hur ni ser på idrottsfrågor.

Från Centerpartiets sida var det här ett viktigt vallöfte. Det handlar om att vi inte vill se parkmark som ledig mark där man kan göra någonting annat, utan vi vill se ett Stockholm där idrotten får ta plats. Men det är också viktigt i ett idrottsvänligt Stockholm att vi har grönytor, att vi har ytor för spontanidrott och att vi har fina och väl omhändertagna parker och motionsspår. Det är det denna fråga handlar om. Jag tycker att det sätt som ni pratar om detta på när ni säger att Centerpartiet har gått in

med det här budet och så vidare visar att ni inte har förståelsen för hur man bygger en levande stad som möjliggör för stockholmare att röra på sig.

Precis som Joakim Larsson säger försöker vi lösa den här frågan, men till skillnad från er försöker vi lösa den på ett kreativt sätt och inte bara på ett sätt där man ser parkmark som ledig mark.

Anförande nr 20

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi har diskuterat frågan förut, och fortfarande gäller sanningen att det var ett parti som var emot. Man kan diskutera de demokratiska aspekterna. I parken och den del som skulle användas har det funnits en fotbollsplan förut. Det hade inte var någon stor sak på det viset.

Men framför allt handlar det om att man ställer ut löften och fortsätter att göra det fast vi pratar om 2020. Om två år kommer grävskoporna som gräver upp planen. Vad ska vi säga då? Jag vet inte om det blir före eller efter valet, men det kommer att vara påtagligt för Stockholmsfotbollen att enormt viktiga planer för innerstadsungdomarna och för många turneringar och annat kommer att försvinna. Löftet ska vara kreativt, har jag förstått. Ni letar fortfarande. Alla hör vart det här barkar hän, och det är lite trist.

Jag tycker att det oppositionens uppgift att granska. Det gjorde säkert ni också. Om man har gett löften tycker jag att man ska stå till svars. Nu är det fem i tolv, eller fem över tolv, som alla förstår. Det tar säkert fyra fem år att hitta en annan plats, och det är formulerat som ett löfte att den ska vara på Kungsholmen. Det är naturligtvis inte korrekt. Det här kommer att bli ett stort svek, som det ser ut. Det ser vi redan i dag. Ni har verkligen skäl att lämna besked, och det väldigt snabbt. Jag tror att ni har alternativen klara för er redan nu; det är bara det att ni inte säger något.

Anförande nr 21

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Idrottsborgarrådet pratar om att Socialdemokraterna ser parkmark som någon sorts ledig mark som man bara kan ta i anspråk för annan bebyggelse. Då ska jag säga att majoriteten ser idrottsmark som mark man kan ta i beaktande när det ska byggas bostäder, arbetsplatser och annat utan att ersätta idrottsmarken med ny idrottsmark. Det här är inte första gången. Vi såg att det hände på Rågsveds bollplan. Man byggde en maskinpark på fotbollsplanen där utan att ersätta med motiveringen att det skulle vara tvunget att bära sig självt ekonomiskt för att kunna få ersättning.

Jag har varit väldigt orolig, och jag var inte riktigt beredd på den här debatten. Idrottsborgarrådet är uppe i talarstolen och slirar på att det alltid ska vara ersättningsinvestering när idrottsmark tas i anspråk. Det tycker jag är mycket beklagligt. Joakim Larsson svarar inte på frågan i min interpellation, och det hade jag inte heller riktigt räknat med att han skulle göra. Men när idrottsborgarrådet går upp och så tydligt försvarar att idrottsmark bebyggs med bostäder utan att ersättas tycker jag att det är en otroligt tråkig signal till Idrottsstockholm.

Anförande nr 22

Borgarrådet L a r s s o n (M): För att bara kommentera det sista är det klart att man kan vänta med att svara på en interpellation tills man har arbetat färdigt och har ett svar. Men då hade jag fått kritik för att ni fick vänta så länge på svaret. Sanningen är att det här är en fråga som man arbetar med. Det har vi gjort, och vi kommer att fortsätta att göra det tills vi har hittat en bra lösning på den. Svaret på frågan kommer du att få den dag vi har en lösning att presentera.

I en stadsutveckling, som sker i Stockholm, händer det att saker och ting står emot varandra, och man försöker hitta ersättningsplatser för diverse ting. Socialdemokraterna drev på ganska hårt för att det skulle byggas en skola på Bromstens IP. Det vill jag minnas var helt okej enligt Socialdemokraterna i det fallet. Vi tycker att vi skulle försöka hitta en annan lösning. Man kan väl säga att om vi ställer dessa mot varandra så blir det 1–1. Så här är det i stadsutveckling; ibland står saker och ting mot varandra. Vi får se var det landar i det här fallet. Men en sak är säker: Vi kommer att fortsätta att arbeta med det löfte som vi har givit i samband med att vi presenterade den majoritet som styr i staden. Det svaret kommer du att få när vi är färdiga.

Anförande nr 23

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Om man jämför med Stadshagen och de idrottytor som finns där tror jag att det är svårt att hitta några som används så pass mycket och som har så stor betydelse som de har i dag. Jag lovar att när detta löfte gavs var alla partier med. De gav löftet att man inte kommer att gräva i Stadshagen med mindre än att vi får ordna en elvamannaplan som ersättning. Det blir en kvar, och det är därför det är så otroligt viktig. Det var alla partier som gav det löftet.

Det fanns en lösning som ett parti av alla i fullmäktige var emot, i Fredhällsparken. Där hade man, som jag sa tidigare, spelat fotboll förut. Det förhandlades bort när Moderaterna la sig på alla punkter.

Då sitter ni där. Då sitter ni fast i det här konstiga läget. Nu får inte borgarrådet Larsson svara, för han har haft sitt tredje och sista inlägg. Men jag vill ändå ställa en fråga. Den kanske får hänga i luften, eller så kan idrottsborgarrådet svara: Kan ni lova att när grävskoporna om två år börjar gräva på Stadshagen och man tar bort planerna kommer ersättningsplanen att finnas klar, som ni lovade förut?

Anförande nr 24

Borgarrådet E r n l u n d (C): Eftersom stadsbyggnadsborgarrådet har haft sitt tredje och sista inlägg får jag svara. Ja, det är precis det vi jobbar för, och det är precis det som vi har anfört i den här debatten. Precis som Joakim Larsson har sagt kommer vi att återkomma när vi har en lösning i frågan.

§ 8 Frågestund

Fråga nr 1. Friskolor

Anförande nr 25

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande, fullmäktige! Jag vill fråga skolborgarrådet hur staden agerar i relation till friskolan. En fråga handlar om det som nu cirkulerar i medierna om en friskola i Vällingby som har haft kopplingar till islamistiska miljöer och som dessutom hyr lokaler av Sisab. Jag tycker inte att det är rimligt att skolor får bedriva verksamhet under lång tid trots återkommande och allvarliga brister. Det är oacceptabelt. Jag är glad över att Skolinspektionen har fått utökade befogenheter för att kunna agera i sådana här fall.

Jag undrar hur skolborgarrådet ser på detta och om staden har vidtagit några åtgärder.

Anförande nr 26

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande och fullmäktige! Tack för frågan! Det är spännande när man ser att man får en fråga om friskolor. Man funderar på vad det kan vara. Jag tycker att det är bra med friskolor och att det finns möjlighet att välja, men naturligtvis delar jag din problembeskrivning: Det här är helt oacceptabelt. Det är Skolinspektionen som bevakar tillsynen på våra skolor och inte vi, till skillnad mot när det gäller våra förskolor, där vi har mycket större möjlighet att gå in i enskilda ärenden på ett annat sätt.

När man pratar om de här frågorna brukar jag säga att det inte är så konstigt att skolborgarrådet eller utbildningsförvaltningen inte klarar av att se den här problematiken när inte ens Säpo lyckas hitta den. Men självklart är detta helt oacceptabelt. Tillsynen måste skärpas, och Skolinspektionen måste på något vis titta på det här med nya ögon. Så här kan vi inte ha det.

Anförande nr 27

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Tack för svaret, skolborgarrådet! Det gläder mig att du instämmer i min problembeskrivning. Men jag tycker fortfarande att också staden har möjlighet att agera utifrån det handlingsutrymme som finns i stadens kompetens, speciellt eftersom den här skolan hyr av Stockholms stad.

Jag har en annan fråga. Om sju timmar tas all statistik bort från Skolverket. Det kanske är den fråga du hade förväntat dig. För ett tag sedan bestämdes alltså att alla elevers och föräldrars behov av objektiva fakta inte längre ska vara tillgodosett. Dessutom kommer det här att ställa till problem när staden ska besluta om den socioekonomiska fördelningen i skolan. I praktiken blir det omöjligt att göra en sådan här fördelning som vi brukar göra i de socioekonomiska resursfördelningarna.

Jag uppskattar att du har agerat i den här frågan och markerat mot en absurd ordning. Därför vill jag fråga skolborgarrådet dels om den statistik som finns för kommunala

skolor och som nu försvinner kommer att finnas på stadens hemsida, dels vilka kontakter skolborgarrådet har tagit för att säkerställa att motsvarande uppgifter finns från fristående friskolor på till exempel stadens hemsida.

Anförande nr 28

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Det här är en fråga som jag har varit väldigt engagerad i. Jag tycker precis som du, Kadir, och jag har stormat kring den här frågan mycket eftersom jag tycker att det är märkligt att det ska behöva gå så här långt innan regeringen inser att vi inte kan ha det så här. Det är märkligt hur en så viktig fråga kan fara iväg utan att någon säger: Stopp och belägg! Vad är det som händer?

Vi har varit tydliga i Stockholms stad med att vi kommer att fortsätta att publicera våra betyg och de uppgifter som behövs för att kunna välja skola. Jag var direkt i kontakt med de friskolor vi har, de stora koncernerna, i Stockholm och uppmanade dem att göra detsamma. Det har det också gjorts. De kommer att gå ut med sina betyg och vara synliga med hur det ser ut på deras skolor.

På kort sikt är det här inte något stort problem, men på lång sikt är det ett väldigt stort problem. Precis som du mycket riktigt påpekar kommer det att påverka de socioekonomiska fördelningsnycklarna. Nu är det så att de här socioekonomiska fördelningsnycklarna är på tre års basis. Det år som kommer har vi fortfarande möjlighet att använda oss av de gamla uppgifterna, men redan året därpå är det jättestor problematiskt. Därför har jag varit jättetydlig i mina samtal med regeringen, Skolverket och så vidare med att det här måste förändras och att det måste göras snabbt.

Anförande nr 29

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Tack, återigen, för svaret! Det gläder mig att skolborgarrådet har varit i kontakt med friskolorna om vikten av att publicera uppgifterna. Det är också viktigt att komma ihåg att från föräldrarnas och elevernas sida är det viktigt att känna till andelen behöriga lärare, till exempel. Det är alltså inte bara betygen och sådant.

För oss socialdemokrater går elevernas rätt till utbildning före skolföretagens rätt att tjäna pengar. Det här är ingen hemlighet. Detta sätt att stämpla uppgifterna om elevantal och andel behöriga lärare som affärshemligheter är ett tydligt bevis på den dysfunktionalitet som skolmarknaden visar upp.

Som du också var inne på är alla skolor i staden skattefinansierade – både de kommunala och de fristående. Vi som politiker har ett ansvar att ge alla stockholmare korrekt information om stadens skolor.

Därför undrar jag nu hur skolborgarrådet kommer att säkerställa att resursfördelningen går rätt till så att de skolor och elever som behöver mest stöd också får det.

Anförande nr 30

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Detta är såklart relevanta frågor, Kadir. Vi pratar mycket om de här frågorna, du och jag, när vi träffas. Jag vill vara tydlig med att det inte är friskolorna som har drivit fram denna förändring i Skolverkets arbete med publicering av uppgifterna, utan det är förvaltningsrätten som har avgett en dom som har fått stor påverkan på hur vi ska tolka lagstiftningen.

Det är alltså inte friskolorna som på något vis har framtvingat detta. De är precis lika förtvivlade som vi är över att inte kunna få publicera betyg, lärartäthet och så vidare. Vi ska komma ihåg att många av de populäraste skolorna i Stockholm är våra friskolor, och jag är stolt över att vi har både kommunala skolor och friskolor i Stockholms stad. Utifrån det perspektivet tycker jag inte att vi ska döma friskolorna utifrån något det inte är förtjänta av. Tvärtom ska vi vara glada för att de finns, för vi behöver dem.

Vad ställde du egentligen för fråga?

(Borgarrådet K a s i r g a (S): Hur vi ska ställa oss till resursfördelningen.)

Ja, förlåt – jag var så inne på det där med att jag inte tyckte att det var rättvist mot friskolorna! Jag svarade lite grann på den socioekonomiska fördelningen i mitt tidigare svar: Tack och lov är det långa cykler på bedömningarna rörande det socioekonomiska stödet, som är otroligt utvecklat i Stockholm. Vi ser nu i mycket av den mediebevakning som sker hur olika det ser ut över landet. Det tycker jag är ett bekymmer, eftersom jag är för ett förstatligande av skolan. Det här är viktigt för att vi ska få en mer likvärdig skola i Sverige. Det blir väldigt tydligt när man ser på det socioekonomiska, där vi i Stockholm tar helt för givet oavsett majoritet att vi ska ha en stark socioekonomisk parameter i Stockholm. Men så ser det inte alls ut i övriga landet. Vi är ett föredöme, och än så länge har vi uppgifter. Men jag är jättebekymrad över hur det ska komma att se ut om ett eller ett och ett halvt år om inte lagstiftningen ändras.

Fråga nr 2. Utvecklingen i Snösätra industriområde

Anförande nr 31

T o r u n B o u c h e r (V): Kommunfullmäktige beslutade i maj 2018 att inrätta Rågsveds naturreservat. I området ligger Snösätra industriområde, som är känt för sina graffitimålningar. Den norra delen exkluderas, men den södra delen behövde saneras. I beslutet framgår att utvecklingen av området ska ske i nära samarbete och i dialog med dem som verkar i Snösätra för att ta till vara och utveckla det folkliga engagemanget. Jag besökte Snösätra nyligen och träffade bland annat en daglig verksamhet som målar en vägg. Jag beundrade ett virkat konstverk som donerats av en äldre dam, och jag träffade den kulturförening som guidade mig och som menade att de ännu inte blivit involverade.

Därför undrar jag: Hur fortlöper dialog och samarbete med dem som verkar i Snösätra industriområde i dag, och hur har det påverkat processen?

Anförande nr 32

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tycker faktiskt att vi, om fru ordförande tillåter det, skulle börja i en annan ände, nämligen i att Vänsterpartiet har fattat ett beslut kring Snösätra industriområde som påverkar Snösätra industriområde. Det innefattar nu en rivning, eller flera rivningar, i den södra delen. Det får Vänsterpartiet gärna ta ansvar för.

Jag har fattat ett beslut tillsammans med stadsbyggnadsnämnden i torsdags. Det handlar om att effektuera ert beslut, nämligen att huvudfastigheten måste få ett startbesked för att berätta hur man tar hand om de massor som blir när man ska hantera en rivning. Sedan ska det saneras, och sedan ska det bli en naturmark på platsen.

I det kommande arbetet har den majoritet som nu styr kommit överens om att man ska involvera alla goda krafter i området, föreningsliv och andra, för att jobba vidare med en kulturpark i den norra delen. Men det Vänsterpartiet lyckas med – inte ännu i den här frågestunden, Torun, men i andra sammanhang och i andra forum just nu – är att låtsas som att de inte har någonting med det här att göra. Jag ska säga att vi effektuerar ert beslut i praktiken. Det ska bli en naturmark på platsen, och vi måste göra så att vi får ett startbesked så att vi kan hantera de massor som ni är ansvariga för och som måste fås fram.

Anförande nr 33

T o r u n B o u c h e r (V): Än en gång: I beslutet som vi fattade stod det att det här skulle ske i nära samarbete och dialog med dem som verkar i Snösätra. I min värld skulle det ha varit innan rivningarna börjar effektueras.

Vad jag också förstår är att saneringen även kommer att påverka den planerade rivningen av den norra delen. Det finns stora farhågor om att man behöver riva även delar av den norra delen. I det politiska direktiv vi tog fanns att det skulle utvecklas till en kulturpark. Jag förstår att kulturpark inte är synonymt med graffitipark, men jag uppfattade ändå beslutet – naivt eller inte – som att man skulle utveckla åtminstone den norra delens graffitipark och inte avveckla även den.

Jag undrar fortfarande varför ni i så fall inte har haft kontakt med civilsamhället före beslutet och vad som händer med den norra delen som en effekt av det man nu gör i den södra delen.

Anförande nr 34

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är ett antal arrendatorer i området som har blivit uppsagda. Det föregås av en ganska bred diskussion. Det har såklart varit en ganska hätsk diskussion, för detta är lokaler som har använts till olika verksamheter.

Självklart är det så att när man nu funderar på hur man ska bygga upp en kulturpark i den norra delen måste man involvera kultur- och föreningslivet i diskussionerna.

Men återigen: Vänsterpartiet har fattat ett beslut som innebär att man måste riva den södra delens olika fastigheter. Ett av dessa startbesked har jag fattat beslut om tillsammans med nämnden i torsdags. Det är ett resultat av det beslut som ni har fattat, och det blir inte bra med en del demokratiska krumbukter i ärendet där man inte tar ansvar för tidigare beslut.

Anförande nr 35

T o r u n B o u c h e r (V): Det känns lite jobbigt att jag är tvungen att ta en massa av min talartid till att upprepa samma fråga som jag ställde i den förra omgången: Hur påverkar rivningarna i den södra delen den norra delen?

På Visit Stockholm kan man läsa att Snösätra graffiti är en av de största utställningarna i sitt slag i Stockholm, och länkarna på Visit Stockholm är också några av de mest välbesökta.

Vad jag vill är inte att skapa någon sorts debatt om vem som har beslutat om vad. Det är upp till oss att se till att den här planen nu blir på riktigt och att vi faktiskt involverar civilsamhället så att det känner sig involverat. Jag vet att det finns partier även i din majoritet som vill det här – som vill kunna utveckla graffitiiparken och som inte vill att avvecklingen av graffitiiparken i den södra delen också innebär en delvis avveckling – jag vet inte riktigt hur stor – av den norra delen.

Anförande nr 36

Borgarrådet L a r s s o n (M): Den majoritet som sitter nu har fattat beslut om att vi ska inleda diskussioner med civilsamhället, kultur- och fritidsföreningar som arbetar lokalt i området – eldsjälar – för att just utveckla den norra delen. Det är det beslut som är fattat i samband med budgeten. Det arbetet tänker inte jag föregå med att gissa precis vad det blir för typ av verksamheter i den norra delen. Jag utgår ifrån att vi kommer att få reda på det under den resan.

Stadsdelarna är också involverade i detta. Det är ett antal föreningar som har idéer för vad som där ska komma, och det tänker jag inte föregå.

Fråga nr 3. Stadens mål gällande studentbostäder

Anförande nr 37

P e t e r W a l l m a r k (SD): Fru ordförande! Jag ska börja med att glädja Joakim Larsson. Han var ju så nervös inför det sista fullmäktigesammanträdet vi hade före sommaren för att jag var lite elak. Han rådde mig att äta pepparkakor. Jag har gjort det. Men tyvärr, Joakim, är det min farmors recept, och det är mer peppar än socker i dem. Vi får väl se var vi landar någonstans.

Jag skulle vilja fråga finansborgarrådet vad tanken är med studentbostäder. Nu börjar universitet och högskolor, och vi får alarmerande information och uppgifter från dem om att det är svårt att få studentbostäder i dag, framför allt beroende på corona, i de privata uthyrningar som har funnits hemma hos personer i Stockholms stad som har varit behjälpliga med detta.

Jag skulle därför vilja höra från finansborgarrådet vad det finns för kortsiktig och långsiktig plan framöver.

Anförande nr 38

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan! På kort sikt har vi årliga mål som vi sätter upp i vår budget. I år har vi målet 900 nya studentbostäder. Den information jag har fått säger att vi ligger i plan och att vi kommer att kunna uppnå dessa mål.

Totalt i Stockholms stad finns det över 11 000 studentlägenheter. Men det är klart att vi som har varit studenter en gång vet hur tufft det har varit, inte bara i Stockholm utan även i många andra städer. Det är andrahandsuthyrningar, och man hyr in sig. Därför finns det alltid behov, och det är viktigt att vi driver på för studentbostäder så att fler kan komma till Stockholm och tacka ja till en studieplats.

På längre sikt har vi givetvis ambitiösa mål om fler studentbostäder. Det handlar både om att bygga koncentrerat, som exempelvis vid Albano eller Lappis, och om att få in dem i vanliga bostadsbestånd, som när vi bygger Hagastaden och Kista äng. Vi vill få in studentbostäder även i dessa miljöer, och vi ska alltid ha med studentbostäder när vi tänker att vi ska exploatera eller bygga nya områden.

Om samtliga våra planer som finns nu realiserats kommer vi att ha 9 000 nya studentbostäder inom de kommande åren. Det hoppas jag är svar både här och nu och på längre sikt.

Anförande nr 39

P e t e r W a l l m a r k (SD): Tack för svaret! Det var välkommet att jag nästan fick en tillstymmelse till svar. Det brukar inte alltid vara så.

Under coronakrisen har det varit tydligt att staden har gått ut och annonserat att man har evakueringsbostäder. Här har vi också varit tydliga med att de har varit riktade till en speciell grupp under corona: de som är trångbodda, framför allt i Järva och Skärholmen. Dessa lägenheter har inte blivit frekvent uthyrda. Det fanns inget intresse när det blev ett eget ansvar att hyra och försöka komma bort från den trångboddhet som man är utsatt för.

Vad är tänkt runt de här lägenheterna? Är de någonting staden nu kommer att kunna tillgodose studenternas behov med framöver?

Anförande nr 40

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det här är ofta lägenheter som har förmedlats som rum och som har funnits i våra boenden för äldre. De har stått tomma, och vi har möjlighet för äldre eller för andra i riskgrupp som på grund av trångboddhet har haft behov av att förflytta sig. De har behövt leva isolerade, mer eller mindre i karantän, från sina anhöriga. Det har gjort att alla inte har tackat ja till erbjudandet, men det har alltså funnits ett sådant erbjudande – just för att vi vill minimera riskerna att bli smittad på grund av trångboddhet.

Jag välkomnar såklart om Sverigedemokraterna vill engagera sig i frågan om hur vi kan minska trångboddheten i våra mer utsatta områden. Det är en jätteviktig fråga. Nu talar vi om corona, men jag skulle gärna välkomna ett sådant engagemang annars också och inte bara när det handlar om studentbostäder.

Anförande nr 41

P e t e r W a l l m a r k (SD): Jag tror att vi kommer att återkomma i frågan. Nu pratar vi faktiskt om studentbostäder, och det har egentligen inget att göra med det svar du ger. Jag menar på att de lägenheter som du har aviserat inte är uthyrda till någon i dag. Jag ser då inte problemet med att vi skulle kunna hyra ut dem till studenter.

Vi har varit tydliga i vår budget 2019 med att vi vill öppna upp för att bygga storskaliga modulbostäder för studenter, och det sa samtliga här i fullmäktige nej till. Där finns en lösning. Hur ställer ni er till att öppna upp för en snabbare process just runt modulbostäder framöver? Är det någonting som den styrande majoriteten skulle kunna vara med och öppna upp för?

Anförande nr 42

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag tror att man ser framför sig att många i riskgruppen har hyrt in sig i lägenheter som annars till del skulle ha hyrts ut till studenter. Så har det inte riktigt varit, utan det har varit exempelvis lägenheter som har funnits tillgängliga vid serviceboenden och annat som har öppnats upp för evakueringslägenheter.

När det gäller din andra fråga, om modulbostäder, ser vi absolut framför oss att det kan vara ett alternativ. Det finns aktörer som är villiga att bygga modulbostäder för studenter. Vi har också sagt att det skulle kunna vara bra att man blandar studenter med nyanlända, exempelvis, när man bygger modulbostäder för den gruppen. Studenter kan ju också sedan ta över. Det finns många fördelar med modulbostäder. I dag är de bostäder vi ser väldigt högkvalitativa. Om regelverket kan möjliggöra ett snabbt uppsättande är vi alltså mer än för detta.

Fråga nr 4. Snösättras framtid

Anförande nr 43

L i s a P a l m (FD): Då var det dags att prata om Snösätra igen. Vi har demonstranter här utanför Stadshuset som är här för att uttrycka sin oro och frustration kring den utveckling som nu sker i Snösätra. Jag gissar att jag kommer att få ett lite liknande svar som det Joakim gav Torun. Men jag måste säga att jag delar demonstranternas oro för denna unika kultur- och konstplats som inte bara är viktig för Stockholm utan också internationellt.

I går när jag träffade Kulturkvarter Snösätra berättade de om sin verksamhet. De berättade att de inte hade haft någon dialog med staden, vilket inte är vad vi ville när vi skulle inrätta ett naturreservat. De bildade föreningen på uppmaning av politiker för att de skulle vara med i arbetet.

Därför vill jag fråga dig, Jonas, om du som borgarråd kan se till att det inte blir några fler oannonserade rivningar innan en dialog har upprättats med kulturlivet.

Anförande nr 44

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack för frågan, Lisa! Jag tycker att det är lite underligt att man när man har varit med och fattat ett beslut, som ni gjorde under den förra mandatperioden, lägger skrivelser i stadsdelsnämnden som gör att ni bedriver något slags dimridåpolitik. Jag tycker inte att det är rätt sätt att driva politik. Ni borde stå upp för det beslut som ni har varit med och fattat.

Exakta frågor om hur exploateringskontoret har bedrivit sitt samarbete med föreningarna borde du ställa till rätt borgarråd. Men när du nu ändå har fått upp mig på banan kan jag konstatera att jag tycker att det är väldigt viktigt att de två tredjedelar som blir kvar av Snösätraområdet kommer att kunna bli den kulturplats som vi skriver om i vår budget och som vi tar ansvar för. Jag vill att denna plats ska fortsätta att tas fram i dialog med de kulturaktörer som finns i området.

Jag kan säga rent ut – även om Vänsterpartiet gjorde någon krumbukt om det tidigare – att jag anser att mural konst och konstformen graffiti är en viktig del och har en självklar plats i en urban, kreativ stad. För min del brinner jag, precis som ni säkert gör, för den här kulturplatsen som vi ska arbeta fram. Jag tycker att det här är viktigt, och jag driver på min kulturförvaltning för att de ska hjälpa till i de här delarna.

Från min sida sett tycker jag att det är viktigt att man står för de beslut som man har varit med och fattat och att man är tydlig mot väljarna med vad det också sedan innebär.

Anförande nr 45

L i s a P a l m (FD): Jag gick tillbaka till våra handlingar från nämnden, och där kan man tydligt se hur vi har tagit ställning för att vi ska kunna ha en dialog med kulturlivet och hur vi vill se det hela. Vi pratar om K-minnesmärkning av Snösätra.

Det går inte att säga att vi inte har varit pådrivande från nämnden redan under vår egen mandatperiod, för det har vi varit. Där har vi också varit tydliga med att vi vill ha en dialog med kulturlivet, med föreningar och med verksamma som verkar i området. Att komma och säga att det är en dimridå funkar inte. Det är bara att gå tillbaka och kolla i protokollet.

Återigen: Det här är absolut en kulturfråga. Du säger att jag inte ställer den till rätt person. Men det är klart att det här handlar om kultur, och då borde det vara angeläget också för dig att se till att vi inte ska ha några oannonserade rivningar och att vi ska föra en dialog.

Har du haft någon dialog med föreningarna?

Anförande nr 46

Borgarrådet N a d d e b o (C): Vi måste påminna oss om det fullmäktigebeslut som faktiskt har fattats här. Det var att återställa naturmarken som en del av forlandet av Rågsveds naturreservat. Det behöver vara tydligt att ni var med och fattade detta beslut.

När det sedan gäller kulturen i området står jag upp för att vi ska se till att de två tredjedelar som finns kvar av området ska gå in och bli denna kulturplats. Jag tycker att det är otroligt viktigt att man jobbar tillsammans med eldsjälarna och med aktörerna på platsen för att få till den här delen. Det står jag fast vid, och denna dialog måste ske för att vi ska kunna involvera dem under hösten.

Jag tycker att ni behöver stå för det beslut som ni fattade om att återställa marken. Vi står för det beslut som står i vår budget, det vill säga att den andra delen ska bli en kulturplats. Jag har inskrivet i min bok ett besök. Jag ska åka till Snösätra, och mina medarbetare har redan varit där. Min kulturförvaltning jobbar med frågan, så jag är nog så insatt i diskussionen.

Anförande nr 47

L i s a P a l m (FI): Jag förstår beslutsgången. Problemet här är att när man kommer in oannonserat och börjar riva innan man har fört någon dialog innan dess skapar det en konflikt mellan två olika värden. Vi har naturreservat, som vi står för att vi vill ha. Det finns ingen motsättning i att kunna bevara den kultur som finns och att föra en dialog om hur man kan utveckla. Nu framstår det som att demonstranterna inte skulle vilja ha ett naturreservat. Det är inte så det är. Det handlar om att man vill kunna ha en dialog och att man som stad har föregått demonstrationerna.

Varför kan vi inte prata med dem och berätta vad som händer i staden? Nu upplever de att staden har varit tyst och sedan bara kommit in med maskiner och börjat riva. Jag tror inte att det är bra vare sig för staden eller för majoriteten när det gäller kulturpolitiken.

Anförande nr 48

Borgarrådet N a d d e b o (C): Vi är nog egentligen väldigt överens om vad vi vill med de här delarna. Men det jag inte kan förstå är den skrivelse ni lägger fram i stadsdelen. Det är helt obegripligt vad ni egentligen ville när ni fattade det första beslutet om att återställa delar av det nya naturreservatet till naturmark. Det skriver ni ingenting om, och det är det jag menar med dimridåer.

Vi vet alla att när staden växer kommer vi att behöva kompromissa. Det finns behov av både kultur och av naturmark. Vi bygger vidare på de ambitioner som ni har. Vi ska skapa en kulturplats. Vi har en undersökning på gång, och det här ska också inkludera föreningsliv och eldsjälar som jobbar i området. Jag tycker att vi ska titta framåt och se vad vi ska göra med den stora delen, två tredjedelar av Snösätra, för att få till denna kulturpark.

Fråga nr 5. Ordning och reda på stadens gator

Anförande nr 49

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Som alla förstår handlar det om elsparkcyklar. Jag har med mig tre dokument till trafikborgarrådet från polisen som jag tycker att han bör läsa eftersom han uppenbarligen inte har koll på dem. Det är detta min fråga handlar om.

Det första är polisens rättsutredning, där trafikborgarrådet enligt Aftonbladet påstår att det krävs minst tio cyklar för att polisen ska agera. I den rättsutredning som jag strax ska lämna över står det inte alls så. Det står inte ett ord om det, utan det står tvärtom att det krävs tillstånd om det är stor omfattning och regelbundet återkommande på samma plats. Det räcker med att cyklarna står "någon timme", enligt utredningen. Det är alltså precis tvärtemot.

Jag undrar: Varifrån kommer uppgiften om tio cyklar? Det står inget om det i rättsutredningen. Det är min första fråga.

Anförande nr 50

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Jag har rättsutredningen här, så den behöver du inte ge mig, Jan Valeskog. Eftersom det är trafikkontoret som har begärt den så har jag den såklart och kan läsa vad som står i den.

Var någonstans står detta? Polisen har sagt det. Ett ställe där det står är det dokument som jag har här, som inte är en rättsutredning men som däremot kommer från Polisregion Stockholm. På en fråga från Karin Gustafsson, som sitter som ledamot i det regionala regionpolisrådet, svarar man: Enligt frågeställaren har Stockholmspolisen meddelat Stockholms stad att man endast tänker agera enligt ordningslagen om cyklar som ställs ut är tio eller fler i grupp. Polisregionen säger att de inte har någon anledning att säga någonting om detta, det vill säga att polisen i Stockholm naturligtvis står bakom Polismyndighetens bedömning. Så står det också.

Det här är det skriftliga dokument som jag har där man säger detta.

Anförande nr 51

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Nu kommer vi till pudelns kärna. Vad glad jag är! Jag märker att trafikborgarrådet inte kan läsa innantill, för vi har samma brev. Citatet inledningsvis kommer från en fråga som är ställd av en ledamot i styrelsen om varifrån uppgiften kommer. Jag kan läsa upp det så att alla kan se sanningen i detta, vilket inte trafikborgarrådet gör. Det står så här: Polisregion Stockholm kan inte ge några generella utlåtanden om hur många elsparkcyklar som behöver stå på samma plats för att bryta mot ordningslagen. Det är undertecknat av en poliskommissarie.

Du har samma brev, och du läser den frågeställning som Karin Gustafsson har – som att det vore polisens uppfattning! Det är svart på vitt, och jag tycker att alla kan få ta del av detta. Det visar att den desinformation som förekommer från trafikborgarrådet i frågan har nått oanade höjder när du till och med citerar ledamoten som om det vore polisens uppgift. Det är det sista stycket som är svaret, och det finns inte ett ord om detta.

Anförande nr 52

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Du frågar vad jag har det skriftliga någonstans. Jag har det här. Jag har samma dokument som du har.

Polisen i Stockholms stad har sagt hur man tolkar frågan när det gäller hur många elsparkcyklar som kan ställas ut utan att man behöver någon form av tillstånd för detta. Det är ingenting som jag har hittat på. Sedan finns det en fråga från Karin om detta. Då bekräftar polisen att de inte ifrågasätter det, utan de ställer sig bakom de bedömningar som har gjorts.

Den rättsutredning som du läser är inte sådan att den i sig är tydlig med var någonstans gränserna går. Det är det som de själva säger: Det är en bedömning från fall till fall. Men polisen har sagt att man inte kommer att agera om det är ett mindre antal elsparkcyklar som står utställda.

Anförande nr 53

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag förstår att de som lyssnar blir ganska förvirrade av detta. Men jag kan bara rekommendera er: Läs innantill själva!

I förra veckan skrev borgarrådet att det står i rättsutredningen om tio cyklar. Det gör det inte. Och detta vidhåller trafikborgarrådet; han har inte tagit tillbaka det. I det andra brevet, där polismyndigheten i Region Stockholm skriver precis det jag säger – att de inte kan tala om antalet cyklar – står det svart på vitt.

Det är som sagt ganska fräckt att citera frågeställaren som att det vore polisens uppgift. Det står precis så här – jag läser igen: ”Polisregion Stockholm kan inte ge några generella utlåtanden om hur många elsparkcyklar som behöver stå på samma plats för att bryta mot ordningslagen”. Så står det exakt. Det är ett citat.

Därför undrar jag: Varifrån kommer uppgiften om tio cyklar? Trafikborgarrådet säger att det står i olika dokument, men det gör det inte. Det måste vara hopplöst för övriga

i majoriteten när man hör sådana här uttalanden. Jag har som sagt ett antal exemplar av båda dokumenten. Ni kan få titta i dem och läsa.

Anförande nr 54

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vem är det då som avgör om en elsparkcykel står olagligt utställd utan tillstånd? Det är polisen. Det är polisen som avgör det, och det är polisen som kan gå på den aktör som gör det och bötfälla dem, eller vad de nu gör, för att det är fel. Det är inte staden. Det är polisen som ger tillstånd för sådana här saker. Staden kan sedan vara remissinstans i sammanhanget. Men det är polisen som avgör, och i så fall går de ut på stan och tar in elsparkcyklarna. Det är inte vi som gör det.

Om det hade varit så att polisen hade gjort bedömningen att en eller två cyklar är olagligt hade de agerat på denna uppgift. Det är inte vi som är den parten; det är polisen. Du blandar ihop vad staden gör för någonting och vad polisen gör för någonting. Vi har inte rätt att komma med någonting som inte är tillståndspliktigt. Det är polisen som avgör de sakerna. Därför finns det ingenting du har att gå på. Det är ett evigt uppreparande av samma sak.

Fråga nr 6. Ökade dödsskjutningar i Stockholm

Anförande nr 55

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande och kommunfullmäktige! Totalt har nu fem personer fått sätta livet till i det dödliga våldet mellan den 19 maj och den 27 augusti. I en analys som SVT har gjort av gängkonflikten i Järva, en blodig våldsspiral, visar det sig att tre mord har skett på kort tid. Polisen är oroad över att antalet dödsskjutningar ökar i Stockholm och i Järva. Allt fler barnfamiljer i Järva är oroliga över dödsskjutningarna i sina bostadsområden. Dödsskjutningarna tar en ny form och sker inför ögonen på lekande barn och familjer i Järvaområdet.

Med anledning av det här, Erik, undrar jag: Vilka åtgärder kommer majoriteten att vidta inför den oro som polisen och stockholmarna har inför de ökade dödsskjutningarna i Stockholm och i Järva?

Anförande nr 56

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Tack, Rashid Mohammed, för frågan! Det har verkligen varit en omtumlande vecka och omtumlande veckor som vi har bakom oss, då vi har kunnat bevittna och läsa om rena avrättningar av människor, om tortyr – till och med timplång sådan – våldtäkter, kidnappningar och upplopp. Det här har till viss del skett i Stockholm men också utanför Stockholm, i våra kranskommuner. Det har också skett långt ifrån Stockholm, i andra regioner.

Om vi frågar polisen vad denna grova kriminalitet, som har eskalerat under den sista tiden, beror på är det enligt dem många uppgörelser i organiserade kriminella kretsar. Men denna brottslighet drabbar ju inte bara dem som är inne i de kriminella kretsarna, utan ibland är det fel människor som står i skottgluggen. Det är en tolvårig

flicka i Botkyrka som blir drabbad när skotten viner åt fel håll. De killar som blev både torterade och våldtagna i flera timmar på en kyrkogård i Solna är ett annat sådant exempel.

Enligt polisen finns det nu en stress och en frustration i de kriminella kretsarna, och den finns i många gängbildningar. Polisen har varit framgångsrik i att gripa en del av ledarna, och det skapar en oro och en stress som gör att rivaliseringen ökar ännu mer.

Rashid vet om att den grova organiserade brottsligheten framför allt är en nationell fråga. Det är ganska lite vi i kommunen kan göra för att direkt motverka dödsskjutningarna. Vi har ett samarbetsavtal med polisen som nu också ska revideras på lokal nivå. Vi jobbar med våra ordningsvakter, som stöder, hjälper och avlastar polisen. Vi jobbar förebyggande, inte minst med socialtjänsten och i ett nytt program för att inga unga ska hamna i kriminalitet.

Anförande nr 57

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Det dödliga våldet blir allt vanligare i Stockholm, särskilt i Järvaområdet. Det är en skrämmande utveckling som behöver motarbetas från flera håll. Givetvis behövs det poliser, men vi måste också gå till roten av problemet och satsa på det förebyggande arbetet. I varenda stadsdel måste ett effektivare arbete för att fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzonen bedrivas.

Det här börjar tidigt. Det behövs ett starkt samarbete mellan skolan och socialtjänsten och genom att förstärka inom den sociala insatsgruppen. Vi vill att staden ska prioritera avhopparverksamhet, där kriminella får stöd att lämna våldsamma grupper. Vänsterpartiet tycker också att varje stadsdel ska ha en trygghetskoordinator som kan leda och samordna det lokala trygghetsarbetet.

Anförande nr 58

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! I princip allt det Rashid nu nämner jobbar vi med. Sociala insatsgrupper jobbar vi med. Det finns bra och tydliga skrivningar om hur dessa ska utvecklas så att de också arbetar. Vi arbetar med evidensbaserade metoder. Vi jobbar med avhopparverksamhet. Vi har tagit fram, som jag sa i mitt första inlägg, ett program för att unga inte ska hamna i kriminalitet. Det är ett väldigt bra program, tycker jag, där vi med befintlig socialtjänstlagstiftning kan spetsa våra insatser ännu mer och använda det utrymme som lagstiftningen ger rätt till.

Trygghetskoordinatorer finns också i våra stadsdelar. Sedan kallar man dem för lite olika saker; de kanske inte alltid kallas för trygghetskoordinatorer. Jag träffar ofta de trygghetsansvariga personerna i våra stadsdelar. Stadsdelarna har alltså tjänstemän som är avsatta och som jobbar just med trygghetsfrågor. Inte minst på Järva jobbar man aktivt med detta.

Vi jobbar på bred front för att förebygga och för att skapa ett tryggare Stockholm.

Anförande nr 59

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Som borgarrådet nämnde har Stockholms stad ingått samverkansavtal med Polisregion Stockholm. Syftet med överenskommelsen är att Stockholm ska vara en trygg och säker stad att bo och vistas i. Men invånarna i Järvaområdet är oroliga över de senaste skjutningarna i deras bostadsområde.

Brå, Brottsförebyggande rådet, har konstaterat att en stor del av det dödliga våldet med skjutvapen är kopplat till storstadslänens socialt mest utsatta områden. Majoriteten sker fortfarande inom ramen för kriminella konflikter. I satsningen Sluta skjut! samarbetar Malmö stad, polisen och kriminalvården för att minska skjutningarna och det grova våldet. Jämfört med 2017 har Malmö nästan lyckats halvera skjutningarna.

Vi vill att en liknande satsning genomförs med det lokala civilsamhället och de sociala insatsgrupperna för att samtidigt underlätta för personer som deltar i programmet och vill lämna den kriminella miljön. I grund och botten behövs det fler jobb och bostäder. Vi behöver en bra skola i våra stadsdelar.

Anförande nr 60

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det Rashid ger uttryck för – att man är orolig på Järva över det som sker där – förstår jag verkligen. Denna oro delas inte bara av boende på Järva, utan jag vet att väldigt många människor i Stockholm men också i många andra kommuner i vårt land är oroliga och känner sig otrygga. Man är orolig för samhällsutvecklingen och för att den grova kriminaliteten eskalerar. Det är ingen nyhet i sig att socioekonomiskt socialt utsatta områden är mer drabbade än andra.

Sluta skjut! är en testpilot som pågår i Malmö. Den pågår året ut 2020 och den behöver utvärderas innan vi kan säga att den ska införas i Stockholm.

Detta är i mycket en nationell fråga. Vi behöver en lagstiftning som fungerar. Vi behöver rätt antal poliser så att de kan gripa in och utreda brott så att människor ställs till svars, åtalas och åker in i fängelse för den mycket grova kriminalitet som de utsätter andra människor för.

Fråga nr 7. Arbetet kring radikaliserings på stadens skolor

Anförande nr 61

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Kadir Kasirga var inne lite grann på området kring våra friskolor i Stockholms stad. Jag tror inte att någon har missat den utveckling vi har sett de senaste dagarna. Vi ser en tydlig radikaliserings runtom i Sverige, och vi har också sett det i till exempel Göteborg, där man fick stänga en skola just på grund av den ökade radikaliserings.

Mina frågor till skolborgarrådet är helt enkelt: Finns det skolor i dag som ligger i riskzonen? Och är man i så fall beredd att vidta nödvändiga åtgärder för att stävja den växande radikaliseringsen i samhället?

Anförande nr 62

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Tack för frågan! Det här är naturligtvis en lika angelägen fråga för mig som för dig, Martin Westmont, och för alla andra som sitter i den här salen. Radikaliseringsen är ett samhällsproblem, som vi allra minst kan acceptera i skolan. Vi gör väldigt mycket i skolorna för att arbeta mot detta. Vi har antagit ett program mot radikaliseringsen som vi bryter ned på skolnivå och som utbildningsnämnden har arbetat mycket för. Det handlar om att främja skolnärvaron och de demokratiska värderingarna, att trygga skolmiljön, att se till att behålla ett normkritiskt arbetssätt i skolan och att utveckla de strukturer och myndigheter vi har.

Jag tycker alltså att vi har en bra förberedelse. Men det är självklart också så att tillsynen över våra skolor sker av Skolinspektionen, och det är uppenbart att vi behöver stärka detta arbete. Vi måste tillsammans se till att säkerställa både regelverk och tillsyn på ett annat sätt än tidigare. Vi kanske har varit lite naiva och inte sett allvaret i frågorna.

Så visst – jag tycker att det är lika bekymmersamt som du. Men som jag sa tidigare: När inte Säpo kan säkerställa hur saker och ting ligger till är det helt omöjligt för en skolförvaltning i Stockholm att göra det.

Anförande nr 63

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Tack, skolborgarrådet, för svaret! Du nämnde den handlingsplan som ligger i olika nämnder i Stockholms stad. Tror du att det kan finnas en idé med att se över den liggande handlingsplanen just för utbildningsnämnden så att man så att säga kan få en bättre översyn över vad som sker runtom på framför allt våra friskolor i Stockholms stad? Eller är du nöjd med den handlingsplan som ligger just för utbildningsnämnden?

Anförande nr 64

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! Tack för frågan! Arbetet mot det våldsbejakande har vi tagit i utbildningsnämnden så sent som i våras, och vi uppdaterar och ser över arbetet hela tiden. Detta är alltså aktuellt i allra högsta grad, och det ses över varje år så att planen är aktuell.

Men självklart måste sådana här frågor hela tiden bevakas, och vi måste säkerställa att vi gör rätt saker. Men vi har en rad aktiviteter inom skolan som du och jag jobbar med i utbildningsnämnden. Där har vi samverkansträffar i olika skolsammanhang, och då har vi alltid frågan på dagordningen. Vi ser till att säkerställa arbetet mellan skola, polis och socialtjänst. Inte minst Jan Jönsson och jag har förstärkt det på många sätt och jobbar stenhårt med frågorna. Vi ser att det är så lösningen ser ut.

Skolan kan inte själv bära alla dessa utmaningar, utan det är både vi i socialtjänst och polis som måste göra detta tillsammans.

Anförande nr 65

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag tänkte lite på det här som borgarrådet var inne på förut. Det är ju precis som du säger: Det yttersta ansvaret ligger på Skolinspektionen och även på Säkerhetspolisen.

Men vad gör ni här ifrån staden för att hjälpa Skolinspektionen och Säkerhetspolisen? Gör ni oanmälda besök på våra religiösa friskolor för att till exempel säkerställa att skolplanen följs?

Anförande nr 66

B o r g a r r å d e t S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Lagstiftaren ger oss inte den möjligheten även om man skulle vilja. Det är Skolinspektionen som har denna uppgift. Vi har bara uppdraget att ge skolpengen på det sätt som vi gör i dag. Vi har alltså inte dessa verktyg över huvud taget, utan det är via lagstiftaren eller Skolinspektionen som vi har möjlighet att göra detta.

Det handlar också om samhällsdebatten och hur vi kan påverka diskussionerna i klassrummen och generellt i samhället. Där är det inte bara skolan som har ett stort ansvar, utan där måste vi peka på att föräldraansvaret är betydligt större. Men det gäller också alla andra institutioner i samhället, där socialtjänsten är en sådan. Det gäller också polis, idrottsföreningar och kulturföreningar. Det är jättemånga intressenter som vi hela tiden måste samtala med. Det här är samtal som måste fortgå.

Fråga nr 8. Stadens preventiva arbete mot dödligt våld

Anförande nr 67

M a r i a J a n s s o n (FI): I torsdags sköts en 20-åring till döds i Husby. Två veckor tidigare dödades en ung man i Rinkeby. Två skjutningar i raden av flera har försatt ett redan pressat område i sorg. Båda de senaste fallen skedde före kl. 18 en vardag i närheten av skola och lekplatser, mitt i ett bostadsområde.

Barn och unga drabbas hårt. De blir vittnen, offer och gärningsmän. Vi vet också att det grova våldet kryper ned i åldrarna. Men våldsutövare uppstår inte ur ett vakuum. Detta bottnar i ökade ekonomiska klyftor, politisk polarisering och minskad tillit till demokratin som en väg för förändring för individen och för samhället.

Vi vet också att våld och maskulinitetsideal är tätt sammankopplade. Under vår tid vid makten påbörjade vi ett arbete för att ändra unga mäns ideal, till exempel genom MVP, Mentors in Violence Protection. Majoriteten valde dock att inte utveckla sådana initiativ. Därför undrar vi: Vilka preventiva insatser kommer ni att aktivera?

Anförande nr 68

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack för frågan! Jag dividerade lite grann med socialborgarrådet, som informerade mig om att vi numera inte bara har detta program utan också har byggt ut det på våra skolor. Dessutom kommer det att komma en konferens på temat inom kort.

Det beror på att vi numera jobbar med en på ett sätt akut situation när det gäller det dödliga våldet och den organiserade brottsligheten, och givetvis ska vi också se till att jobba förebyggande. Jag vet att socialborgarrådet, precis som också skolborgarrådet nyss gjorde, ofta påpekar vikten av skola och socialtjänst och att de ska samarbeta närmare. Vi känner ju till risken när unga inte klarar av skolan. Risken för att dras in i ytterligare kriminalitet ökar.

Den här typen av program finns alltså. Jag var också på plats i Husby direkt efter skjutningen och vet att det vi också måste jobba med är det som föräldrarna efterfrågar, det vill säga varför det är ett så stort inflöde av vapen och droger. Vi måste jobba med gränspolis, med tull och med underrättelsetjänst. Vi måste stärka de polisiära befogenheterna. Men vi måste givetvis också titta på till exempel straffskärpningar, för vi ser att det är provocerande om man efter att ha mördat en annan person är tillbaka i samma område efter kort tid. Vi måste göra någonting här och nu för att säkra tryggheten och säkerheten. Det är i mycket polisiärt.

Men socialtjänst och skola har ett enormt arbete som de har satt igång med det förebyggande arbetet på sikt.

Anförande nr 69

M a r i a J a n s s o n (FI): När ni la fram er budget för 2020 var det ganska tydligt att skattesänkningarna får konsekvenser. Ni pratar om ökad trygghet, men det är ofta så att stadsdelarna har fått mindre pengar. De har fått skära ned på sina öppna verksamheter för barn och unga. Många av stadens verksamheter fick också hårda effektiviseringskrav, inte minst gymnasieskolan – kan man tillägga.

De barn och unga som växer upp i förorterna nu kommer att bli vuxna en dag. Det är vårt ansvar att se till att de får ett stöd både nu när det här är akut och för att minska det på sikt. Det är jättebra att ni jobbar vidare med MVP i skolan och utvecklar det, och det är roligt att ni gillar vår politik. Men det krävs också mer. Vi måste ha fler områden, och det måste finnas substantiella program med så att ni inte bara säger att ni jobbar vidare med detta.

Jag undrar därför: Med en sådan pressad budget – vad har ni för förslag?

Anförande nr 70

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Allt som har evidens i forskning och som också ger effekt är viktigt. Det ska vi inte politisera, utan det ska vi behålla. Det är precis som när förra majoriteten behöll sociala insatsgrupper och universella föräldrastödsprogram – någonting som den dåvarande förra majoriteten införde. Det är väl bra för Stockholm att vi låter bra satsningar leva över tid!

Jag får ofta höra det här om att vi skär ned så mycket i det sociala arbetet jämfört med förr. Men om man tittar på 2017, då ni var med och styrde och då det var ännu fler skjutningar än nu, och jämför budgeten för till exempel Rinkeby-Kista ser vi att de har nästan 80 miljoner kronor mer i dag, när vi är med och styr. Det är samma sak för Spånga-Tensta: närmare 40 miljoner kronor mer. Det är tillfört ytterligare medel till IOF och till socialtjänsten för att stärka arbetet. Den bilden är alltså inte sann, men det är väldigt lätt att föra fram den i debatten och visa på att vi har sänkt skatten.

Vi har lyckats med både och tack vare att vi vill att det ska löna sig att arbeta och att vi vill satsa på det förebyggande.

Anförande nr 71

M a r i a J a n s s o n (FI): Vi kan se att till exempel biblioteken har fått minskade öppettider. Det har skett saker som gör att barn inte har samma typ av utbud av saker att göra på fritiden. Det är också färre tillfällen att möta andra vuxna än dem i skolan.

Ni säger ofta att ni gör er del. Men jag noterar också att du inte har nämnt någon konkret satsning. Det är klart att vi ska ha en evidensbaserad verksamhet. Vi vill till exempel införa någonting som heter GVI-grupp, Group Violence Intervention, som man använder i Malmö. Det är ett av våra vallöften. Vi tycker att man måste ha mer konkret verksamhet.

I de här utsatta områdena efterfrågar man närvaro av politiker och beslutsfattare. Man känner sig bortglömd. För att ändra det krävs det att vi har innehållsliga reformer. Men det krävs faktiskt också att vi har en förståelse för vad problemet är. Där skiljer vi oss åt. Vi skiljer oss åt på det sätt att vi menar att upphovet till det här är strukturella problem. Det är det som gör att människor i ekonomisk utsatthet inte känner att det blir lyssnade på.

Anförande nr 72

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag tror att man ska akta sig för att göra sig till tals för en hel grupp. Jag var som sagt också på plats i Husby och talade med mammorna och med dem som bor i de fastigheter som berördes av skjutningen. De talade om skärpta straff, om mindre vapen och om mindre narkotika. Det var den typen av effekter och insatser de ville se.

Nu har vi i frågestunden talat om strategin för att förebygga att unga hamnar i grov kriminalitet. Den är på väg fram med tydliga handlingsplaner som implementeras i varje stadsdel. Då kommer man givetvis att lyssna på vad forskningen säger, vad som har evidens och vilken effekt det förebyggande ger. Det är ett sådant arbete som pågår nu.

Och som sagt: Kom inte med att vi skär i resurserna! Det tillförs medel till stadsdelarna i det förebyggande arbetet.

Fråga nr 9. Stadens insatser mot en ökande arbetslöshet

Anförande nr 73

Salar Rashid (S): Stockholms och regionens arbetsmarknad står inför stora utmaningar med anledning av corona. Vi ser ett stort tillväxttapp i bnp. Eftersläpningen i arbetslösheten är stor, men vi vet att arbetslösheten ökar. Hittills har vi inte sett några större reformer från majoritetens håll för att möta kommande arbetslöshet. Man har endast tagit fram en strategi för arbetsmarknadsinsatser. Denna kan mer ses som en katalog över hur stadens verksamheter ser ut och fungerar än en fullbordad strategi för att möta kommande arbetslöshet.

Min fråga till arbetsmarknadsborgarrådet Karin Ernlund blir därför: När kommer de viktiga arbetsmarknadsinsatserna för att möta kommande arbetslöshet? Vi kan inte stå och rulla tummarna och se på. Vi behöver agera nu.

Anförande nr 74

Borgarrådet Ernlund (C): Tack så mycket, Salar Rashid, för din fråga! Först efterlyser du stora reformer. Sedan efterlyser du insatser här och nu. Det som vi har gjort under den allvarliga kris som Stockholms arbetsmarknad har gått igenom och fortfarande går igenom är just att genomföra snabba insatser utifrån de verksamheter och de resurser som vi har. Vi har ställt om våra resurser för att snabbare kunna möta framför allt ungdomar som nu går in i arbetslöshet. Vi har säkerställt att våra vuxenutbildningar och yrkesutbildningar har möjlighet att möta det ökade söktryck som nu finns på våra utbildningar. Vi säkerställer såklart att vi håller öppet på till exempel stadens jobbtorg, där vi har behövt ställa om verksamheten för att möta nya målgrupper men också för att möta människor på ett annorlunda sätt. Vi har kunnat se att omställningen och övergången till mer digitala möten med våra aspiranter har varit väldigt framgångsrik.

Vi har såklart också börjat jobba mer intensivt med det uppsökande arbetet, för det är det som är det allra viktigaste i den kommunala arbetsmarknadspolitiken. Vi måste se till att vi hittar och möter de ungdomar som riskerar att hamna i utanförskap. Vi måste se till att de snabbt får det stöd och den hjälp som de behöver. Vi ska stödja dem och hjälpa dem att komma till riktiga jobb. Men de stora reformerna krävs framför allt på den nationella nivån, där vi behöver se till att vi har en arbetsförmedling som fungerar och att vi har en ekonomisk politik som säkerställer att vi har företag och arbetsgivare som kan och vill anställa ungdomar i framtiden.

Anförande nr 75

Salar Rashid (S): Vi välkomnar självklart de insatser som redan har gjorts. Vi håller också självklart med om att mer måste göras nationellt.

Men vi kan fortfarande inte sticka under stol med att även vi bär ett ansvar. Under två år har ni skurit ned på arbetsmarknadsförvaltningens insatser med nästan 80 miljoner. Det är nästan 10 procent av den årliga tilldelningen. Det är resurser som hade kommit väl till användning i dag för att möta arbetslösheten under coronakrisen. Nya siffror,

som kom för bara några veckor sedan, visar till exempel att arbetslösheten för ungdomar låg på 6 procent i början av året men i dag ligger på 12 procent. Arbetslösheten för ungdomar har alltså fördubblats, men ni har i budgeten samma medel som 2019. När kommer de viktiga resurserna och insatserna för att se till att vi kan möta alla de här ungdomarna? Förvaltningen pekar redan på att mer resurser behövs, men hittills har vi bara sett någon form av hyllvärmare till strategi. Vi behöver göra mer. Det vet både du och jag, Karin Ernlund.

Anförande nr 76

Borgarrådet E r n l u n d (C): Du och jag, Salar Rashid, pratar om detta ganska ofta här i fullmäktige. Vi pratar om samma sak hela tiden. Du pratar om pengar, och jag pratar om vad jag vill göra. Vi vill stärka samarbetet med arbetsgivare. Vi vill även se till att möta det stora söktryck som nu finns på våra komvuxutbildningar. Det gäller dem som vill söka en komvuxutbildning för att läsa upp sina betyg i syfte att sedan kunna komma in på universitet och högskola, men det gäller också dem som vill läsa våra viktiga yrkesutbildningar på gymnasial nivå.

Jag pratar ju om och jobbar med saker som behövs. Du återkommer hela tiden till budgeten och till pengar, men du pratar aldrig om vad Socialdemokraterna och du vill göra med ökade resurser. Jag tycker att det viktiga i den kommunala arbetsmarknadspolitiken är att göra saker som fungerar, och vi vet att det som fungerar är att möta ungdomar där de är med de insatser som ungdomar behöver för att inte hamna i passivitet. Det är det vi behöver.

Anförande nr 77

S a l a r R a s h i d (S): Ja, passivitet är precis vad vi borde prata om när vi ser att arbetslösheten har ökat med nästan 6 procentenheter bland ungdomar och därmed fördubblats.

Jag tycker att det viktiga här är att förstå att resurser och medel behövs. Du pratar utifrån 2019 års läge, för det är den budgeten du har just nu. Men läget har förändrats totalt. Läget är alarmerande. Vi behöver göra allt för att kunna möta den arbetslöshet som kommer. Det enda jag hör från Karin Ernlund är redogörelser för en rad insatser; dessa är självklart välkomna, men du och jag vet att mer behöver göras. Vi har satsat på 90-dagarsgarantin för unga. Vi hade en komvuxgaranti. Vi såg till att det fanns snabbare etablering för nyanlända. Vi utvecklade nya collegekoncept. Säg inte att vi inte har politik på det här området, för det har vi!

Jag pratar om att ge de resurser och medel som nu behövs till jobbtorgen för att möta den arbetslöshet som kommer att komma. Det är en stor eftersläpning just nu i arbetslöshetsstatistiken, och vi vet att det kommer att smälla till hösten. Därför vill jag fråga dig: Vad har du för åtgärder?

Anförande nr 78

Borgarrådet E r n l u n d (C): Jag hör att du säger att ni vill tillföra mer resurser, Salar Rashid, och det gjorde ni säkert i er oppositionsbudget. Men du säger ingenting om vad du och Socialdemokraterna vill göra med ökade resurser.

Du sa att du vill ha en 90-dagarsgaranti. Men Stockholms stad behöver ingen 90-dagarsgaranti. Det finns inga ungdomar som behöver vänta i 90 dagar i Stockholms stad för att få de insatser som de har rätt till. Ungdomar får hjälp och stöd av Stockholms stads arbetsmarknadsförvaltning långt innan det har gått 90 dagar. Vi behöver ingen 90-dagarsgaranti. Vi behöver inte heller ha någon komvuxgaranti. Vi har inga köer till komvux. Det vi ser till att göra nu är att möta det ökade söktryck som vi har på våra komvuxutbildningar. Det finns inga köer till komvux. Du vill ha en 90-dagarsgaranti och en komvuxgaranti, men det är insatser som inte skulle fylla någon funktion.

§ 13 Uppdatering av programmet för upphandling och inköp

Anförande nr 79

Borgarrådet **K ö n i g J e r l m y r** (M): Ordförande! Jag kommer inte att använda mina fem minuter i talartid, men ska försöka sammanfatta detta ärende på bästa sätt.

Stockholm är Sveriges största kommun. Vi är också en av Sveriges främsta inköpare. Varje år köper vi in varor och tjänster för ungefär 40 miljarder kronor. Vi kan därmed med vår inköpsmakt påverka både hållbarhet och kvalitet. Dessutom kan vi möjliggöra ett bättre företagsklimat och uppmuntra fler innovationer.

Det inköpsprogram som vi i dag ska fatta beslut om möjliggör för oss att säkra en bättre dialog med branschorganisationer och olika leverantörer, och det är viktigt. De kan säga vad det finns för lösningar på marknaden, så att vi kan ta till oss det. Vi kan öppna för innovationsupphandlingar, det vill säga att vi framhåller ett behov som vi har i staden, varefter leverantörer kommer med lösningar. Vi kan också samordna oss mycket bättre, så att det blir mer kostnadseffektivt.

Programmet syftar till att ge mål och inriktning för inköp och upphandling. Det är givetvis varje bolag och förvaltning som ansvarar för inköp och upphandlingar, men ibland sker det centralt och samordnat. När vi gör upphandlingar kan de omfatta alla bolag och förvaltningar gemensamt. I programmet anges också inriktning för inköpsarbetet när det gäller stärkta krav på arbetsmiljö och arbetsvillkor, meddelarskydd, motverkan av diskriminering och främjande av sysselsättning för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Stadens ambition och mål är att tillvarata den potential som finns när det gäller anbud från små företag i offentlig upphandling. Vi vill ha sund konkurrens. Vi vill också ha hållbara affärer för våra gemensamma skattemedel.

Det här är en del av vår grönbå politik att förbättra och vässa företagsklimatet, vilket vi alltid strävar efter. Vi samlar kompetensen bättre på ett och samma ställe genom kategoribaserade upphandlingar, som är något nytt i det här programmet. Vi gör detta för högre kvalitet och för hållbarhet, men också givetvis för att ta till vara skattebetalarnas medel på bästa sätt.

Med dessa ord yrkar jag bifall till programmet.

Anförande nr 80

Borgarrådet **K a s i r g a** (S): Fru ordförande! Fullmäktige! När det här ärendet behandlades i juni yrkade vi på återremiss för att få till stånd en skärpning av programmet. I grunden vill vi att samma krav när det gäller kvalitet och hur verksamheten bedrivs som ställs på kommunal verksamhet också ska ställas på upphandlad verksamhet. Vi delade den kritik som fanns mot brister i arbetet mot korrupktion. Vi föreslog därför att en visselblåsarfunktion skulle införas och att meddelarfriheten skulle vidgas. Men till vår besvikelse måste vi konstatera att ingenting har hänt under återremissen. Vi instämde också i kritiken från Agenda

2030-rådet om att hållbarhetsmålen är hopplöst nedprioriterade. Det gäller tyvärr även efter majoritetens revidering. Under återremissen har ingenting hänt.

Fru ordförande! Vi trodde att pandemins effekter skulle ha fått den borgerliga majoriteten att backa från sina uppluckringar av kraven på trygga anställningar i upphandlad äldreomsorg. Vi trodde att man kanske förstått värdet av färre timanställda, när vi nu vet vad konsekvenserna av ett sådant system är. Vi trodde kanske, naivt nog, att den tid då de borgerliga partierna tyckte att krav på arbetskläder var detaljreglering av äldreomsorgen var förbi. Men sedan återremissen har ingenting hänt. Kraven på goda arbetsvillkor villkoras fortfarande av vad majoriteten anser är rimligt och relevant för småföretag. Vad det har betytt tidigare vet vi nu alltför väl.

Fru ordförande och fullmäktige! Vi föreslår därför att fullmäktige nu beslutar att återförvisa det här programmet för att vi ska få ett program som ställer samma krav på upphandlad verksamhet som på kommunal verksamhet. Det gäller såväl kvalitetsmässiga som sociala och miljömässiga krav. Jag yrkar bifall till vår reservation.

Anförande nr 81

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag skulle vilja göra några förtydliganden. Ni framför åsikter, Kadir Kasirga, men vi tycker att de finns omhändertagna i programmet. Därför har det inte skett några förändringar. Under rubriken "Miljö och klimat" är det tydligt att det är vårt miljöprogram som ska vara styrande. Vi kommer också att hitta indikatorer som vi kan mäta i det arbetet. Även när det gäller arbetsmiljö är det tydligt. Det finns sedan lagen om offentlig upphandling 2017 tydliga krav på arbetsrättsliga villkor, så det är också omhändertaget. Vad gäller meddelarfrihet är det ingen förändring från förra programmet, som fanns under Socialdemokraternas tid, utan snarare ett förtydligande. Meddelarfriheten gäller ju också för underleverantörer och så vidare.

Vi har omhändertagit mycket av de åsikter som har funnits, eftersom de redan har funnits med i programmet. Sedan är vi olika block, och det blir polariserat. Men vi upplever ändå att vi kan vara väldigt trygga med att vi i programmet har mycket fokus på såväl miljö och klimat som en hållbar arbetsrättslig situation. Det gäller givetvis också meddelarfrihet och annat viktigt som ni har tagit upp.

Anförande nr 82

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! Jag tackar för reflektionerna, finansborgarrådet Anna König Jerlmyr! Jag delar dock inte din uppfattning. Med fakta i handen ser vi fortfarande de otrygga anställningar som råder. Här hade ni en möjlighet att rätta till det och visa för allmänheten och för stockholmarna att man värdesätter trygga anställningar. Speciellt nu under coronapandemin har man hört om detta i debatten även från borgerligt håll, särskilt från Kristdemokraternas Ebba Busch. Jag är verkligen besviken på att ni inte har hörsammat våra synpunkter och åsikter om det här programmet.

Anförande nr 83

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Den här frågan debatterade vi en gång före sommaren. Jag kan återigen konstatera att jag tycker att det är tråkigt att man inte tar tillfället i akt att använda ett sådant här strategiskt dokument som en påverkansmöjlighet för att nå de mål i Agenda 2030 som man så tydligt från majoriteten vid så många tillfällen har sagt ska genomsyra allt vi gör i staden, alla beslut och så vidare.

Precis som finansborgarrådet slog fast i sin inledning är vi en av landets absolut största beställare och inköpare av varor och tjänster. Vilka beställningar vi gör och vad vi upphandlar får enormt stora konsekvenser för våra verksamheter. Det handlar om 40 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar, och just på grund av vår storlek har vi en unik möjlighet att påverka.

Jag skulle ha tyckt att det varit ganska naturligt att låta just målen i Agenda 2030 fungera som utgångspunkt för det här programmet. I början nämndes de inte över huvud taget. Nu nämns de lite i förbifarten. Jag känner att det inte riktigt speglar den ambition kring Agenda 2030 som den här majoriteten vill påskina att den har.

Detta med kollektivavtal pratade Kadir väldigt mycket om. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att det inte ens nämndes i den första remissvarianten. Jag tycker också att det är väldigt anmärkningsvärt att man återigen kommer och pratar om att goda arbetsvillkor ska villkoras med att det ska vara relevant och rimligt för mindre aktörer. Det här har vi pratat om förut. Det var precis samma argumentation som kom exempelvis när vi diskuterade omklädningsrum, när vi diskuterade arbetskläder inom hemtjänsten och när vi skulle formulera de nya kraven på privata och senare också kommunala aktörer. Återigen kommer det här med att det ska vara relevant och rimligt. Många saker ska vara relevanta och rimliga, men just sådana saker som goda arbetsvillkor och faktiska möjligheter att följa basala hygienrutiner är relevanta och rimliga i sig. Detta ska vara ett skallkrav från staden.

Jag tycker att ni försitter en chans, och jag tycker att ni kanske ska ta en diskussion under era budgetförhandlingar om vad ni egentligen menar med att Agenda 2030 ska vara styrande för den förda politiken. Jag ser gång på gång på gång att detta sätts på undantag.

Anförande nr 84

Borgarrådet L u h r (MP): Jag ska fatta mig kort. Det är faktiskt så att programmet är jätteviktigt för att vi ska uppnå våra mål. De mål som man siktade mot när man tog fram programmet är KF:s inriktningsmål för verksamheten, målen i Agenda 2030 och verksamheters olika mål. Det är dessa som ligger som bas för framtagandet av programmet, så jag tycker inte alls att man har lämnat Agenda 2030 därhän.

Jag har hjärtat i miljö och klimat. Man utgår till exempel från det miljöprogram och den klimathandlingsplan som vi redan har antagit. Där kommer det att tas fram tillämpningsanvisningar för upphandling som rör dessa områden. Jag är lite nyfiken på Clara Lindbloms idéer om vilka mål inom Agenda 2030 som har missats i programmet.

Anförande nr 85

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Om du läser i början av upphandlingsprogrammet, Katarina, ser du listan över de övergripande mål som programmet syftar till. Läs dessa tre! De är väl tre? Samtliga är ekonomiska. Agenda 2030 finns inte med där, utan det kommer som ett underordnat mål.

När ni skulle formulera ett sådant program trodde jag att det skulle vara tydligt i hela programmet att utgångspunkten är målen i Agenda 2030 och att ekonomin kommer som en del av detta, för det är också ekonomisk hållbarhet. Men det är väldigt tydligt att de ekonomiska målen är satta som överordnade till exempel de klimatmässiga och sociala, och det tycker jag inte är rätt väg att gå mitt under den klimatkris som vi befinner oss i.

Anförande nr 86

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! I mitt inledningsanförande nämnde jag hållbarhet ett antal gånger för att tydliggöra fokus på klimat och miljö. Det nya programmet har fokus just på dessa frågor med hänvisning till miljöprogrammet, inklusive djurskydd men också handel. Detta är aspekter som lyfts in på ett tydligt sätt.

Det är samma sak när det gäller arbetsmiljö och anställningsvillkor, där man utgår från föregående program men där man också tar hänsyn till den lagstiftning som funnits sedan 2017 och som gäller alla. Detta är för att möjliggöra för både små och större företag och leverantörer att delta i upphandlingar så att det inte alltid är krav på kollektivavtal, utan det ska vara möjligt att ha kollektivavtalsliknande villkor som är i nivå med svenska kollektivavtal när det gäller semester, anställningstid, lön och så vidare. Det är viktiga delar, och det också detta som lagstiftningen utgår ifrån och som möjliggör upphandling. Därför har vi utgått från det. Vi är trygga med dessa delar och kan stå för dem.

Anförande nr 87

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst vill jag säga att jag uppskattar att finansborgarrådet deltar i debatten. När vi hade denna diskussion i juni fick Katarina ta i princip alla inlägg själv, så jag uppskattar att vårt finansborgarråd deltar mer aktivt denna gång.

Det är jättebra att kollektivavtal och Agenda 2030 nämns nu. Det gjorde de som sagt inte i den första remissomgången. Det finns en anledning till att Agenda 2030-rådet är oerhört kritiskt i sina skrivelser. Det är en väldigt frän kritik, måste jag säga. Det handlar just om att om man menar allvar med att vi ska låta Agenda 2030-målen om social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet genomsyra hela staden är detta ett av de absolut viktigaste verktyg som vi kan använda och som ska vara överordnat det övriga.

Läs inledningen i ditt program, Anna! Där har du inte Agenda 2030, utan utgångspunkten och det överordnade är de ekonomiska paragraferna.

Anförande nr 88

I n g e l a E d l u n d (S): Ordförande, fullmäktige! När programmet var uppe före återremissen pratade jag om arbetsmiljö och rimliga och relevanta krav. I dag tänkte jag göra nedslag på ett annat ord: ändamålsenligt.

Anna König Jerlmyr! Du skriver i ditt utlåtande: ”Därför är tydlighet i styrning och ledning och i strategi avgörande.” Du skriver också: ”I enlighet med nuvarande förslag till nytt reviderat program för inköp ska samtliga nämnder och styrelser ställa krav på arbetsrättsliga villkor i nivå med svenska kollektivavtal där det är ändamålsenligt och möjligt enligt lag.” Just här uppstår frågan om det är tydligt eller inte. Möjligt enligt lag att ställa arbetsrättsliga krav – jajamänsan, det är alltid möjligt, även om det ibland kan finnas vissa begränsningar i exakt vilka krav.

Då återstår ändamålsenligt – jajamän, det tycker i alla fall vi socialdemokrater att det alltid är. Det ska inte spela någon roll vilken arbetsgivare man är anställd hos. Samma villkor ska gälla när stockholmarna betalar för den kommunala servicen, egen regi eller inte. Men jag misstänker att det inte är detta som ni i majoriteten menar. Jag misstänker att ni med ändamålsenligt egentligen tycker att det räcker med de fall där vi enligt lagen ska ställa krav, det vill säga där det är behövt. Där är onekligen lagen dessvärre inte heller glasklar. Tyvärr misstänker jag att ni tycker att det inte gör så mycket om kraven sänks lite, åtminstone om det leder till att fler små företag deltar i upphandlingarna.

Tydligheten till nämnder och styrelser kan i alla fall inte jag utläsa i programmet, men här och nu finns en chans att rätta till det. Vad menar du egentligen med ändamålsenligt?

Bifall till Socialdemokraternas reservation!

Anförande nr 89

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi har en ordning där vi ibland sparar debatten till när vi verkligen har en debatt och fattar beslut i ärendet. Förra gången var det ett återremissyrkande, men det finns lite olika traditioner och kulturer. Oppositionen vill uppenbarligen att vi i coronatider ska ha två stora debatter trots att man avser att återremittera ärendet, men jag står fast vid att jag tycker att vi ska lyssna till vårt presidium, som uppmanar oss att hålla debatterna kärnfulla och korta. Jag står fast vid detta och känner mig trygg med det.

När det gäller arbetsmiljö och om man tycker att det som står i vårt program är otydligt får man snarare vända sig till lagstiftarna, för det är lagstiftningen som utgår från just hur man uttrycker sig, som citerades här från talarstolen. Det är där det uttrycks. Där står också tydligt att det är arbetsrättsliga villkor som ska gälla när det handlar om offentlig upphandling. De gäller för offentliga aktörer men givetvis också för mindre leverantörer. Det är den lagstiftning vi har att hänvisa till.

Anförande nr 90

I n g e l a E d l u n d (S): Tack för svaret, även om det inte var svar på den fråga som jag ställde! Den gällde inte arbetsmiljön utan din egen skrivning om när det är ändamålsenligt att ställa krav på kollektivavtalsliknande villkor. Men jag förstår att vi inte får något svar på den frågan i kväll.

Anförande nr 91

Ordföranden: Jag glömde att säga att vi också utgår från att debatterna inte bara ska vara korta och kärnfulla utan dessutom roliga.

Anförande nr 92

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Jag är ingen komiker, men jag ska försöka ändå.

När jag inte står här är jag facklig ombudsman för Seko – för entreprenadbranscherna, väg- och anläggningsarbetare och energi- och telekomarbetare. Min främsta uppgift är att organisera arbetarklassen och förhandla fram kollektivavtal.

Det är en bitvis stökig bransch här i vår region. Många försök till lönedumpning görs med framför allt arbetskraft från Östeuropa. Arbetarna får bo i nedgångna rivningshus eller husvagnar och jobba till löner som är under de löner som svenska arbetare får som ingångslöner utan någon som helst erfarenhet. Det är ett tufft jobb.

Jag har hyfsad koll på min region här i Stockholm, men det finns rötägg som smiter undan. Många små företag ringer och frågar mig: "Hur kan det här företaget få verka i vår region? Du är på mig om att jag ska betala in tjänstepension, men de gör inte det." Nästan varje gång när jag reder ut vem det är som förser företagen med arbete ser jag att det är en kommun. Nästan varenda gång är det en kommun som ser till att dessa företag får jobb. Det är mycket synd, för de stora drakarna – de som står som operatörer i era mobiltelefoners fönster – har i sina kollektivavtal att de inte ska anlita kollektivavtalslösa företag. De håller hårt på att vi ska ha en sund och fin bransch, men kommunerna verkar helt frånga detta. Det gäller också vårt kommunala bolag Stokab, som inte heller kan sköta detta på ett bra sätt och som tar in företag som inte sköter löner i enlighet med kollektivavtalsnivå, som inte har arbetstider som är i enlighet med arbetstidslagen eller avtal och som inte betalar in tjänstepensioner.

Jag tycker inte att stockholmarnas pengar ska användas för att snedvrída konkurrensen mellan företag och skapa en osund lönedumpning mellan arbetare. Jag tycker inte att det är acceptabelt.

Ett annat exempel på hur dåliga kommunerna är på att upphandla och som jag tycker är mycket pinsamt fick vi se i *Rapport* i veckan. Jag kommer inte ihåg när det var, men jag tror att det var i onsdags. Renhållningsarbetare i Stockholm riskerar utvisning eftersom Migrationsverket konstaterat att de tjänar för dåligt jämfört med vad som är branschstandard. Det är alltså kommunalt upphandlade tjänster där de som arbetar inte har tillräckligt hög lön för att bedömas få stanna kvar i landet. Detta

är mycket pinsamt. Jag tycker att det är viktigt att man i varje upphandling alltid ställer krav på kollektivavtal. Det finns ingen gång när detta inte är behövligt.

Anförande nr 93

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Detta kan vara ett av de viktigaste beslut som vi fattar under kommunfullmäktiges mandatperiod fram till 2022. Stockholm köper årligen tjänster och varor för över 30 miljarder, det vill säga vi är en av Sveriges absolut största inköpare. Det vilar ett enormt stort ansvar på oss för att se till att stockholmarna får så otroligt mycket välfärd som det bara går för dessa pengar.

Vi har naturligtvis också möjligheter och ska använda dessa till att exempelvis bidra till omställningen till ett mer grönt och hållbart samhälle, vilket vi gör med programmet. Vi ser till att i programmet slå fast att man ska ställa sysselsättningskrav i högre grad när man gör upphandlingar, vilket kommer att vara ovärderligt nu när vi ser att ekonomin viker och arbetsmarknaden försvagas.

Men låt oss som sagt inte glömma varför vi över huvud taget har ett upphandlingsregelverk och den typen av policy. Det handlar om att använda Stockholms skattebetalares pengar så effektivt som möjligt. Detta är och förblir huvudsyftet med det vi gör, men det är inte riktigt detta vi diskuterar, även om det är det som är det viktigaste. Det var som sagt en lång debatt före sommaren, och det blir kanske en lång debatt även nu. Men det var inte alls detta som diskuterades, det vill säga om vi ska använda det här för att ge valuta för skattepengarna och hur vi kan bli mer effektiva. Det handlade exempelvis om det som också har diskuterats mycket här, alltså vad det är för typ av arbetsrättsliga krav vi ställer.

Vad är det då som sker här – det som anses vara en fullständig nedmontering av vad Stockholms stad gör? Nja, det som man skriver i programmet är att vi ska utgå från den svenska lagstiftningen. Detta är exempelvis Socialdemokraterna och Vänsterpartiet oerhört skeptiska till – att vi ska utgå från svensk lag. Men vilka är det som har drivit igenom den svenska lagstiftning som vi har att förhålla oss till? Jo, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det är de som har drivit igenom den. Det var regeringen som lade fram propositionen under den förra mandatperioden, och Vänsterpartiet stödde den. Vi förhåller alltså till det regelverk som de har. Jag förstår den energi och det som de brinner för – det är välkommet och bra – men det blir lite märkligt när de menar att deras egen lagstiftning är en fullständig nedmontering av det som vi ska ha inköpsprogrammet till.

Det viktigaste är som sagt att vi ser till att vi kan använda Stockholms inköp för att driva på för en grönare omställning och fler jobb men framför allt se till att vi får så mycket valuta som möjligt för skattebetalarnas pengar. Det får vi med detta program, så bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 94

U l f W a l t h e r (S): Jag har en fundering kring att använda skattebetalarnas pengar så effektivt som möjligt. Jag undrar gällande meddelarfriheten: Varför ska

inte stockholmarna ha rätt att känna trygghet i att missförhållanden alltid rapporteras? Varför ska exempelvis inte en taxichaufför som upptäcker att en kollega kör berusad inom upphandlad färdtjänstverksamhet kunna rapportera detta och meddela journalister utan att känna fruktan för repressalier? Det går att avtala om meddelarskydd även i privat verksamhet, också vid upphandling. Det kan leda till kontraktsrättsliga eller vitesmässiga konsekvenser om man inte sköter det. Framför allt handlar det om att vi behöver etablera en kultur även i upphandlad verksamhet där de företag som lämnar anbud känner att det måste skötas snyggt och att det annars kan rapporteras.

Jag undrar: Varför vill inte Moderaterna att vi ställer samma krav på hur skattemedel används? Varför ska privata åtgärder och upphandlingar premieras?

Anförande nr 95

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Det står tydligt i programmet hur vi ser på meddelarfriheten. I de delar där det är grundlagsfäst ska vi naturligtvis följa det, men även när det gäller privata utförare finns det ett lagstadgat krav. Vi slår mycket tydligt fast att det ska följas.

Vad gäller det exempel som togs upp, om man skulle vilja prata med journalister, har vi definitivt ett grundlagsskyddat källskydd i detta land.

Anförande nr 96

A r v i d V i k m a n (S): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Ett av våra viktigaste uppdrag är att leverera välfärd av hög kvalitet, och den upphandlingsmodell som vi väljer måste stötta precis detta.

När jag var ordförande i stadsdelsnämnd under den förra mandatperioden arbetade vi mycket med frågan om upphandlingar och vilka konsekvenser den upphandlingsmodell som vi väljer får. Därför träffade vi alltid entreprenörerna för de upphandlade verksamheter vi hade inför avtalsförlängningar eller nyupphandlingar.

En av de privata vård- och omsorgsutförare som jag träffade frågade jag: "Vad är er största utmaning i verksamheten?" Då svarade chefen för den verksamheten mig att det var att leverera det krav på 16 procent i avkastning från verksamheten som han hade från ägarna. Han berättade alltså för oss att han behövde leverera 16 procent i vinst som skulle plockas ut ur verksamheten. För att förstå varför detta är så lurigt tror jag man måste inse att denna verksamhet framför allt består av personalkostnader. Den stora majoriteten av kostnaderna i verksamheten är dessa kostnader. Om man ska plocka bort 16 procent i vinst från verksamheten kommer det att beröra personalens villkor.

Jag tycker att detta blottar behovet av att ställa tuffa krav på kvalitet och goda villkor för personalen i våra upphandlingar. Som jag har sagt här tidigare tycker jag att det är rimligt att vi ställer samma grundkrav på vår upphandlade verksamhet som vi gör på vår kommunala verksamhet. Det handlar om tuffa kvalitetskrav och om att se till att

de som arbetar i välfärden och i vår stad har bra villkor. Därför yrkar jag bifall till vårt förslag till beslut.

Anförande nr 97

M a r i a J a n s s o n (FI): Fru ordförande! Jag skulle vilja börja med att citera Olof Palme: ”Politik är att vilja.” Vad är det för slags vilja som upphandlingsprogrammet uttrycker, och vad handlar de konflikter som vi diskuterar om?

Upphandlingsprogrammet är ett verktyg för att hantera den allt större byråkrati som omgärdar upphandlingar. Allt fler av stadens verksamheter upphandlas. Om denna byråkrati gynnade viktiga värden som att främja sjysta arbetsvillkor och att motverka segregering vore allt väl, men jag uppfattar den nya planen som att den försöker legitimera kanaliseringen av pengar till privata företag under sken av ekonomisk effektivitet. Nu står vi här i talarstolen med våra förslag från oppositionen och gör vad vi kan för att få vår vilja att lysa igenom i upphandlingsplanen.

Byråkratin i staden har man så fiffigt och fyndigt döpt till Vinst – verktyg för inköp i Stockholms stad. Man kan fråga sig: Vinst för vem? För dem som gör jobbet och inte garanteras kollektivavtal och sjysta villkor, därför att det inte är rimligt, enligt formuleringen, eller för dem som tar emot hjälpen av dem som inte har sjysta villkor, med följder som blivit nog så påtagliga under coronapandemin? Eller är det vinst för de privata företag som får skattepengar för att göra vinst på att inte ha sjysta villkor?

Ja, politik är att vilja, men det verkar inte som att majoriteten vill samma sak som vi. Jag yrkar bifall till reservationen.

Anförande nr 98

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Detta är ett viktigt dokument, inte minst utifrån att Stockholms stad faktiskt är en koncern. En koncern behöver ha ett gemensamt synsätt på hur frågor hanteras, och en av de stora fördelarna med dokumentet tycker jag är att det tydligt beskriver hur stadens olika verksamheter ska se på inköp. Att ha en sammanhållen syn är faktiskt en professionalism som inte borde kunna ifrågasättas.

Jag tycker också att programmet är väldigt tydligt i förhållande till dem som är potentiella leverantörer och samarbetspartner. Bara för att man inte skriver exakt vilka olika delar i till exempel Agenda 2030 som man tycker är viktiga innebär inte det att dokumentet i sig inte innehåller viktig information till alla som skulle kunna vara potentiella leverantörer. Här skriver vi från stadens sida vad vi tycker är viktiga saker. Det innebär att om det är till exempel en liten verksamhet som har en idé eller en innovation där de vill komma med ett förslag inom ett visst område skapar detta möjligheter att komma till staden med ett sådant förslag om det skulle bli aktuellt.

Att det är många små verksamheter och att det finns möjligheter att utveckla sina tankar och idéer tillsammans med den största inköparen i hela landet på kommunsidan är något som på sikt verkligen kan leda till att jobb tryggas.

Vi pratar ofta om att vi vill slå vakt om de små företagen. Här – i programmet – finns det ett område där vi verkligen kan visa att vi menar allvar med att vi vill uppmuntra, stödja och stötta alla de små företag som finns i Stockholm. Det är faktiskt de som skapar förutsättningar för nya, trygga jobb. Det är de som skapar förutsättningar för att vi ska kunna utveckla staden genom att de ser till att vi får skatteintäkter till staden. Jag tycker att det är detta som är det absolut viktigaste med förslaget.

Det är inte så att det finns ett automatiskt likhetstecken mellan goda arbetsvillkor och kollektivavtal. Det finns ganska många exempel på den svenska arbetsmarknaden där de som jobbar i verksamheter har bättre villkor än vad kollektivavtalen anger. Med detta, fru ordförande, vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 99

M a r i a J a n s s o n (FI): Det är jättebra att man gynnar småföretag, men frågan är om man ska göra det på bekostnad av dem som ska arbeta och deras villkor. Jag tycker att det är olyckligt att man skickar sådana signaler och att man säger att det ibland kanske inte är relevant. Då säger man inte att det inte är relevant därför att företaget har så mycket bättre villkor än vad som finns i kollektivavtalet. Detta står inte specificerat, utan det står att det är rimligt och relevant att man inte har villkor i paritet med det som stadgas i kollektivavtalen. Jag tycker att det är olyckligt att majoriteten tycker att företagen är viktigare än dem som jobbar i företagen.

Anförande nr 100

U l l a H a m i l t o n (M): Det är du som tolkar in det så, Maria. Det är inte säkert att det är på det sättet över huvud taget. Vi har inte sagt att vi tycker att det är bra med dåliga arbetsvillkor, och vi uppmuntrar inte folk som driver den typen av företag att lämna anbud. Det som är viktigt är att vi i dokumentet väldigt tydligt pratar om hållbarhet, kvalitet, resultat och så vidare. Då måste man utgå från att företag bedöms utifrån dessa perspektiv, men du utgår från att bara för att de inte har ett kollektivavtal är de dåliga arbetsgivare. Så är det inte i min föreställningsvärld.

Anförande nr 101

A l e x a n d e r O j a n n e (S): Jag tror att du missar det väsentliga här, Ulla, nämligen att ett kollektivavtal bara sätter bottenivån. Det sätter inget tak för vilka löner man ska ha. Om du tecknar ett kollektivavtal med mig får du betala vilka löner du vill så länge du inte betalar sämre lön än det som står i avtalet. Du får betala mer i OB-ersättning om du vill, du får ge fler semesterdagar och du får ge mer friskvård. Du får göra allt bättre om du vill, men du får inte göra det sämre än kollektivavtalet.

Ett kollektivavtal är bara en garant för att vi har en lägstanivå. Du gynnar inte små företag genom att säga att vi inte ställer krav på kollektivavtal. De som framför allt missgynnas är de små företag som sköter sig. Jag har jättemånga exempel på larmföretag i Stockholm som har blivit utkonkurrerade av avtalslösa företag därför att Stockholms stad har anlitat de företagen för att installera larm i skolor i Stockholm. Detta gör att de som jobbar åt seriösa företag och som har fått

tjänstepension har blivit uppsagda och tvingats att ta jobb i företag där de inte får tjänstepension.

Det är ren lönedumpning som detta leder till.

Anförande nr 102

Ulla Hamilton (M): Jag förstår att det kan vara svårt att skilja på arbetsplatsen och denna lokal, Alexander. Ditt engagemang är uppenbarligen väldigt stort.

Det du säger är att man ska tvinga fram att de som jobbar i ett företag eller äger ett företag ska teckna kollektivavtal. Vi har faktiskt föreningsfrihet i detta land, och därmed tycker jag att det är helt okej att ha en situation där det finns många hederliga, duktiga företagare på marknaden som faktiskt erbjuder bättre arbetsvillkor och löner än det som finns i kollektivavtalen. De behöver inte bekräfta detta genom att säga att de har ett kollektivavtal och sedan erbjuda högre löner utifrån det.

Anförande nr 103

Borgarrådet Ern Lund (C): Ordförande och fullmäktige! Detta ärende är viktigt och gäller frågan hur vi som stad och kommun genom våra upphandlingar kan driva utvecklingen åt rätt håll men också, såklart, leverera bra service och varor till våra medborgare och främja innovationer.

Vi – jag själv och mitt parti – pratar mycket om att driva utvecklingen framåt när det gäller miljö- och klimatfrågor. Det har vi varit väldigt duktiga på. Men jag vill belysa en annan sak som vi i Stockholms stad också är duktiga på, och det är att driva utvecklingen framåt även när det gäller andra insatser och att få fler av dem som står utanför arbetsmarknaden i jobb. Som ni ser i detta ärende är det en viktig del av programmet.

Jag tänkte ta tillfället i akt att berätta om ett exempel på hur vi i staden jobbar med detta. Förra året gjorde Stockholm Vatten och Avfall en upphandling av omläggning av rör. Efter dialog med Arbetsgivarverket och stadens jobbtorg är det i dag sex personer som jobbar i detta företag. De var tidigare arbetslösa och rekryterades från stadens jobbtorg. Detta är inte något som vi detaljreglerar i det ärende vi fattar beslut om i dag, utan det görs varje dag, hela tiden. Det görs utifrån de förutsättningar som finns i just det som vi upphandlar och utifrån förutsättningarna i de företag som vinner upphandlingarna.

Vi som yrkar bifall i detta ärende i dag kommer att se att vi kommer att jobba ännu mer med det här och utveckla det på ett sätt som gynnar både företag och individer. Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 16 Projekt Hjorthagen i Norra Djurgårdsstaden

Anförande nr 104

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Hjorthagen är en del av stadens stora stadsutvecklingsprojekt i Norra Djurgårdsstaden. Det ärende som vi har att ta ställning till i kväll är ett reviderat inriktningsbeslut med en utökad budget för att kunna göra fortsatta utredningar inom ramen för projektet. Det tidigare inriktningsbeslutet fattades 2017.

I det reviderade inriktningsbeslutet för Hjorthagen planeras nu för ungefär 7 000 bostäder och en utveckling av gasverksområdet som ett regionalt besöksmål. Det är också planering för att skapa ytterligare exploaterbar mark genom att bygga påldäck i Lilla Värtans vattenområde.

Hela Norra Djurgårdsstaden är en viktig del i stadens ambitioner för en hög takt i bostadsbyggandet och arbetet med att bygga 140 000 klimatsmarta bostäder fram till 2030. Jag tycker att det är glädjande att Hjorthagen som en del i detta stora projekt kommer att kunna bidra med både bostäder, kulturverksamheter och arbetsplatser i ett av Stockholms bästa lägen, med närhet till city, natur och vatten. Att vi kan omvandla förorenad industrimark till en attraktiv del av Stockholm ligger helt i linje med den utveckling av Stockholm som vi i majoriteten verkar för och som jag tror att stockholmarna uppskattar.

Detta ärende innehåller också ett fortsatt utredningsarbete för att omvandla Gasklocka 2 till en scen med ungefär 1 750 sittplatser. En scen i Gasklocka 2 kommer att stärka Stockholms varumärke som en kulturstad som kan utgöra en arena i världsklass för nationella och internationella gästspel. Vårt mål är såklart, om ombyggnaden blir av, att hålla nere stadens investeringsutgifter och att med hjälp av privata aktörer finna alternativa finansieringsmöjligheter i den fortsatta processen.

Detta är ett inriktningsbeslut. Dock innebär det inte något beslut om genomförandet, men det medger fortsatt rätt till projektering för ombyggnaden.

Sammanfattningsvis, med det reviderade inriktningsbeslutet, medger alltså fullmäktige – om vi beslutar i enlighet med förslaget – fortsatt projektering och att detta kan genomföras för att utveckla Hjorthagen. Målet är att kunna tillföra bostäder med blandade upplåtelseformer, förskolor, kontor, affärslokaler och utrymme för kulturupplevelser.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 105

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden har stor potential att bli ett levande och spännande besöksmål med stort kultur- och handelsutbud och ger, som Johan var inne på, ett välbehövligt tillskott av nya bostäder, vilket vi såklart välkomnar.

Norra Djurgårdsstaden är också ett stadsutvecklingsprojekt med stark hållbarhetsprofil. Tyvärr saknar den sociala hållbarhetsaspekten den tyngd i projektet som vi socialdemokrater hade velat se. Vi vill påminna om att ifall ambitionen är att bygga en sammanhållen stad och att Norra Djurgårdsstaden ska bli en stadsdel där människor med olika bakgrund kan mötas behöver vi se betydligt fler hyresrätter med krav på pressade hyror i kommande markanvisningar. Även om fördelningen mellan upplåtelseformer ser ut att bli förhållandevis jämn vet vi att stora delar av befolkningen aldrig kommer att ha råd att betala de höga hyror som kommer att erbjudas i stadsdelens nyproducerade hyresrätter.

När det kommer till projektet Gasklockan 2 tycker vi att det är anmärkningsvärt att majoriteten är beredd att lägga en enorm summa på en fastighet i Norra Djurgårdsstaden utan att veta om det finns någon aktör som är beredd att hyra och driva verksamheten i lokalen, detta efter en halv mandatperiod med nedskärningar och nedprioriteringar inom andra verksamheter i staden, vilket slagit särskilt hårt mot unga och ytterstaden.

Om Stockholm ska vara en stad för alla måste investeringar spridas över hela staden. Det är inte rimligt att nedskärningar på bibliotek, förskolor och Fokus Skärholmen ska finansiera en stor kulturscen i Norra Djurgårdsstaden, särskilt inte när ytterstadsområden som Järva skriker efter egna kulturinvesteringar. Därför måste inriktningen kvarstå att staden i projektet Gasklockan 2 först måste kunna presentera en realistisk plan för hur man ska hitta ägare och hyresgäst från den privata marknaden. Det är enda sättet för stadens utgifter inom projektet att bli rimliga, anser vi. Därför yrkar jag bifall till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 106

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, Maria-Elsa! När det gäller hyresrätter och bostadsrätter har ni också varit med och fattat beslut under den föregående mandatperioden. Det är en relativt jämn fördelning mellan hyresrätter och bostadsrätter.

När det gäller att bygga ut Gasklockan till en kulturscen vill jag poängtera att det inte går att rycka ut det ur sitt sammanhang. Om du ändå gör det och frågar mig kan jag också tycka att det möjligen är onödigt att lägga ned så mycket pengar på att etablera en kulturscen, men vi beviljar ju inte det här i kväll. Nu gäller det fortsatta utredningar, och det går inte att plocka ut Gasklockan och kulturscenen ur helhetsbilden för Norra Djurgårdsstaden. Det är en del av hela projektet där staden i samverkan med andra aktörer och intressenter har sagt sig vilja bygga om Gasklockan. På ren svenska kan man säga att vi har lockat hit intressenter och fått betalt för marken utifrån förutsättningen att vi bygger om Gasklockan.

Det är självklart att vi måste ha privata aktörer och en hyresgäst som är beredd att kliva in på ett hyreskontrakt och ett åtagande innan vi går till genomförande. Men det är inte detta som vi fattar beslut om i kväll, utan vi fattar beslut om fortsatta utredningar.

Anförande nr 107

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Jag kan bara säga att det är beklagligt att vi befinner oss i det skedet att vi söker efter finansiärer och investerare i dagsläget, när marknadsläget är så pass dåligt som det är i dag.

Precis som du säger, Johan, kommer Gasklockan 2 att innebära ett underskott för stockholmarna. Det blir ett underskott på 565 miljoner kronor. Även utan scenen – om vi skulle bortse från den – kommer det fortfarande att hamna på ett underskott på över 400 miljoner kronor. Jag kan inte annat än beklaga.

Det som du säger stämmer: Det är ett inriktningsbeslut, så vi kommer inte att fatta beslut om just denna del nu. Jag vill ändå framhäva att vi vill att inriktningen kvarstår när det gäller hur viktigt det är att hitta en realistisk plan för hur man ska finna hyresgäster och kunna finansiera projektet.

Anförande nr 108

P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande, ledamöter! Detta är ett fantastiskt projekt. Jag tycker att det ska bli mycket spännande att se hur det kommer att växa fram.

Gasklockan står där den står. Det finns möjlighet att bygga en fantastisk scen av den. Den går liksom inte att flytta till de områden som du pratade om, Maria-Elsa, där man också bör satsa på kultur. Det är inte fel att göra det, men detta är ett sammanhållet projekt. Vi måste hitta en privat intressent. Jag undrar: Hur tänker du att man ska bryta ut det? Det känns rätt märkligt för mig.

Sedan innehåller projektet faktiskt många hyresrätter. Och hyresrätter ska vi bygga. Det är klart att vi gärna ser att man kan pressa priser och så vidare när man bygger hyresrätter, men det kommer att finnas folk som bosätter sig i hyresrätter i detta område. På det sättet kommer det naturligtvis också att bli lediga hyresrätter på andra håll.

Anförande nr 109

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Detta i sin helhet är en miljardinvestering. Det är mycket pengar, och just därför är det viktigt att det finns en tydlig plan. När det kommer till Gasklockan måste det, som jag försöker framhäva här, finnas en tydlig plan för hur man ska gå vidare, finansiera detta och få ned underskottet så mycket som möjligt.

Om man tittar på resultatet i ärendet och de ekonomiska beräkningar som gjorts ser man ett negativt resultat som sträcker sig flera år framöver. Första året med ett positivt resultat beräknas bli 2040. Det är just detta vi menar: Om man ska gå vidare med projektet, vilket vi tycker, måste man ha en tydlig plan för hur man ska kunna minska underskottet i det. Det gör man genom att hitta investerare och hyresgäster som kan tänka sig att hyra och driva verksamheten i lokalen.

Därför vill jag yrka bifall till vår reservation.

Anförande nr 110

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag tänkte fortsätta där Maria-Elsa slutade. Detta är ändå de risker vi talar om även om det inte är ett investeringsbeslut vi hanterar i dag vad gäller Gasklockan. Vi hörde att nettonuvärdet är negativt och väldigt stort, närmare 600 miljoner, och det kommer att ta många år att få tillbaka pengarna. Vi har ändå i detta ärende räknat på ganska höga hyresintäkter.

Det är lite synd att ärendet inte är mer tydligt skrivet. Det är faktiskt över 1 miljard som projektet Gasklockan kommer att kosta. Det finns inte några hyresgäster som kan fixa finansiering, inte någon som betalar hyreskostnader och än mindre någon som investerar i projektet och kan finansiera det inom rimlig tid.

Jag vet också att tidpunkten för att hitta investerare som är verksamma inom kultursektorn är sämsta tänkbara. I juni i år, mitt under värsta coronavågen för kultursektorn, fick intresserade kulturföretag möjlighet att höra av sig och visa intresse; det var alltså under fyra veckor i sommar. Vi vet ju hur svarta molnen fortfarande är inom kultursektorn. Man kunde alltså anmäla intresse, och det var vad jag förstår endast ett företag som gjorde det.

Jag kan naturligtvis inte låta bli att jämföra med hur vi hanterade en annan stor investering, Medborgarhuset, där det också handlade om en dryg miljard. Vi såg till att i förväg finansiera hela projektet. Varje kvadratmeter blev uthyrd. Vi sålde Söderhallarna så att vi kunde finansiera badet. Och vi sa nej till att ge bort 100 miljoner kronor i lokalstöd till en intressent som gärna ville ha skattemedel till sin verksamhet. Vi tog alltså hela ansvaret för miljardprojektet.

Men här ska det investeras utan avtal som finansierar projektet, åtminstone som det ser ut nu. Den motpart som finns har naturligtvis ett guldläge i förhandlingarna med ett kanske desperat moderat finansborgarråd som sitter på andra sidan förhandlingsbordet.

Det är väl självklart att vi måste använda skattepengar till kultursektorn ansvarsfullt. En halv miljard eller 1 miljard skulle naturligtvis rent teoretiskt kunna fylla många hål inom kultursektorn. Vi vill gärna se projekt och investeringar som stärker Norra Djurgårdsstaden som besöksmål, men detta ärende är, som vi ser, slarvigt hanterat och inte helt tydligt skrivet, och tajmningen är sämsta tänkbara, får man ändå säga, åtminstone när det gäller att hitta intressenter. Därför yrkar vi på återremiss för att inte riskera att göra stora misstag i detta läge.

Anförande nr 111

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande och fullmäktige! Lyssnar man på denna debatt blir man faktiskt lite förundrad. Det verkar som att oppositionen, i alla fall Socialdemokraterna, inte längre vill ha den efterlängtrade kulturscenen i Norra Djurgårdsstaden. Jag blir faktiskt förvånad som kulturborgarråd. Genom att vi fortsätter att jobba med ambitionerna att förverkliga den här scenen i Gasklocka 2 kan Stockholm utveckla sitt varumärke som kulturstad. Vi kan stärka vårt anseende och se till att scenen kan bidra till stadens identitet och hela Stockholmsregionens attraktionskraft.

Stockholm som internationell kulturstad behöver fler scener av denna storlek. Staden och branschen skriker efter en scen med en salong för 1 750 sittande åskådare. Detta tyckte även Socialdemokraterna tidigare, när ni styrde förra gången. Tidigare stadsbyggnadsborgarrådet och kulturborgarrådet Roger Mogert sa att detta blir ett väldigt bra tillskott till stadens scener och till området, som vi vill ska ha en kulturell karaktär.

Nu för man en hel del svepande diskussioner om svarta moln på kulturhimlen; man pekar på pandemin. Jag tolkar detta som att oppositionen svänger 180 grader och inte är så intresserad av att fortsätta försöka realisera den här kulturscenen i Gasklocka 2. Det tycker jag är väldigt olyckligt. Jan Valeskog gör det också väldigt tydligt att dessa pengar rent teoretiskt skulle kunna fylla andra hål eller komma kulturen i vår stad till del. Detta är nog ett rent teoretiskt argumentationsgrepp.

Jag tycker att vi ska acceptera och tydliggöra att vi behöver den här kulturscenen i Gasklocka 2. Den är viktig för Norra Djurgårdsstaden, och den är viktig för Stockholm – punkt.

Anförande nr 112

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är så med kulturverksamhet och mycket annat i vår värld att många skriker efter en scen. Som jag sa på slutet tycker vi också, och har sagt hela tiden, att det vore alldeles utmärkt om vi kunde få till stånd detta. Men när det inte helt tydligt redovisas i ärendet tycker vi att vi har en skyldighet att ändå informera fullmäktige om att det handlar om stora pengar, över 1 miljard. Det finns ingen finansiering och ingen hyresgäst, och tajmningen är dålig.

Som har sagts här handlar detta naturligtvis inte om något investeringsbeslut utan om en utredning. Men siffrorna är förskräckande stora för ett väldigt osäkert resultat, om vi lyckas åstadkomma detta. Efterfrågan och önskan finns, men vi kan inte bortse från dagens tider.

Anförande nr 113

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och Jan! Detta handlar inte bara om tajmning. Det här är ett projekt som har pågått under en herrans massa år – det är tiotals år vi talar om. Det är klart att konjunkturen och tajmning kommer att förändras hela tiden. Ni hade i alla fall relativt nyligen makten i denna stad under fyra år och hade möjlighet till bättre tajmning och till att hitta bättre privata aktörer till den här scenen.

Jag tycker att det är viktigt att vi ska ha en bra finansieringslösning för detta. Men vi måste få fortsätta jobba med projektet, och då är det viktigt att man står för det och tycker att vi ska ha en kulturscen i Gasklocka 2. Därför behöver det tydliggöras i denna debatt om Socialdemokraterna vill ha det eller inte.

Anförande nr 114

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag är väldigt skeptisk till den här investeringen, och min nervositet över att detta projekt ska springa iväg ökar ännu mer när jag lyssnar på kulturborgarrådet, som har väldigt mycket slängar av ”sätta kommunen på kartan”. Vi vet ju hur det brukar sluta, med gigantiska arenor, skrytbyggen och, typ, Dragon Gate. Jag tror att man ska vara väldigt försiktig med den här typen av stora investeringar.

Återigen – jag håller med. Det vore fantastiskt med ytterligare en stor kulturscen i Stockholm. Det man återigen ska komma ihåg är att detta projekt beräknas ha ett positivt nuvärde 2040, och det handlar om 1 miljard kronor i investering. Detta är alltså något som vi planerar att fortsätta projektera för utan att veta att det finns en aktör som är beredd att gå in och hyra verksamheten.

Jag hade en dragning om detta med direktören och ansvarig projektledare på exploateringskontoret. Man ska också komma ihåg att det inte är vilken aktör som helst som kan fylla lokalerna i Gasklockan, utan detta förutsätter att man också kan ha en konferensanläggning med väldigt många sittande. Det är inte någon liten filial till Dramaten eller någon annan liten scen, utan det behöver vara en stor aktör som kan klara av detta. Frågan är om en sådan aktör finns.

Varenda gång vi i denna sal talar om fastighetsnämnden eller olika projekt brukar vi alla slita vårt hår över att kostnaden för att renovera Liljevalchs sticker iväg, över Östermalmshallen, Medborgarhuset och så vidare. Jag tror att detta riskerar att bli ett projekt som överträffar alla dessa vad gäller fördyringar och stora kostnader för staden.

Man ska också komma ihåg att vi har väldigt stora investeringsbehov i den här staden. Vi har en växande äldre befolkning som behöver vård- och omsorgsboenden och seniorboenden. Vi har fler barn och unga och stora behov av att investera i fler förskole- och skolplatser. Vi har väldigt stora investeringsbehov och ett begränsat investeringsutrymme. Jag tycker faktiskt att man ska vara lite försiktig med var man väljer att lägga tyngden. Att lägga så här mycket pengar på ett så här riskabelt projekt vet jag inte om jag tycker är ett ansvarsfullt sätt att hantera stockholmarnas gemensamma tillgångar.

Jag yrkar bifall till reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 115

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande! Tack så mycket, Clara, för att jag får chansen att debattera med dig – en mycket duktig och engagerad oppositionspolitiker. Jag blir lite fundersam när det gäller Vänsterpartiets visioner och ambitioner i detta. Det är klart att det här handlar om att vi behöver hitta aktörer på ett ansvarsfullt sätt och fortsätta att utveckla detta. Men det låter inte riktigt som att Vänsterpartiet tror på den här lösningen. Jag förstår att ni inte gör det, för det finns alltid en kritik mot privata aktörer. Det vore väl alltid bäst om staden själv investerade i lokalerna och tog hela kostnaden så att det blev kommunala verksamheter på platsen.

Detta är dock inte ambitionen i detta fall. Ambitionen här är att vi ska få till den här kulturscenen, för den är viktig för området och för alla dem som bygger bostäder där. Det är också en del av ambitionen för området att vi ska ha ett starkt kulturinslag i denna stadsdel. Jag vet hur viktiga stora och små scener är för det kulturella ekosystemet. Den här scenen behövs, och vi måste nu ta vårt ansvar för att fylla det tomrummet.

Anförande nr 116

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Redan från början när denna planering startade för väldigt många år sedan låste man mer eller mindre in sig i en lösning som riskerar att bli väldigt kostsam för skattebetalarna. Jag tycker absolut inte att staden ska ta hela kostnaden för detta. Tanken med projektet är ju att det så småningom, om drygt 20 år, ska ge ett positivt nuvärde. Risken är dock att vi inte får ett positivt nuvärde, och det har vi sett i många andra kommuner runt om i landet, där man satsar väldigt mycket på olika typer av målpunkter som sedan inte blir så bra.

Ta inte detta som någon officiell linje från Vänsterpartiet, men jag skulle personligen i så fall hellre skänka bort Gasklockan till någon annan som får bygga den där scenen, i stället för att vi ska stå med hela kostnaden och hela risken. Det riskerar nämligen att bli dyrt för skattebetalarna.

Anförande nr 117

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och Clara! Detta är egentligen en lite rolig debatt, för ni brukar anklaga oss för att inte satsa på kulturen och nu när vi gör det får vi höra att det är fel.

Till att börja med står det tydligt i ärendet – jag sa det förra gången också – att detta är ett inriktningsbeslut. Vi ska absolut inte besluta om kulturscenen. I ärendet nämns många belopp, men det framgår också att nettonuvärdet är negativt om scenen inte byggs, för då kommer man inte att kunna sälja marken till samma priser. Det finns aktörer som kanske kommer att vilja dra sig ur och så vidare. Dessutom är det ett åtagande i hela Djurgårdsstadsprojektet att Stockholm går in och gör detta.

Men jag håller helt med dig om att vi inte ska göra detta sedan. Vi ska inte gå fram med ett genomförandebeslut om det inte finns en säker finansiering – absolut. Kontoret jobbar nu med att titta på detta. Vi var även förut i debatten inne på att det inte är aktuellt. Det finns inte någon aktör som ska teckna ett avtal nu heller, utan det kommer att komma senare. Men jag lovar att, om jag har möjlighet, se till att det inte blir något genomförandebeslut utan en säker finansiering.

Anförande nr 118

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det hoppas jag verkligen, Johan! Vi kommer att hålla dig vid det ordet, för det vore oerhört dumt och riskabelt att göra på det sättet.

Vi är väldigt mycket för att investera i kultur på olika sätt. Det blir lite lustigt när man hör diskussionen om Stadsbiblioteket, till exempel, där man ville ta tillfället i

akt att bygga ut denna stolthet för Stockholm, som är så oerhört viktig som samlingspunkt, för folkbildning etcetera. Då måste man tänka på slantarna, men nu när det handlar om ett projekt som ska ge ett positivt nuvärde efter 2040 är det plötsligt inte lika viktigt.

Jag investerar jättegärna i kultur, men jag vill inte använda en så här stor del av vårt investeringsutrymme till att satsa på en scen borta i Norra Djurgårdsstaden. Vi behöver kultur i den här staden, men inte bara i Norra Djurgårdsstaden. Det här riskerar att bli en stor flopp, tyvärr.

Anförande nr 119

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Tänk vilken abstinens jag har haft i sommar! Och tänk vad härligt det är att äntligen få äntra talarstolen! Men, vänner, jag kanske inte ses som den där stora kulturpolitikern, utan jag brukar hålla på med de hårdare frågorna. I detta fall hör frågorna dock så intimt ihop med varandra. Dessutom handlar detta inte endast om Gasklockan utan också om att vi måste förbereda för den fina bebyggelsen nere i Värtan och om hela Hjorthagens och egentligen Norra Djurgårdsstadens nordöstra del.

Det finns också glädjande delar i det som vi gjort hittills. Längs Bobergsgatans södra del står en rad vackra gamla tegelbyggnader. Dessa kulturhistoriskt viktiga byggnader har vi faktiskt lyckats rädda i samband med att vi bygger sammanlagt 7 000 bostäder här. Något liknande gäller nu också Gasklockan. Vi har, många av oss, talat om att vi måste tillföra en rejäl kulturinstitution till staden. Här kan vi få en kombination som blir berikande för hela Stockholm.

Det finns en retorik i detta som går ut på att om man inte har scenen i Rågsveds ungdoms- och fritidsgård öppen kan man inte heller bygga en kulturscen i Gasklockan. Det där stämmer inte. De många små men ändå viktiga institutioner som finns runt om i staden försvinner ju inte för att vi gör den här satsningen.

Samtidigt vill jag understryka att det också handlar om att bevara byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla. Det tycker jag är ett i sig viktigt självändamål. Men vi kommer också att lyckas med investeringarna, och detta kommer att fungera i framtiden. Sedan får vi se om Clara Lindblom och jag står här om 20 år – jag tror i alla fall inte att jag gör det – och kollar om det blev ett nettonuvärde 2040 eller ej. Det lovar jag dig, Clara: Jag står inte här om 20 år!

Bifall till kommunstyrelsens förslag i frågan!

§ 19 Nybyggnation av skola i Kista Äng i kv. Akalla 4:1, Rinkeby-Kista

Anförande nr 120

Borgarrådet L a r s s o n (M): Detta är fråga om ett stadsutvecklingsområde, Kista Äng, med sammanlagt 1 700 planerade bostäder – bostadsrätter, hyresrätter och studentbostäder. Självklart behövs där också en skola. Ärendet i dag handlar om Sisabs planerade skola. Det är en stor sådan, 900 elever, som uppfyller kraven för Miljöbyggnad Silver. Den kommer att bli ett väldigt bra komplement i området även stadsmässigt och kommer att ligga nära det torg som planeras. Det finns också mycket grönområden i området. Detta tror vi är en riktigt bra investering. Vi har också konstaterat att kostnaden per elev under resans gång har minskat med hela 12 procent. Nu gäller det naturligtvis att fortsatt hålla i de ekonomiska resurser som står till buds.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 121

Borgarrådet K a s i r g a (S): Jag ska överraska Joakim Larsson: Vi yrkar också bifall till kommunstyrelsens förslag. Det är inte ofta vi här från talarstolen yrkar bifall till majoritetens ärenden, men detta är ett bra ärende. Det handlar om ett genomförandebeslut om att bygga en 1–9-skola, som borgarrådet Joakim Larsson var inne på, för 900 elever i ett område som utvecklas och expanderar. Vi tycker att detta är väldigt viktigt och att det är viktigt att kommunfullmäktige och staden fortsätter att bygga de skolor som behövs. Stockholms stad expanderar, så vi kommer att ha behov av skolor i staden – ca 50 fullstora grundskolor och ett hundratal nya förskolor.

Bifall till kommunstyrelsens förslag – bra jobbat!

§ 21 Avgift vid ansökan om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem och vid ansökan om ändringar i befintlig verksamhet

Anförande nr 122

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande, fullmäktige och stockholmare! Jag kommer inte att yrka bifall till detta ärende, för vi tycker inte att det är fullständigt.

Fru ordförande! Tack vare regeringens initiativ har vi nu möjlighet att ta tag i den här frågan, vilket är positivt. Men det ärende vi har framför oss i dag möter inte lagändringens intention och har allvarliga brister som gynnar de sökande aktörerna snarare än stadens bästa.

För det första finns det inget sammanhängande resonemang från majoriteten kring vilka ärendetyper som ska vara avgiftsbelagda och varför. I utbildningsnämndens första beslut i ärendet föreslogs att staden ska ta ut avgifter för fyra olika ärendetyper med hänvisning till att kostnaden för att pröva en ansökan rimligtvis skulle åligga friskolorna, inte skattekollektivet, och att självkostnadsprincipen skulle gälla. Men efter behandlingen i kommunstyrelsen ströks ärendetyperna ”ansökan om permanent utökning av platser” och ”ansökan om förändrad eller ny lokal”, med motiveringen att det skulle kunna uppfattas som att staden försökte styra bort fristående skolor till förmån för kommunala. Helt plötsligt ska självkostnadsprincipen inte längre gälla för ansökningskostnaden för två av ärendetyperna, samtidigt som den är rimlig för de andra.

Jag tycker att detta är en häpnadsväckande argumentation. En mindre avgift kan inte vara ett hot för en seriös aktör som vill utöka sin verksamhet eller göra en lokaländring. Varför ska skattebetalarna stå för ansökningskostnaderna i stället för exempelvis de skolföretag som ansöker om att expandera sin verksamhet? För mig är detta ofattbart.

Fru ordförande och fullmäktige! För det andra finns det stora brister i hur de föreslagna avgiftsnivåerna har tagits fram. Det finns hänvisningar till Malmös och Göteborgs avgiftsnivåer, men det framgår inte hur dessa har tagits fram. Det finns heller ingen egen beräkning av vad de faktiska kostnaderna för staden skulle bli. Detta är problematiskt, inte minst för att självkostnadsprincipen förutsätter att man faktiskt vet hur mycket det kostar för staden att pröva en ansökan.

Att starta en skola eller förskola är ingen liten sak, och de nya reglerna innebär en mer omfattande prövning av sökanden, som innefattar både intervjuer och lokalinspektioner. Det behöver utredas vad som är en rimlig avgift. Därför yrkar vi bifall till Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Feministiskt initiativs förslag till återremiss.

Anförande nr 123

T i n a K r a t z (V): Ordförande! Jag måste börja med att säga att det är otroligt glädjande att det nu äntligen går att ställa krav på att de som vill driva förskolor och

fritidshem ska vara lämpliga och ha de rätta ekonomiska förutsättningarna och den kompetens som krävs. Det är jättebra att regeringen har tagit det här beslutet; det är bara sorgligt att det har tagit så lång tid.

Det är positivt att lagstiftningen också innebär att kostnaden för prövning kan tas ut av de ansökande aktörerna. Men som Kadir sa – jag ska inte gå närmare in på det – saknas det i detta beslutsunderlag beräkningar av de faktiska kostnaderna. Det är en väldigt omfattande granskning som ska göras för att vi verkligen ska vara säkra på att de förskolor vi har i Stockholms stad uppfyller alla krav som vi kan ställa när det gäller att ge barnen en trygg och bra verksamhet.

Även när verksamheter utökas så att antalet barn blir större eller lokalerna ändras påverkas kvaliteten; det kan vara både till det bättre och till det sämre. Det är viktigt att man gör en grundlig granskning även vid de tillfällena. Precis som Kadir tidigare sa så bra behöver även de kostnaderna tas av aktörerna. Det är inget som ska falla på skattekollektivet. Vi måste verkligen se till att de pengar som utbildningsförvaltningen har för att bedriva skol- och förskoleverksamhet går till att förbättra de verksamheter vi har och inte till att underlätta för friskoleföretagen att utöka sin verksamhet.

Därför skulle jag vilja yrka på återremittering av ärendet så att vi kan få en utförlig kartläggning av de faktiska kostnaderna. Jag yrkar alltså bifall till Vänsterpartiets och Socialdemokraternas gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 124

M a r i a J a n s s o n (FI): Jag vill hålla ett coronaanpassat anförande och instämna i mina oppositionskollegors utmärkta inlägg tidigare och yrka bifall till vår gemensamma reservation.

Anförande nr 125

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Fru ordförande! I Stockholm är i dag totalt 49 564 barn inskrivna i våra förskolor. Vi har ungefär 1 020 förskolor i Stockholm. Av våra barn går 63 procent i våra kommunala förskolor, och 37 procent går i de fristående förskolorna.

Jag tycker, som jag har framfört tidigare här i kväll, att det är jättebra att det finns både och. Jag tycker att det är en bra balans. Vi har alltid drivit att 60/40 är bra. Det gynnar verksamheten och kvaliteten, och jag tror att det också gör att alla blir lite bättre än om det bara fanns kommunala. Så jag tror att det är bra, men vi har mycket att lära av varandra.

Det är också viktigt att vi har lika villkor och att konkurrensen är fri. Vi ska alltså inte missgynna de fristående förskolorna, men de ska inte heller ha några fördelar. Det beslut vi ska fatta i kväll grundar sig på att vi har ny lagstiftning som ställer mer omfattande krav på prövning av våra huvudmän och handlar om att de ska få betala en avgift för ansökan – en självkostnadsprincip, helt enkelt.

Mot denna bakgrund har vi nu ett förslag till en tvåstegsmodell där man först tar ut en startavgift och därefter en tillkommande prövningsavgift. Startavgiften ska tas ut av alla huvudmän, och prövningsavgiften ska tas ut därefter, när man har blivit granskad och kan gå vidare till en prövningsavgift. Det blir en sammanlagd kostnad på 5 000 plus 20 000 kronor, det vill säga 25 000 kronor. Jag tycker absolut att detta är rimligt ur ett konkurrensneutralt perspektiv och också mot bakgrund av den princip vi har om självkostnad, så att det inte belastar skattebetalarna.

Jag har också hört frågan hur denna kostnad är uträknad. Den är kontrollerad mot och jämförbar med Göteborg och Malmö, som sedan tidigare har en sådan avgift som ligger på ungefär 25 000 kronor. Därför har vi valt att lägga den där. Detta är också enligt skolinspektörernas och IVO:s bedömning en genomsnittlig kostnad. Det här är alltså inte något som bara är slumpmässigt taget. Vi har arbetat fram denna summa, och den är fullt rimlig.

Jag tycker alltså att 5 000 plus 20 000 för provning om man vill starta en fristående förskola i Stockholms stad är bra. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

§ 22 Flytt av förvaltningsuppdrag för parken Årstafältet i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning

Anförande nr 126

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Detta ärende handlar om flytt av förvaltningsuppdrag, och det innebär att trafiknämnden släpper sitt ansvar för den tidigare kommuncentrala park som Årstafältet har varit. Det övergår i stället till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Vi har ett par sådana här parker, bland annat Järvaområdet, Kungsträdgården och Berzelii park, som trafiknämnden har ansvaret för.

I och med att hela Årstafältet nu bebyggs finns det ingen anledning till att trafiknämnden ska ha detta ansvar. Den lilla bit som i dag återstår, som är park eller grönområde, sköts i dag av Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning på uppdrag av trafikkontoret. Detta är alltså helt i linje med de förändringar som sker i det här området. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 127

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Detta ärende är lite märkligt på ett sätt, för varken stadsdelsnämnden som ska ta över eller vi som sitter här vet riktigt vad det är man får ta över. Det finns i ärendet en alldeles utomordentlig beskrivning av stadsparken där utformningen av parken redovisas, med bollplaner, lekplatser, koloniområde, dagvattendamm, kanske 4H-gård och en hel del annat. Det var precis så vi under förra mandatperioden ville se stadsparken – en öppen plats med en ambition i projektet att underlätta för människor att tryggt röra sig i parken. Fotbollsplanerna som vi lade in, med öppna och överskådliga ytor, bidrar till att fler människor rör sig i området, vilket i sig ökar tryggheten.

Det var egentligen på precis samma sätt – det vet kanske inte alla här i salen – för flera år sedan när vi socialdemokrater drev igenom förändringarna i Vasaparken. Parken skulle inte vara en plats med en massa missbrukare, utan bland annat de öppna idrottsytorna gjorde att vanligt folk, barn och ungdomar rörde sig i stor omfattning i hela Vasaparken. Missbrukarna försvann, som sagt, och ombyggnationen av Vasaparken fick också ett fint arkitekturpris.

Samtidigt som vi läser detta ärende vet vi dock att den blågröna majoriteten direkt efter valet beslutade att en golfbana på 3 hektar, med 800 meter långa och 30 meter höga staket, skulle läggas mitt i parken. Stora nät skulle täcka delar av anläggningen ovanifrån. Av parken skulle alltså 20 procent, koloniträdgårdarna borträknade, avskärmas av en stor inhägnad golfanläggning, enligt er överenskommelse efter valet.

Jag måste därför fråga ansvarigt borgarråd, som i övrigt har skrivit en väldigt bra föredragande text: Vad är det som gäller? Ska ni förstöra stadsparken på Årstafältet genom att bygga en golfanläggning och skapa denna jättebarriär för människor som hellre borde få njuta av en parkmiljö utan höga staket? Vad är det som gäller?

Stadsdelsnämnden borde verkligen ha skäl att ställa samma fråga – det tror jag att de gör också.

Anförande nr 128

Borgarrådet **H e l l d é n** (MP): Vad detta ärende handlar om är att förflytta förvaltningsansvaret till Enskede-Årsta-Vantör. De tar över ansvaret för de delar som i dag egentligen driftas av dem, där det finns lite grönt och annat. De stora områden av Årstafältet som är exploateringsområde kommer de att ta över sedan när allt är färdigt, det vill säga när exploateringsnämnden har genomfört sina stora projekt. Då går det över; då är det färdigt och de får hantera det. Det gäller även de delar som du tar upp här, golfbanor och andra delar av detta. När allt är klart tar de över den delen och hanterar detta. I det här läget handlar det alltså bara om lite ängsmark och annat.

Anförande nr 129

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Det är ändå beskrivet på ett väldigt positivt sätt i ärendet, men när den här stora barriären kan riskera att dyka upp blir det ett helt annat projekt och en helt annan park att ta hand om, med 3 hektar golfbana och ett 800 meter långt och 30 meter högt staket. Det kommer naturligtvis också att bli ett tillhåll. Det blir alltid en baksida på en så pass stor anläggning mitt i en park, och detta kommer stadsdelsnämnden också att få ta hand om. Det är klart att de borde få veta vad som gäller även i detta ärende. Jag och många med mig undrar vad som händer i denna fråga, och det borde självklart ha redovisats redan nu.

Anförande nr 130

Borgarrådet **E r n l u n d** (C): Ordförande! Jag vet inte vad Jan Valeskog försöker antyda – att det skulle vara en massa missbrukare och inget vanligt folk på Årsta golf i dag? Jag vet inte om du har varit där och besökt deras verksamhet, som är väldigt populär med besökare från alla delar av staden, barn och ungdomar. Det är inte alls det tillhåll som du beskriver, och jag vet inte heller vad du bygger din argumentation på – att det skulle bli ett tillhåll om vi hittade en lösning så att Årsta golf skulle kunna fortsätta att bedriva sin verksamhet på Årstafältet.

Som du säkert vet finns det ett uppdrag i exploateringsnämnden, som gavs i december 2018. Nämnden uppdrog till kontoret att utreda hur anläggningen kan flyttas och inrymmas i området. Den utredningen pågår och kommer att presenteras.

Anförande nr 131

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Vi känner igen resonemanget från det som förts om vissa fotbollsplaner på Kungsholmen – det utreds och utreds. Men det är klart att det finns många som vill ha ett besked. I detta fall är det kanske inte lika akut, för det är väl inte förrän 2025 som den del de är på ska exploateras. Men det är väl alldeles självklart och kräver ingen större begåvning: Vi talar om en helt ny park, en stadspark med allt det fina som har redovisats i ärendet. Vi vet att stadens tjänstemän är förfärade över den här förändringen: att man ska lägga en golfanläggning mitt i parken, om det är det ni landar i. Då handlar det, om den är 3 hektar, om 800 meter

staket som är 30 meter höga, med nät över. Det är klart att det blir en barriär som kommer att få väldiga konsekvenser för hur parken upplevs. Det blir inte öppna ytor och som i Vasaparken, där fotbollsplanen faktiskt innebär att folk kan röra sig fritt och se fritt. Det gör man inte med 800 meter staket.

Anförande nr 132

P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande och ledamöter! Parken på Årstafältet är en fantastisk park på 25 hektar – ett oerhört välkommet tillskott där det kommer att bli väldigt mycket fina aktiviteter. Det är naturligtvis rimligt att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning ska ha hand om denna park eftersom den ligger mitt i området.

Reservationen från Socialdemokraterna är lite märklig eftersom den knappt handlar om detta utan möjligtvis tangerar, om man ska vara lite snäll. Den handlar om golfen. Vi tycker att man ska rädda den, och det är egentligen ingen helomvändning; vi har jobbat för detta tidigare.

När det gäller det här med 800 meter, 3 hektar och så vidare så är den väl 3 hektar i dag. Jag tror inte att det på något sätt är hugget i sten att det ska vara precis samma yta. Det pågår ju en utredning där man tittar på detta, så vi får återkomma till exakt hur det kommer att se ut när utredningen är klar.

Vi har valt att gå vidare med detta därför att det naturligtvis är en väldigt viktig verksamhet, som är oerhört populär. Det kommer ungdomar från till exempel Enskede och Årsta på ena sidan och Östberga på andra sidan. Det är faktiskt ett ganska lyckat integrationsprojekt. Det ligger nära innerstaden. Det finns få möjligheter att hitta en annan yta till denna verksamhet, som ändå är viktig för många människor. Det är alltså därför vi tycker att man ska ha den verksamheten kvar, och jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 133

U l f W a l t h e r (S): Golf är ju en idrott som alla andra och väldigt viktig. Men det är också så att vi bor i en storstad. Här måste folk ha plats att bo, och ungdomar behöver bra möjligheter till rekreation – spela fotboll, hänga och göra andra saker. Det är väldigt svårt att få plats med en golfbana mitt i storstaden.

Golfen är inte, vad jag kan se, ett integrationsprojekt. Åker man förbi där en vanlig vardag, eller en helg för den delen, ser man att det inte är ungdomarna från Östberga som spelar golf, utan det är suvar som står där. Folk kommer med bilar från, i huvudsak tror jag, andra, välbeställda områden. Det är inte ett integrationsprojekt som vi försöker bevara. Vi vill bygga bostäder som folk har råd att bo i. Vi behöver ha rekreativmöjligheter för ungdomar och boende i områdena, och då tror jag inte att golfbanan får plats. Man får åka till Kärrtorp i stället och spela där, eller utanför stan.

Anförande nr 134

P e t e r B a c k l u n d (L): För det första är det ingen fullstor golfbana utan en utraneringsbana. Det rör sig ändå om ett relativt litet område om man jämför med stora golfbanor.

Sedan håller jag faktiskt inte med om att det är människor i stora suvar som kommer dit och spelar golf, utan det är väldigt blandat vilka som är där. Det finns också ungdomar från Östberga och Årsta. På helgerna åker väldigt många buss i området, vilket jag faktiskt brukar göra, och kommer med golfbagar för att spela på just det stället. Jag kan lova att de som åker buss inte åker i suvar.

Jag hävdar alltså fortfarande att det är ett bra integrationsprojekt. Vi kan få plats att ha kvar golfen. Däremot kanske de inte kan kräva att det ska vara exakt lika stort som det är i dag, men det får vi återkomma till.

Anförande nr 135

Borgarrådet L a r s s o n (M): Resonemanget från Socialdemokraterna är egentligen lite märkligt. Attityden till den här verksamheten har svängt ganska rejält genom åren. Jag minns när borgarrådet Tomas Rudin slogs ganska hårt för golfen på Årstafältet och ville hitta en lösning. Det där glömdes tydligen ganska snart bort av Socialdemokraterna, som bestämde sig för att man ska motverka golf med allt man kan.

Faktum är att det i dag är 3 hektar av i praktiken 30 som åberopas. Men verksamheten har själv sagt att man inte behöver så mycket. Vi tror att det är ganska bra om man kan få in ytterligare en aktivitetsverksamhet på fältet, i den fantastiska park som nu kommer att växa fram. Hade Socialdemokraterna velat lösa denna fråga hade man under detaljplanarbetet antingen kunnat se till att verksamheten fick plats i den kommande stadsparken, liksom annan verksamhet av aktivitetsart som fotbollsplaner och annat, eller så hade man kanske kunnat hitta en annan placering. Det är faktiskt väldigt många besökare som använder den här verksamheten i dag. Det hade gått alldeles utmärkt, om man hade velat. Men nu är det Jan Valeskog som styr och inte borgarrådet Rudin, som under förra perioden. Då ser man till att blockera i detaljplanen för att denna verksamhet inte ska finnas kvar. Det är lite sorgligt, för det är ganska många som ändå använder den.

Vi tycker att det är bra med aktiviteter i en stadspark. Vi tycker att det är utmärkt med verksamheter. Det behöver som sagt inte vara 3 hektar – verksamhetsutövaren har sagt att det går med mindre. Så jag tycker att det är lite sorgligt att vi ska behöva dra detta i ett ärende som dessutom rör något annat, där vi är överens.

Jag antar att det blir en replik på detta, men jag tycker nog att ni får ha respekt för att vi åtminstone försöker lösa denna fråga, till skillnad från er.

Anförande nr 136

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det kan till att börja med vara lämpligt att reda ut hur många kvadratmeter vi talar om. Det är 15 000 kvadratmeter parkmark, om man

räknar bort koloniträdgårdar, hus, byggnader och skog. Av den rena parkmarken talar vi alltså om 3 hektar, och då kan man räkna ut hur stor andel det är. Blir det mindre? Det är ju ingen som pratar om minigolf, precis. Denna typ av golf kräver självklart höga staket och skydd för bollar. Vi pratar om 30 meter höga staket runt anläggningen. Det finns naturligtvis en uppenbar risk för att det kommer att bli tillhåll utanför grindarna, oavsett om det rör sig om 800 eller 700 meter staket.

Vi har sett på andra ställen hur viktigt det är att ha öppna ytor. Det var därför vi i Vasaparken såg till att i stället för 3 hektar golf ta in 1 hektar fotboll med en elvamannaplan och en sjumannaplan och öppna ytor. Den parken är en bra parallell. Människor ser och kan röra sig. Det är inga staket emellan att tala om, utan man kan röra sig och gå runt och titta på matcher eller folk som tränar. Det är en helt annan sak.

Anförande nr 137

Borgarrådet L a r s s o n (M): Då tycker jag att Socialdemokraterna har utvecklats enormt – nu är det staket man är emot. Sporter som har staket har inte i parker att göra, enligt Socialdemokraterna. Det är där vi har problemet: Det är staket runt detta.

Det är bara Jan Valeskog som talar om 3 hektar. Det gäller den verksamhet som är där i dag. Verksamhetsutövaren säger att man vill ha mindre. Vi utgår från att man vill ha mindre och alltså inte från 3 hektar, för det första. För det andra beräknas den färdiga parken vara 25 hektar, och då förefaller detta som ganska litet.

Anförande nr 138

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Detta ärende handlar inte om golf utan om flytt av ett förvaltningsuppdrag. Men eftersom Socialdemokraterna har valt att få denna debatt att kretsa kring golf måste jag ändå säga något om den idrotten. Jag tycker att det är jätteintressant hur vi i denna debatt verkligen hör Socialdemokraternas fördomar mot idrotten golf.

I fullmäktige i kväll har vi flera gånger debatterat idrott. Ni anför att ni vill ha mer plats för idrott, men ni vill inte ha plats för golf. Om ni vill fortsätta att spä på de fördomar som ni uppenbarligen har när det gäller denna idrott och hävda att det bara är människor som åker suv som spelar golf är det klart att ni ska driva den politik ni driver och ta bort den enda stadsnära golfanläggning vi har i Stockholm, dit man kan gå, cykla, åka buss eller åka tvärbana. Vi tycker att det är bra och viktigt att människor rör på sig, oavsett om det handlar om golf eller fotboll. Det tycker uppenbarligen inte ni.

Anförande nr 139

U l f W a l t h e r (S): Nej då, vi gillar alla idrotter, även golf. Det var också det jag inledde med att säga: Golf är viktigt, som vilken idrott som helst. Det jag vände mig emot var att det kallades integrationsprojekt; det tycker jag inte stämmer. Det är väldigt lite utdelning för golfen när det gäller den delen. Men i huvudsak är det viktigt att man bygger stad, och i en stad får det inte plats flera hektar golfbana. Vi

behöver kunna prioritera annat. När områden mitt i storstaden, där ni bygger kvartersmark, ska hägnas in med stora nät passar det inte in i stadsbilden.

Det finns andra möjligheter för golfen. Du påstår att det inte finns andra platser i söderort, men då tycker jag att du ska besöka Kärrtorp, till exempel, där det finns en golfbana. Så det finns det visst.

Anförande nr 140

Borgarrådet E r n l u n d (C): Ordförande! Vi vill se att golfen ska kunna finnas kvar på den här ytan. Vi har gett ett uppdrag, och nu väntar vi på att se vad man kommer fram till. Vi tror att man på denna stora yta får plats med flera saker, om man orkar och vågar vara lite kreativ. Jag tycker att ni målar upp en bild av hur den här stadsparken skulle kunna se ut i framtiden som inte stämmer med verkligheten.

Vi ser att många olika idrotter skulle kunna samsas här, och det skulle kunna bli väldigt bra. Här finns en idrottsanläggning som i dag nyttjas av väldigt många människor, och vi ska bygga ännu fler idrottsanläggningar på den här ytan. Varför ska vi då ta bort en av de ytor som redan används av många? Jag hoppas verkligen att vi hittar ett sätt att få till detta. Det kräver dessutom inte alls så mycket plats som ni tror.

§ 23 Klimatnödläge

Anförande nr 141

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Fru ordförande! Det har faktiskt gått över ett år sedan jag lämnade in denna motion i juni 2019, och tyvärr har den inte alls förlorat sin aktualitet sedan dess. För bara fyra dagar sedan drabbade till exempel orkanen Laura delar av USA:s sydkust med vindbyar på upp till 80 sekundmeter – starkare än orkanen Katrina, som ödelade New Orleans 2005. Samtidigt brinner återigen skogarna i Kalifornien. Pakistan drabbas nu av regn och översvämningar som hittills har orsakat 134 dödsfall.

Orkaner, skogsbränder och översvämningar är förstås inget nytt i sig, men de tilltagande styrkorna när väder övergår i extremväder är ju ofta en följd av de klimatförändringar som beror på de fortsatta, tyvärr ännu ökande, utsläppen av växthusgaser. Vad vi nu ser är bara en försmak av vad som komma skall. Vi som lyckas leva i några decennier till kommer dessvärre förmodligen att se världens alla korallrev dö, Arktis sommarisar smälta, regnskogar brinna ned och många miljoner människor fly undan konsekvenserna av ett förändrat klimat.

Det är för att en gång för alla få slut på de utsläpp som driver klimatförändringarna som det så sent som under den gångna helgen hölls demonstrationer och protester mitt i Stockholm och runt om i landet för att uppmärksamma att Sveriges politik på klimatområdet är alldeles otillräcklig. Demonstranterna krävde bland annat utlysning av ett klimatnödläge, och det råkar också vara vad denna motion handlar om: att erkänna vad som borde vara uppenbart för alla, nämligen att det råder klimatnödläge i Stockholm och i världen. Detta är något som alltså hundratusentals demonstranter och medborgare, hundratals städer och kommuner, många länder och rent av EU-parlamentet redan har erkänt.

Jag tycker inte att detta borde behöva handla om höger och vänster och vem som för tillfället regerar ihop med vem. Jag tycker att vi gör denna fråga enkel och håller debatten kort i dessa coronatider. Den som inte tycker att det råder klimatnödläge i Stockholm och världen kan komma upp här i talarstolen och motivera varför. Alla vi andra kan bara rösta för att utlysa klimatnödläge, enklast genom att bifalla Vänsterpartiets och Socialdemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 142

Borgarrådet L u h r (MP): Detta känns lite som ”slår du din fru?” eller något sådant. Jag går ju inte upp för att jag inte vill utlysa klimatnödläge. Jag instämmer i att 2020 har varit det näst varmaste året hittills, om man tittar på de åtta första månaderna. Det har varit översvämningar i Indien och Nepal som gör att miljontals människor är på flykt just nu för att de inte kan leva där de vill leva. Vi har skogsbränder i Kalifornien. I går fick jag se en bild på min kompis sysslings före detta hus. Hon och hennes familj hade åkt till jobbet på morgonen och fått en bild från brandkåren på eftermiddagen. Deras hem hade brunnit ned, och det var bara två blomsterurnor kvar.

Så är det just nu. Vi befinner oss i ett klimatnödläge, och vi måste göra allt vi kan för att snabbast möjligt minska utsläppen i hela världen. Det är också därför som jag och finansborgarrådet i oktober förra året skrev under en deklaration som handlar om att vi står bakom ett globalt klimatnödläge. Detta innebär ju att klimatnödläget gäller hela jorden. Det gäller alla; det gäller Stockholm, och det gäller oss.

Därför anser inte jag att vi behöver skriva på någon ytterligare deklaration om ett klimatnödläge. Vi har redan gjort det. Ett globalt klimatnödläge är vad vi befinner oss i, och vi kommer alla att drabbas av klimatförändringar.

Om vi går vidare med Rikards motion handlar det nu, när vi erkänner att vi befinner oss i ett klimatnödläge, om att vi också måste agera. Då är frågan vad vi ska göra. I Stockholm har vi tagit fram en ny klimathandlingsplan. Vi ska minska utsläppen i snabbare takt än vad vi har gjort förut. Jag tror att vi alla här vet att det inte går att minska klimatutsläppen för snabbt. Vi behöver göra allt vi kan för att minska klimatutsläppen så snabbt vi kan.

Enligt vår nya klimathandlingsplan som vi har tagit fram ska vi minska utsläppen till 1 ½ ton per person inom Stockholms gräns till 2023. Det är snabbare än förut. Vi har halverat utsläppen i Stockholm sedan 1990, och nu ska vi enligt plan halvera dem igen på åtta år. Vi borde gå ännu snabbare fram.

Det jag vill säga om motionen är att det finns ett antal förslag. Vi gör de flesta saker som står i motionen, och jag tror att vi, i stället för att diskutera vidare om klimatnödläge, måste diskutera vilka åtgärder vi ska vidta för att kunna minska utsläppen ännu snabbare. När det gäller till exempel förslaget att prata om klimatet under en dag per år känner jag att vi kommer att behöva prata klimat många, många dagar per år för att gå fortare framåt. Jag vill gärna fortsätta diskutera åtgärder.

Anförande nr 143

M a r i a J a n s s o n (FI): Fru ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till motionen om att erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge.

Jag blir lite förvirrad när du säger det här, Katarina. När vi hade en liknande debatt för ungefär ett år sedan, när ni hade varit på konferensen och skrivit på, sa Anna König Jerlmyr att det inte var något nödläge här i Sverige och att vi var så duktiga så vi inte behövde göra något ytterligare. Nu säger du att detta inte stämmer. Jag undrar lite grann om ni i majoriteten kommunicerar med varandra. Lite tidigare i dag sa Jonas Naddebo en sak om Snösätra och Joakim Larsson en helt annan.

Men bortsett från detta är mitt huvudsakliga inlägg när det gäller varför vi ska godkänna denna motion att de grönblås mål om hög hållbar tillväxt bevisligen är ganska svårt att upprätthålla. När man talar om en hållbar tillväxt menar man väldigt ofta att man ska kunna både reducera sin miljöpåverkan och ha en snabb ekonomisk utveckling. Men utan att göra några märkbara förändringar i våra konsumtionsmönster eller i företagens produktionsmönster kommer vi inte att kunna få dessa två saker samtidigt.

Vi behöver möta Parisavtalets mål om att hålla uppvärmningen under 1,5 grader, och det låter väldigt lockande att man ska kunna göra det utan några större förändringar i vare sig konsumtion eller produktion. Detta är också något som forskare varnar för. Det har historiskt sett aldrig fungerat att få till båda dessa värden samtidigt. Vi har lyckats minska de genomsnittliga utsläppen per krona tillväxt, men i absoluta termer ökar fortfarande utsläppen. Det som krävs är nollutsläpp, även i en växande ekonomi.

Denna frikoppling mellan tillväxt och utsläpp är ganska svår att få till, och det skulle vara intressant att höra lite mer om hur man vill göra det. Vi kan effektivisera och digitalisera, men tekniken kan inte lösa problemet inom den tidsgräns som klimatkrisen kräver. Särskilt nu, när vi ska starta upp ekonomin igen efter coronapandemin, måste klimatet sättas i centrum om vi ska fortsätta att vara en internationell förebild och om vi verkligen vill satsa på att få en grön omställning.

Anförande nr 144

Borgarrådet L u h r (MP): Jag instämmer i att vi behöver en omställning och att vi behöver åtgärder. Vi behöver inte tomma ord; vi behöver åtgärder.

En sak som har diskuterats här flera gånger från er sida är frikopplingen, att vi minskar per krona. I Stockholm har vi haft en tillväxt från ungefär 650 000 personer 1990 till nästan 1 miljon i dag. Under den tiden har vi halverat de totala utsläppen. Inte per person, utan de totala utsläppen har halverats samtidigt som vi har haft en tillväxt.

Med detta säger jag inte att vi inte behöver ställa om vår produktion och konsumtion. Vi måste agera. Men jag vill också fråga: Om man nu tycker att det finns någon annan typ av klimatnödläge än ett globalt sådant, vad är det för klimatnödläge vi ska utlysa i Stockholm? Räcker det med de åtgärder som finns i motionen som ni står bakom?

Anförande nr 145

M a r i a J a n s s o n (FI): Poängen med att utlysa ett klimatnödläge är att säga att man är i en kris och att man måste sätta till alla klutar. Och man kan ju se vad ett riktigt nödläge gör, alltså när man verkligen tror på att det är ett nödläge, som coronakrisen. Här har vi haft jättestora restriktioner gällande alla möjliga saker, och det har också varit legitimt, därför att människor har förstått det här.

Jag uppfattar att motionen baserar sig på en kritik av det avtal som ni ingick, där ni säger att det är ett klimatnödläge globalt – vilket är den enda typen av klimatnödläge som finns – men inte i Stockholm. Malmö och Lund har utlyst klimatnödläge, men Stockholm har inte gjort det. Men det här är ju en möjlighet för medborgare att ställa krav på oss politiker. Det är en möjlighet för oppositionen att ställa krav på er, och det är en möjlighet för oss att samarbeta kring vad vi faktiskt ska göra.

Anförande nr 146

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Ordförande! Jag välkomnade att finansborgarrådet och miljö- och klimatborgarrådet undertecknade det här avtalet på borgmästarmötet i oktober förra året. Det är jättebra. Men som Maria påpekar: Varför vill ni inte göra det i Stockholm också? Det blir ju obegripligt!

Men att det är en skillnad har Anna König Jerlmyr redan tydligt fastställt. Stockholm behöver inget klimatnödläge, sa hon efter det där mötet, för vi har gjort så mycket redan. Det är motsägelsefullt och liksom käbbligt, tycker jag, att inte bara kunna ta det även i Stockholm när man dessutom har gjort det i världen.

Jag vill också säga att redan innan ni åkte iväg till det här mötet i oktober så var Katarina Luhr personligen, när vi hade en frågestund här, emot att Stockholm skulle utlysa klimatnödläge. Jag vet inte; jag tycker att det här görs till partipolitik och till någonting som det inte skulle behöva vara. Det borde bara vara självklart.

Jag tycker också att det är lite sorgligt, för Miljöpartiet och borgerliga partier i många andra kommuner och länder har ju kunnat göra det här. Men så kommer det ett förslag från oppositionen, och då går det inte. Det går inte att tolka på något annat sätt.

De rörelser som är ute och demonstrerar på gator och torg i Stockholm och i världen är ju den typ av rörelser som Miljöpartiet kommer ifrån. Det måste väl ändå betyda någonting för er att inte kunna ta upp deras krav och göra det till ert här inne? Att deklarerat klimatnödläge handlar ju inte bara om vilken politik vi ska föra, utan det är också att erkänna och ropa ut till stockholmarna att det är ett nödläge i syfte att faktiskt kunna mobilisera dem och få acceptans för viktiga åtgärder på klimatområdet. Det finns alltså en indirekt effekt av att deklarerat klimatnödläge.

Självfallet ryms inte hela vår eller hela oppositionens klimatpolitik i den här motionen! Jag tycker att det är lite löjligt att påstå det. Om den hade rymts i en sådan här kort motion skulle den inte vara mycket värd, eller hur? Ni måste faktiskt gå till vår budgetmotion och till våra samlade budgetmotioner – där finns ju massor av konkret politik för att minska utsläppen. Och de kraven och den politiken skulle passa alldeles utmärkt och gå väl hand i hand med att också utlysa ett klimatnödläge i syfte att göra det klart och tydligt hur allvarlig den här frågan är. Jag tycker att det är lite sorgligt att ni inte bara kan göra det.

Anförande nr 147

Borgarrådet L u h r (MP): Jag tycker att den här debatten blir oerhört märklig, för Stockholm har ju skrivit under att vi erkänner ett globalt klimatnödläge. Jag förstår inte vad det mer finns för typ av klimatnödläge som vi skulle kunna erkänna – om det är det vi debatterar. Om vi debatterar att vi ska säga att vi står i ett klimatnödläge har vi gjort det. Det är klart. Nu skulle jag vilja att vi i så fall debatterar åtgärder. Det tycker jag är det intressanta, för vi behöver agera!

Om vi tittar på vad som står i den här motionen är det först att vi ska erkänna att vi befinner oss i ett klimatnödläge. Ja, det är gjort. Staden ska ta fram en handlingsplan.

Det är gjort – vi har en klimathandlingsplan. Och så ska vi tillsätta en vetenskaplig klimatpanel. Ja, vi har ju massor med samarbeten med forskare och vetenskapsmän.

Anförande nr 148

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Det är uppenbarligen inte så klart. För var och en som läste vad Anna König Jerlmyr sa i tidningen efter att ni kom hem från Köpenhamn är det inte så klart. Hon sa ju tvärtemot det som Katarina Luhr står och säger här. Men *om* det vore så klart är det väl bara att bifalla motionen. Varför kan ni inte göra det? Det vore ju så enkelt. Jag tycker som sagt att det är lite tråkigt.

Anförande nr 149

Borgarrådet L u h r (MP): Det blir en ganska konstig debatt, eftersom Rikard Warlenius skrev den här motionen innan vi åkte till Köpenhamn och skrev på en deklaration där Stockholm erkände att vi befinner oss i ett globalt klimatnödläge. Det finns heller ingen som har debatterat här i dag som skulle kunna öppna upp för något annat klimatnödläge som Stockholm skulle stå i.

Om vi går vidare på listan över vad Vänsterpartiet tycker att vi ska göra för att svara upp mot klimatnödläget så ska vi tillsätta en vetenskaplig klimatpanel som kan komma med rekommendationer och riktlinjer för arbetet. Ja. Det är en bra idé. Men vi samarbetar redan med väldigt många experter, forskare och andra för att ta fram råd och riktlinjer, och det som behövs är egentligen skarpa politiska beslut. Vi måste bestämma oss för att *göra* saker. Det är inte främst råden vi behöver. Pratar vi om att prioritera samarbete med andra kommuner nationellt och internationellt för att bygga upp kompetens och best practice? Det gör vi också. Vi har hemskt många klimatsamarbeten, vi träffar andra kommuner, vi är med i Klimatkommunerna i Sverige och vi är med i Sveriges Ekokommuner. Vi samarbetar med C40, vi samarbetar inom Eurocity. Vi hade experter på besök i höstas där vi pratade energilagring till exempel.

Sedan står det att staden ska uppmärksamma en särskild årlig dag för att summera klimatarbetet under året. Där har jag redan sagt att jag tycker att vi måste prata klimat mycket oftare än så.

Jag tycker att det nästan är upprörande att vi slösar vår tid på att stå och säga att det ska finnas någon annan typ av klimatnödläge – som ingen egentligen kan definiera vad det skulle kunna vara – när vi har deklarerat att vi står i ett globalt klimatnödläge. Jag vill ha idéer, jag vill ha skarpa förslag och jag tycker inte att det här duger för att svara upp mot det klimatnödläge vi står i.

Anförande nr 150

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jag tycker att det är lite fånigt att vi liksom ska försöka klämma in Vänsterpartiets hela klimatpolitik i vad som sägs i den här motionen, som specifikt handlar om hur vi skulle kunna gå till väga för att skapa uppmärksamhet kring ett klimatnödläge i Stockholms stad.

Jag tänker faktiskt inte stå här och gå igenom hela vår klimatpolitiska agenda. Men jag noterar ändå att det här nog inte är den enda uppoffringen som Miljöpartiet har gjort för att få regera tillsammans med Moderaterna. Jag ser fortfarande att flygen landar på Bromma flygplats och släpper ut en massa koldioxid. Jag ser fortfarande hur biltrafiken ökar i Stockholm. Jag ser ingen biokolkraftsanläggning och så vidare.

Visst, ni har kommit med en plan, men åtgärderna saknas.

Anförande nr 151

Borgarrådet L u h r (MP): Om vi tittar på biltrafiken till exempel så har den ju minskat i Stockholm sedan 2018, inte på en tillräcklig nivå, men det är en minskning. Biokolsanläggning har vi provkört. Just nu provkör vi om vi kan göra biokol av slam till exempel.

Vi behöver göra mycket mer, och jag skulle önska att vi diskuterade de åtgärderna och vad det är vi behöver göra i stället för att ha något slags pseudodiskussion om någonting som inte existerar.

§ 25 Klimatneutral bygg- och anläggningssektor

Anförande nr 152

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Det ska bli väldigt roligt att debattera den här frågan igen!

Apropå åtgärder och konkreta arbetssätt brukar man säga att den klimatmässigt mest hållbara kvadratmetern är den som inte byggs. Bygg- och anläggningssektorn står för en betydande del av de svenska klimatgasutsläppen, och det handlar inte bara om byggnadernas och anläggningarnas driftfas utan minst lika mycket om produktionsfasen. Därför föreslår vi socialdemokrater att man ska beakta byggnadens hela livscykel i klimatarbetet och ta fram en strategi för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor, där livscykelperspektivet finns med i hela kedjan: i planering, projektering, byggande och användning av vår bebyggda miljö.

Miljö- och klimatborgarrådet har i sitt motionssvar hänvisat till flera åtgärder som nyligen beslutats om här i fullmäktige och som har som mål att sänka utsläppen som bygg- och anläggningssektorn skapar för att göra den mer klimatsmart. Vi välkomnar såklart flera av de här åtgärderna och förslagen och ser fram emot att följa arbetet med att implementera dem.

Det vi dock har lite svårt att förstå är varför de här åtgärderna utgör ett mer effektivt sätt att nå målen än att ta ett helhetsgrepp, som den strategi som vi föreslår skulle innebära. Det finns ju många fördelar med att jobba utifrån en strategisk handlingsplan. Det underlättar systematisk implementering och uppföljning. Stadens olika verksamheter kan få kunskaps- och erfarenhetsutbyte genom att dela med sig av sina kunskaper. Det finns mycket som tyder på att staden genom att ta fram en strategi för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor skulle kunna arbeta mer effektivt med att uppnå klimatneutralitet 2040.

Därmed yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 153

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tack för en väldigt bra motion! Det här är framtiden. Det är så här vi måste jobba. Vi måste skapa livscykelanalyser för många olika processer, och byggprocessen är en av dem.

Stockholmshem uppmärksammades den gångna veckan för att vi har byggt det första plusenergihuset för bostadshyresgäster i Norra Djurgårdsstaden. Det har jag naturligtvis försökt att skryta om. Då har jag fått tillbaka: Ja, men hur tillverkas batterierna? Hur tillverkas solcellerna? Var kommer kobolten från?

Och så vidare. Det kan jag inte svara på ännu. Men det är just precis sådana här svar som vi måste kunna ge.

När det gäller bygg- och anläggningssektorn i allmänhet är det ju så att trähuskonstruktioner är överlägsna när man mäter olika former av klimatutsläpp. När

det gäller konstruktionen har trähus en tredjedel av klimatutsläppen jämfört med hus som byggs i betong. Det är också så att byggindustrin ofta är – ursäkta mig – lite av betonghäckar. Det är inte bara Socialdemokraterna som är det utan också byggindustrin, och de har det lite svårt och trögt när det gäller förändringar. Men betongindustrin är på spåret nu och har ett klimatinitiativ där man inte bara jobbar med att vi ska ha klimatneutral betong inom kort utan dessutom säger att man gärna vill hjälpa till i byggprocessen dels så att byggaktörerna använder rätt betong, dels använder rätt mängd betong.

Det här är alltså en fråga som vi behöver komma tillbaka till många gånger, och jag är verkligen besjälad av att vi måste jobba med livscykelanalyser. Det gäller inte bara bygg- och anläggningssektorn utan även Daniel Helldéns elbil och min halvelbil. Är det bra eller inte bra? I framtiden är det troligen oerhört mycket bättre än vad det är nu. Och nu är det ganska bra.

Det här är jättebra. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 154

Borgarrådet L u h r (MP): Det är roligt att höra att det är många som brinner för den här frågan, för det är faktiskt en oerhört viktig fråga och det är också en bra motion.

Innan ett hus står på plats tror vi att utsläppen är ungefär lika stora som hela vägtrafiksektorn i Stockholm. Det är alltså en ganska stor utsläppsdel som vi kan få ned om vi kan jobba med bättre klimatkrav i själva byggprocessen.

Vi tror dock inte att det behövs en strategi; vi tror däremot att det behövs åtgärder, och vi har ju lagt ett antal budgetuppdrag som handlar om att just få ned utsläppen från byggsektorn. Som Björn Ljung berättade om jobbar vi bland annat med att ta fram klimatkrav så att man kan ställa krav på egentligen alla byggmaterial och se till att man får något slags bas för hur lite byggmaterialen får släppa ut tillsammans.

Vi jobbar också med att se till att byggsektorns byggmaskiner blir bättre och får lägre utsläpp. Just nu jobbar vi också med hur man till exempel ska kunna återbruka byggmaterial från rivningshus. Miljöförvaltningen jobbar bland annat med en plan för cirkulärt byggande där man ska titta på byggmaterial och hur man kan jobba med det.

Vi har massor med olika uppdrag. Anledningen till att det inte börjar med en strategi är nog att man har börjat i lite olika ändar. Det handlar även om att det är olika förvaltningar och bolag som jobbar med det här, vilket innebär att man är i lite olika faser. Men det är ett pågående arbete, och det är en otroligt viktig del att jobba vidare med. I den nya klimathandlingsplanen har vi fokuserat på vissa delar av de utsläpp som sker utanför den ostkupa där vi brukar beräkna var utsläppen sker. Då är det resor, livsmedel och byggande som vi ska få ned utsläppen för. Det här är alltså någonting som vi kommer att fokusera väldigt mycket på den kommande period som klimathandlingsplanen gäller.

Anförande nr 155

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Det är jätteroligt att höra att borgarrådet tycker att det här är en bra motion! Det tycker jag också. Det är precis som borgarrådet säger: Det görs en hel del för att minska klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn, och det finns krav som ställs i diverse styrdokument och i olika handlingsplaner och program. Men om vi är överens om att frågan är så pass viktig och att det finns en massa olika arbetssätt inom olika förvaltningar och områden, varför inte samla det i ett helhetsgrepp, i en strategi som skulle kunna leda till mer effektiva resultat?

Anförande nr 156

Borgarrådet L u h r (MP): Inom stadens styrning finns det något slags trattsystem där man styr ned till lägre och lägre nivåer. Vi har en budget, vi har ett miljöprogram, vi har under detta en klimathandlingsplan och sedan kommer det andra uppdrag under klimathandlingsplanen. Jag tror att man kommer att behöva titta på hur man ska länka ihop det. Vissa av de här sakerna är dock ganska separata delar som man måste jobba med inom andra områden också.

Vi tror därför inte att en strategi är det bästa, men det är oerhört viktiga uppgifter som vi måste lägga mycket fokus på.

Anförande nr 157

M a r i a J a n s s o n (FI): Ordförande! Jag ska säga precis som Katarina Luhr sa nu, nämligen att det är olika förvaltningar och aktörer som arbetar på olika åtgärder, och som talaren innan dess sa är det här en jättebra motion – men det blir avslag.

Om vi hade varit överens om klimatnödläget och vad det innebär hade vi ägnat den här tiden åt att sitta ned tillsammans, majoritet och opposition, och ta fram en övergripande strategi som gör att ingenting faller mellan stolarna i stället för att stå här och markera mot en motion som alla vill ha men som bara oppositionen har mod att ställa sig bakom.

Anförande nr 158

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag tänker bara göra en kort komplettering. Jag tycker att det är en bra motion – absolut. Bygg- och anläggningssektorn är oerhört viktiga i klimatarbetet. Men en av de viktigaste frågorna är egentligen att använda alla befintliga byggnader bättre. Jag tycker verkligen att vi måste hjälpas åt med att undvika rivning av byggnader i största möjliga mån. Och när det ändå sker måste vi arbeta med materialåtervinning. Det är verklig, ökad resurseffektivitet.

Vi arbetar med detta. Det är ett pågående arbete inom miljöprogrammet, och även i klimathandlingsplanen finns sådant med. Men jag tycker att vi kan hjälpas åt. Den bästa varianten för att spara klimatet är att sluta riva så mycket byggnader. Försök att återanvända byggnaderna! Bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 27 Skatt på avfallsförbränning

Anförande nr 159

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det kommer nog inte att bli så mycket diskussion om den här motionen och svaret, eftersom de är överensstämmande. Motionärens uppfattning och svaret är likalydande, kan man säga. Då kan man ju som vanligt undra över varför inte motionen kunde bifallas och i och för sig, med en historisk tillbakablick, också varför man inte från kommunledningen här i staden agerade i frågan tidigt när det begav sig i förhandlingarna. Vi gjorde faktiskt det i opposition efter förmåga, utan att lyckas visserligen.

En skatt på sorterat avfall är olyckligt. Det beskrivs här. Det är inte träffsäkert eller kostnadseffektivt. Det har även andra nackdelar.

Jag tänkte inte vara mer långrandig än så utan konstaterar att vi har samma uppfattning och att motionen som sagt borde ha kunnat bifallas.

Anförande nr 160

F r i t z L e n n a á r d (M): Jag ska inte heller bli så långrandig. Vi är ju i stort sett överens om att den här skatten är olyckligt utformad och att den träffar fel. Den träffar längst ned i avfallshierarkin där man inte kan styra vilket utfall som sker med de olika fraktionerna. Den borde träffa på en annan plats.

Jag instämmer som sagt i det stora hela och tror också, som motionären, att den till och med kan ha negativa miljöeffekter.

Det som vi inte är helt överens om är hur staden skulle ha uppmärksammat regeringen på att den här skatten är dålig. Där ville motionärerna att vi skulle ha en hemställan från kommunstyrelsen. Det som skedde var att Stockholm Exergi uppvaktade Finansdepartementet. Detta är dock lite passé nu. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 28 Hedersbelöning inom daglig verksamhet

Anförande nr 161

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Vår motion är viktig, ja, mycket viktig i mina och flera av remissinstansernas ögon. För mig handlar den i allra första hand om anständighet och respekt men också om att uppfylla våra funktionshinderpolitiska mål. För mig är det – precis som Funktionsrätt Sverige, det som tidigare hette HSO, lyfter i ett av sina remissvar – ett bra för att inte säga ett lysande tillfälle att visa uppskattning till de grupper i staden som i dagsläget står utanför hedersbetygelsen.

Jag är själv en av ledamöterna i kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, och även detta råd har gett motionen sitt gillande. Andra remissinstanser lyfter också att man redan gör så här i andra delar av landet.

Vi är alla väl medvetna om att vissa av deltagarna står ganska långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden, men många av dem kommer också i jobb. För en del av dem leder det dessvärre till att de kommer tillbaka till den dagliga verksamheten.

Målet med de här insatserna är att den enskilde ska kunna leva som alla andra. Visst måste vi kunna hitta lösningar för att även de här personerna ska kunna hedras som alla andra? Det går ju alldeles utmärkt att belöna politiker. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 162

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Det är absolut inget fel på intentionerna i motionen; de är tvärtom väldigt goda. Men det är inte helt enkelt att genomföra detta förslag, hur bra det än kan verka. Precis som stadsledningskontoret påpekar är det i dag omöjligt att veta vilka som har gått i 25 eller 30 år i de här verksamheterna. Det är också så att för flera i den här målgruppen passar det inte alls att vara i den stora tillställning som stadshuset har i Blå hallen. Därför vore det mycket bättre, vilket vi skriver i vårt svar, att stadsdelarna lokalt på olika sätt uppmärksammar dem som har varit länge inom respektive verksamhet.

För egen del har vi i stället lagt vår energi på att höja habiliteringsersättningen för deltagare i daglig verksamhet, något som man har önskat jättelänge och nu för första gången fått. Vi jobbar också mycket med att de som går på daglig verksamhet ska kunna komma ut i ordinarie arbetsmarknad.

Förslaget är jättebra, men det är svårt att genomföra i praktiken. Därför har vi inte kunnat biträda motionen.

Anförande nr 163

R o b e r t M j ö r n b e r g (V): Tack, Jan Jönsson, för svaret! Jag vill bara konstatera att liknande hedersbetygelser redan i nuläget delas ut i andra delar av landet. Man kan också konstatera att det faktiskt handlar om ett ganska litet antal personer.

Jag vill vidhålla det som jag nämnde i mitt öppningsanförande: Om vi menar allvar med att uppnå våra funktionshinderspolitiska mål borde det vara ganska lätt att ta ställning i denna fråga. Det är ganska lätt att göra en reträtt till att det finns hinder. När jag jobbade som personlig assistent fick jag lära mig något som har hjälpt mig mycket här i livet, och det är att hitta lösningar på saker och ting. För mig handlar det här, som så många andra gånger, om att man måste ha den politiska viljan.

När det kommer till att vissa av deltagarna har svårigheter att delta i hedersbetygelsen tycker jag att det är ett ganska svagt argument. Dels är det frivilligt att delta i festligheterna, dels är det klart att det går att hitta andra former för deltagande.

Anförande nr 164

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Tyvärr måste jag bara upprepa att det inte finns några sådana här uppgifter. Det finns inget personalsystem, det finns liksom ingenting av det som krävs. Det må vara hänt att man deltar i mindre kommuners arrangemang, men då ska man komma ihåg att Stockholm är en oerhört stor arbetsgivare, så våra arrangemang blir väldigt stora till skillnad från om det är en kommun med kanske 5 000 invånare och ett hundratal anställda varav tio får en sådan här hedersbelöning. Här är det ju flera hundra vid varje sittning.

Jag tycker alltså att förslaget är jättebra, men vi har inte hittat några vägar framåt för att lösa detta i dag. Men det kanske kan komma i framtiden.

Anförande nr 165

M a r i a J a n s s o n (FI): Ordförande! När jag såg den här motionen för första gången var den på remiss till arbetsmarknadsnämnden, och jag måste säga att jag personligen blev väldigt rörd av formuleringarna i motionen. Jag tycker att det här är ett väldigt bra förslag.

När man pratar om att det är olyckligt att människor hamnar i en sådan här verksamhet och inte kommer ut på den ordinarie arbetsmarknaden kan jag bara instämma. Samtidigt kan jag säga att dragningen som vi fick i arbetsmarknadsnämnden om funktionshindrades förutsättningar på arbetsmarknaden visar att de som en gång har börjat i daglig verksamhet väldigt sällan kommer ut på den reguljära arbetsmarknaden. Det finns helt enkelt för lite åtgärder på den punkten. Det är försvinnande få som har den här verksamheten som ett mellansteg mellan skola och den verkliga arbetsmarknaden.

Därför tycker jag av flera skäl att det är väldigt viktigt att hitta former för att de här personerna också ska kunna få en hedersbetygelse. Det är viktigt eftersom vi pratar om människor med funktionshinder som har samma önskningar och samma vilja att

delta i olika former av ceremonier och få intygat att de också har lämnat ett bidrag, vilket de väldigt ofta gör även i den här formen av verksamhet. Det är inte alls sällan som de bidrar till produktionen – utan att få lön men ändå. Ofta går de till och med minus när de måste betala för maten.

Det är inte rimligt att avslå ett sådant här förslag med argumentet att det inte går att hitta lämpliga former. Alla människor har sina fobier. Många på den reguljära arbetsmarknaden vill inte heller sitta i en sal med hundratals personer som äter. Men några vill det, och de som vill det kan få göra det. Vill man inte det kan man hitta andra lämpliga former så att de här personerna med funktionsvariationer som inte tycker om stora samlingar kan få hedersbetygelsen.

Det här är också viktigt för att i alla sammanhang visa att medborgare i Stockholms stad är olika, ser olika ut och har olika förmågor, medan alla ändå bidrar till stadens verksamhet eller till staden på något annat sätt. Därför yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 166

Borgarrådet Jönsson (L): Jag tycker att det är viktigt att läsa vad stadsledningskontoret skriver. Det här handlar ju om hur våra system är utformade utifrån den lagstiftning som gäller. De här systemen måste regelbundet rensas från personuppgifter och olika beslutsuppgifter – vart femte år per individ. Det innebär att det i dag inte går att spåra i systemen, så vi kan helt enkelt inte komma fram till vilka som har varit med i 30 år, vilka som har varit med kortare tid och längre. Det hade varit önskvärt, men det är inte möjligt.

Vårt förslag är snarare att man inom respektive verksamhet skulle kunna uppmärksamma till exempel personer som man vet har varit med en längre tid, kanske fyller jämnt eller liknande. Då behövs nämligen inte den här typen av system. Men just nu går det tyvärr inte utifrån den lagstiftning som säger att man måste rensa uppgifterna.

Anförande nr 167

Maria Jansson (FI): Då tycker jag att för den här särskilda gruppen kan man ha just den principen: Man fyller jämnt, man slutar i verksamheten och man uppger själv att man har varit där väldigt länge. Då kanske det inte behöver vara exakt 25 eller 30 år. Det kanske inte behöver vara på minuten eller exakt på året. Det är självklart att det går att hämta in den typen av uppgifter från de olika verksamheterna. Det är liksom inte en jätteapparat vi pratar om. Det här är verksamheter som vi vet vilka de är, verksamheter där det finns personal. Jag tycker att det är att komma undan för lätt att säga att det inte går enligt gällande lagstiftning och att man inte kan hitta något annat sätt att göra det här på.

Den här motionen lägger fram ett från medborgarnas synpunkt ömmande förslag, och även om man kan ha invändningar mot det tycker jag att det är något som verkligen är värt att åtminstone utreda för att se om vi skulle kunna klara av att göra det på något sätt. Jag är säker på att vi kan det!

§ 30 Angående kultur på Stadshusets borgargård

Anförande nr 168

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Ordförande! Jag ska inte heller vara långrandig, men det är alltid kul att kunna inspirera den nya majoriteten genom att skriva en så fantastisk bra motion så att det nya kulturborgarrådet direkt anammar det och tar med det i budgeten!

Efter att covidpandemin är avslutad hoppas jag att Parkteatern får inleda kultursommaren 2021 på borgargården. Jag hoppas också att Jonas Naddebo och jag kan sitta där och ta en kopp kaffe och titta på fantastisk teater.

Jag inser att jag också ska yrka bifall till denna motion som majoriteten inte vill yrka bifall till, fast de tycker likadant som jag. Jag yrkar bifall till den socialdemokratiska reservationen!

Anförande nr 169

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det är ju så att jag och den blågröna majoriteten oförtrutet arbetar för att Stockholm ska vara en levande kulturstad. I detta arbete ingår det att förbättra alla förutsättningar vi kan för öppna kulturevenemang dit alla är välkomna.

Det är därför som vi i budgeten för 2020 har gett kommunstyrelsen i samarbete med kulturnämnden och fastighetsnämnden i uppdrag att titta på möjligheterna att underlätta för kulturevenemang på Stockholms stadshus borgargård. Och nu hävdar Socialdemokraterna att de var först på bollen! Men tänka sig att jag minns en tid när vi satt i opposition och Centerpartiet lade ett sådant här himla klokt förslag om att ha mer musik på borgargården. Ni kan möjligtvis hävda att ni var först på bollen, men Centerpartiet var ännu tidigare – så det så!

Vi behöver inte träta om detta. Syftet är att göra den här platsen mer levande och få fler stockholmare att uppleva borgargården, som är en fantastisk, unik plats. Som vi skriver jobbar vi nu framåt. Det är en hel del saker att ta hänsyn till. Det handlar om kapacitet och kulturhistoriska värden, och det handlar om säkerhetsaspekten nu när stadshuset har blivit ett nationellt säkerhetsobjekt.

Det finns alltså en massa delar i detta, men jag ser spánt fram emot vad denna utredning ska kunna leda till. Parkteater låter som ett fantastiskt förslag. Jag tänker kanske att vi ska börja lite mer småskaligt och se hur det funkar, till exempel kulturskolan och El Sistema. Det finns en massa olika möjligheter kring detta. Men steg för steg kämpar vi, och nu kämpar vi på båda sidor för att levandegöra borgargården, vilket jag uppskattar mycket. Jag ämnar därför att återkomma i frågan, och jag hoppas precis som Karin Gustafsson och Socialdemokraterna att borgargården ska kunna bli mer levande framöver.

§ 31 Minska segregationen med förändrade upptagningsområden

Anförande nr 170

M a r i a J a n s s o n (FI): Vårt förslag i den här motionen är ett sätt att minska segregationen, öka lärandet, öka förutsägbarheten och samtidigt behålla närhetsprincipen och stärka alla stadens skolor. Det här helt enkelt ett fantastiskt förslag!

1. Boendesegregationen bidrar till skolsegregationen. Men ofta ligger områden som bebos av så kallade studieovana och studievana hem ganska nära varandra, åtskilda av ett litet grönområde eller av en väg. Stockholm har fördelen att ha många skolor som ligger relativt nära varandra, och en omritning av skolzonerna, bevakningsområdena eller vad vi nu vill kalla det kan alltså vara ett effektivt sätt att åtgärda segregationen i skolorna utan att ge avkall på närhetsprincipen.
2. All forskning tyder på att en mer heterogen elevsammansättning gynnar alla elevers lärande, både de högrepresterande och de som inte presterar så bra. Alla lär sig mer om det finns en blandning i klassen.
3. Det finns en viss begreppsförvirring. Ska vi prata om skolzoner, upptagningsområden eller skolpliktsbevakningsskolor? Det här må visa att jag och Lisa Palm var lite oinlästa på de senaste förändringarna. Men om vi politiker är förvirrade är det ingenting mot vad de flesta föräldrarna är. Jag pratar kontinuerligt med mina grannar som är oroade över var deras barn kommer att hamna och vilken skola man ska välja för att strategiskt sett kunna hamna i den skola som man vill komma till. Och den skola man vill komma till är inte sällan den skola som grannarnas barn också ska gå i eller den skola där man har de bästa resultaten. Om man då vet att grannarnas barn kommer att hamna i samma skola och om man vet att det kommer att vara en god blandning i alla skolor ökar förutsägbarheten för föräldrarna, för då vet de vilken skola som är deras skola. Och många föräldrar pratar verkligen i termer av "min skola" och "vår skola", alltså den skola dit man vill komma och som man tycker att man hör ihop med. Det här betyder naturligtvis att man genom att blanda gör att det inte finns så många "citronskolor" alltså skolor som ingen vill gå i, eftersom det kommer att komma barn från alla möjliga håll till alla skolor. Det gör också att föräldrarna vet vilken skola som de får komma till, i stället för att som nu ha en bevakningsskola, men sedan kan barnen likaväl hamna i grannskolan som ligger i ett annat område och där man inte tycker att man vill ha sina barn.

Det här är alltså ett enkelt förslag: Rita om de här zonerna som nu är upptagningsområden eller skolpliktsbevakningsområden så att det finns barn från olika delar av de här bostadsområdena!

Anförande nr 171

U l l a H a m i l t o n (M): Jag vill bara göra en liten korrigerig. Maria Jansson sa att all forskning visar att blandning ger bättre resultat. Det är inte sant. Det finns väldigt många olika typer av forskning på det här området, och om det är någonting som visas är det att man *inte* kan säga att om man blandar så blir det bättre resultat. Det ser väldigt olika ut. Individer är olika och förutsättningarna i klassrummet är olika, så man kan absolut inte säga att all forskning visar att blandning av elevers bakgrund ger bättre resultat.

Det forskningen däremot visar är att det som är absolut viktigast av allt är att du har duktiga lärare som utgår från elevernas perspektiv och att man också hela tiden har höga förväntningar på alla elever. Vi vill ha ett aktivt skolval, vilket innebär att alla ska välja skola.

Anförande nr 172

M a r i a J a n s s o n (FI): För ett tag sedan när meningsmotståndare till er sa att skolvalet var ett problem för att det skapar ökad segregation förstår jag att ni var hårdnackat för de valfrihetsreformer som infördes på 90-talet. Men i dag är det inte så, för i dag påtalar också aktörer som brukar dela era ideologiska uppfattningar om ekonomisk effektivitet och valfrihet att detta är ett problem. Det säger OECD liksom Pisaundersökningarna, alla de här organisationerna och väldigt många forskare. I de senaste forskningsöversikterna kan man faktiskt säga att det är väldigt få som vidhåller att det skulle vara gynnsamt att de bästa eleverna går i en skola och de minst studievana i en annan.

Därför vill jag fortfarande understryka att skolsegregation är ett jätteproblem, och det är någonting som vi måste ta tag i nu.

Anförande nr 173

T i n a K r a t z (V): Jag kan börja med att säga att skolsegregationen är ett jättestort problem och någonting som vi måste jobba jättehårt för att komma åt. Vänsterpartiet anser verkligen att det är en av de viktigaste frågorna, det absolut viktigaste för att alla barn ska få ett bättre liv och vi ska minska orättvisorna i samhället.

Vi vill se en skola där olika bakgrunder möts, för då förbättras inte bara studieresultatet utan också sammanhållningen i samhället. Vi är absolut eniga med motionens andemening, men vi tror inte på det förslag om ändrade upptagningsområden som den bästa vägen att gå. Vi är helt övertygade om att det fria skolvalet som måste förändras. Vi har sett att det fria skolvalet bidrar till att föräldrars utbildningsbakgrund spelar en allt större roll för hur väl eleverna utvecklas och lyckas under sin skolgång. Ända sedan man införde det fria skolvalet och friskolereformen på 90-talet har vi sett hur skillnaderna har ökat allt mer och hur differensen mellan olika skolor har växt.

Det vi vill se är en likvärdig skola så att alla ska få möjlighet att nå sin fulla potential. Oavsett bostadsort, klassbakgrund, etnisk bakgrund ska alla garanteras en bra skola i

stället för dagens segregering av skolvalssystem. Vi vill alltså se en annan väg, men vi är gärna med på att fortsätta att diskutera och hitta olika sätt att lösa skolsegregationen.

Anförande nr 174

Claes Nyberg (C): Ordförande! Att föräldrarnas utbildningsbakgrund spelar stor roll är oomtvistat. Det behöver vi inte prata så mycket om. Däremot tycker jag att det är anmärkningsvärt att inte ta upp det som är den starkast drivande faktorn för skolsegregationen, och det är boendesegregationen. För mig är det intellektuellt ohederligt att gå upp och prata om det fria skolvalet på det sättet utan att lyfta fram det som i en stad som Stockholm faktiskt driver skolsegregation.

Vilka är det då som nyttjar det fria skolvalet? Jag tror att det var 2012 som Sweco gjorde en riktig genomlysning av detta åt Stockholms stad. Då såg man att det faktiskt är de elever vars föräldrar har en kortare utbildningsbakgrund eller elever som på andra sätt lever i en segregerad miljö som nyttjar skolvalet mest utanför sin närmaste boendemiljö för att själva få välja och påverka. Det vill säga, man tar själv ansvar för att bryta upp boendesegregationens starka effekter.

För mig är det därför lite märkligt att gå in och prata om det fria skolvalet på det sättet när det för så många är det enda sättet att bryta boendesegregationen.

Anförande nr 175

Tina Kratz (V): Vi är helt eniga om att det finns en stor bostadssegregation i Stockholm. Men vi vill ändå hävda att det fria skolvalet driver på och förstärker segregationen. I Skarpnäck där jag bor finns det en blandning av människor med olika utbildningsbakgrunder som ändå går i den kommunala skolan, och genom att ha en närhetsprincip och försöka stärka och förbättra våra skolor lyckas vi ändå motverka boendesegregationens effekter. Den kompensatoriska skolan lyckades vi mycket bättre med före 1992, och vi har också fått rapporter från OECD som visar att den reformen som genomfördes försämrade den situationen som var.

Jag tror därför fortfarande att vi kan säga att det fria skolvalet har påverkat mycket, mycket mer än bostadssegregationen.

Anförande nr 176

Borgarrådet Smedberg Palmqvist (L): Ordförande! Jag ska fatta mig rätt kort, men jag vill naturligtvis också understryka vikten av en likvärdig skola där alla elever oavsett bakgrund ska ha samma livschanser. Det är liksom grunden i allt arbete. Likaså att vi ska ha kunskapsresultaten i fokus och så vidare.

Jag vill också understryka att jag tror, precis som Claes sa tidigare, att det är bostadssegregationen som är den stora boven i dramat, och innan jag svarar på frågan om motionens syfte tänkte jag också säga att jag inte alls tror att det är friskolorna som har orsakat de här problemen. Jag tror snarare att de har varit med och bidragit

till att det faktiskt finns en möjlighet att välja bort och bryta den bostadssegregation vi har. Sedan finns det absolut all anledning att stärka upp våra egna skolor.

Det här ärendet handlar om det så kallade skolpliktsbevakningsområdet, men det har inget att göra med vilka elever som får plats i vilken skola. Det är en rent administrativ indelning av eleverna för att bevaka skolplikten, som är så himla viktig och som vi naturligtvis måste följa enligt lag. Att förändra skolpliktsbevakningsområdena har ingenting att göra med hur vi ska kunna förändra den situation som vi har talat om tidigare i kväll.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 177

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det här handlar alltså inte om att jag försöker skjuta upp min egen motion som jag inte orkar debattera, men jag måste ändå säga något som är viktigt att ha med sig när vi pratar om skolsegregation och vad som driver den väldigt uppslitna skolan som vi har fått i Sverige. Det är väldigt viktigt att komma ihåg att boendesegregationen är problematisk i en massa hänseenden. Barn leker inte tillsammans på gårdar, föräldrar träffas inte i snabbköpet etcetera.

Men det är inte boendesegregationen som driver den problematik som vi ser i skolan. Tittar vi på den statliga Skolkommissionen och på väldigt mycket forskning som har gjorts ser vi att det framför allt handlar om det fria skolvalet. Det är faktiskt det man ska titta på, det är också därför som Skolkommissionen till exempel har föreslagit lottnings och sådant. Det är inte boendesegregationen som är den främsta drivkraften, även om vi också ska motverka den. Det är ju därför vi hela tiden driver att man ska blanda boendeformer, bygga hyresrätter i villaområden och så vidare.

Det är viktigt att ha fokus på vad forskningen och de experter som faktiskt har tittat på vårt skolsystem pekar ut som den viktigaste orsaken, och det är inte boendesegregationen.

Anförande nr 178

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Jag är inte helt säker på att forskningen är så entydig, även om jag naturligtvis delar Clara Lindbloms problembeskrivning. Det är ingen tvekan om att det finns flera orsaker till varför vi har hamnat i det läge där vi står när det gäller skolor och att de inte ser likadana ut över hela staden. Det är det största och viktigaste fokuset vi har, men att lösningen skulle vara att ta bort möjligheten att välja friskola tror jag inte alls på. Jag tror snarare att vi ska försöka utöka möjligheten att få välja mer fritt.

Anförande nr 179

Borgarrådet K a s i r g a (S): Jag vill inte förlänga debatten, på uppmaning från presidiet. Men det går inte att hålla sig borta när det finns de som hävdar att kamrateffekten inte spelar någon roll. Den spelar visst roll. Den förstärker skolsegregationen. När man dränerar skolor som ligger i socioekonomiskt svaga

områden på de duktiga eleverna blir det liksom en effekt. Då blir den skola som blir kvar en ”citronskola”, som Maria Jansson sa här i talarstolen.

Jag tycker att motionen är bra. Jag tycker också att utbildningsförvaltningen har svarat bra liksom borgarrådet Smedberg Palmqvist. Vi tror på de här skolzonerna och att man ska titta på dem.

På riksnivå har tre stora utredningar kommit, och det är jätteviktigt att man ser över förslagen i dem. Jag vet till exempel att borgarrådet har varit ute i debatten om kötid.

Anförande nr 180

Borgarrådet S m e d b e r g P a l m q v i s t (L): Nu börjar jag bli trött i huvudet, men jag håller inte med. Vi beskriver samma problem. Jag tycker att vi som skolpolitiker i Stockholm ska försöka göra allt för att de skolor vi har, våra kommunala skolor, ska bli så bra att man vill stanna kvar i dem. Vi ska göra de bästa skolorna för våra elever i Stockholm, och vi är på god väg. Det finns mycket mer att göra, men vi ska inte lägga oss ned platt, utan vi ska snarare se till att de skolor vi har är de bästa skolorna för de elever som går i de skolorna.

Anförande nr 181

M a r i a J a n s s o n (FD): Fru ordförande! Jag är ensam politiker här just nu. Det är därför ni ser mig så mycket här uppe i talarstolen.

FI är principiellt emot det fria skolvalet, men det är inte någonting som man beslutar om här i Stockholms stad. Och även om det fria skolvalet skulle tas bort skulle boendesegregationen – som inte är *en* sak utan som sammanfattar en massa olika samverkande socioekonomiska faktorer – ändå skapa problem, givet att man inte gör någonting åt vilka elever som ska till vilken skola. Det är det som vår motion handlar om.

Det här är en av få saker där vi politiker faktiskt kan göra någonting. Vi kan administrativt dela in barn på ett sätt som gör att vi får en mer mixad kompott i skolorna. Detta gör att alla skolor stärks och att lärare och elever inte kommer att söka sig bort från vissa skolor och till andra skolor. Vårt förslag är långt ifrån en komplett lösning på de stora problem som skolan står inför, men det är ett steg på vägen. Det är att visa politisk vilja, ta makten och göra det vi kan göra inom verksamhetsområdet.

Med det vill jag yrka bifall till vår motion.

Anförande nr 182

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Det är många som hävdar att vi inte klarar av det kompensatoriska uppdraget i Sverige men att vi gjorde det på 1960-talet, 1970-talet och 1980-talet. Det är ju inte sant. Svensk skola har faktiskt aldrig varit speciellt duktig på det kompensatoriska uppdraget, om det som menas med det kompensatoriska uppdraget är att man oavsett vilken bakgrund eleverna har ska jobba för att höja deras kunskapsnivå.

När Jan Björklund var utbildningsminister presenterade IFAU en väldigt omfattande studie som de fått i uppdrag att göra. De skulle titta på om det verkligen var det fria skolvalet som var orsaken till det kunskapsras i svensk skola som illustrerats i och med PISA-undersökningen. IFAU kom fram till att kunskapsfallet hade börjat innan friskolereformen över huvud taget genomfördes. Den som går tillbaka och tittar på skoldebatten på 1980-talet – vilket jag har gjort, eftersom jag har haft anledning att göra det – ser att det fanns en anledning till att Socialdemokraterna accepterade att man skulle införa skolpengen och friskolesystemet, nämligen att den skola som fanns då var så dålig.

Det finns en alldeles utmärkt och mycket intressant serie i Expressen från september 1990 om den orättvisa svenska skolan. Den rekommenderar jag alla att läsa. Där står det att utanförskapsområdena hade väldigt dåliga skolor. De elever som gick på Adolf Fredrik hade mycket bättre betyg, och det gick mycket bättre för dem än för dem som gick i utanförskapsskolorna i Göteborg. Det gick mycket bättre för de elever som hade föräldrar som brydde sig om skolan än för de elever som inte hade föräldrar som brydde sig om den. På område efter område illustreras precis samma problem som diskuteras i den svenska debatten i dag, med en skillnad: Då fanns inte det fria skolvalet.

Det som har hänt sedan det fria skolvalet infördes är att väldigt många av dem som bor i till exempel Rinkeby eller andra utanförskapsområden har fått möjlighet att välja en annan skola än den skola som finns i deras närområde. 35 procent av eleverna har valt en annan skola. Många av de eleverna åker till skolor som finns i Stockholms innerstad. Det är väl en jättebra utveckling. Dessutom kan föräldrarna själva välja skola.

Anförande nr 183

Borgarrådet K a s i r g a (S): Fru ordförande! När man införde friskolereformen fanns det goda intentioner bakom. Men när jag hör Ulla Hamilton förstår jag att man inte inser vilken dysfunktionalitet skolmarknaden i dag visar. OECD fastställer i sin PISA-rapport att friskolereformen har förstärkt skolsegregationen. Jämlikhetskommissionen fastslår samma sak, likaså Likvärdighetsutredningen och Gymnasieutredningen. Men alla de har tydligen fel – det är Ulla Hamilton som har rätt och vet allt om det här.

Anförande nr 184

U l l a H a m i l t o n (M): Kadir Kasirga! Jag rekommenderar dig att läsa OECD:s PISA-undersökning lite noggrannare. Det hävdas i debatten att den svenska segregationen är väldigt kraftig, men där framgår det att vi i jämförelse med många andra ligger i botten när det gäller skillnader mellan elever med olika bakgrund. Vi ligger långt under OECD-genomsnittet. Det finns dock ett område där vi avviker väldigt tydligt, och det är inomskolsvariationen; det spelar i många svenska skolor väldigt stor roll vilket klassrum man råkar befinna sig i. Det är otroligt stor skillnad mellan om man har en bra lärare i skolan eller inte. Här avviker vi väldigt mycket. Därför är det otroligt viktigt att jobba med systematiskt kvalitetsarbete och se till att

alla ungar, oavsett vilken bakgrund de har, har bra lärare som kan se till att de får bättre förutsättningar i livet.

Anförande nr 185

M a r i a L j u s l i n (V): Det känns som att vi kommer att kunna återkomma till den här debatten. Jag är mest nyfiken, Ulla Hamilton: Du sa först att det inte är säkerställt att elevernas bakgrund och blandade skolor där eleverna har olika bakgrund gör en skillnad i det stora hela i samhället. Det är inte bevisat, enligt dig. Om barn som kommer från vissa områden och har föräldrar med en viss utbildningsbakgrund går i en skola och folk som har sämre förutsättningar går i samma skola påverkar det inte samhället i stort, sa du. Men nu säger du att det också påverkar. Du pratar ju också om elevernas bakgrund.

Det hjälper inte att du skickar elever mellan olika stadsdelar och att de ska försöka gå i bättre skolor och göra någon form av klassresa. Alla elever som går i skolan, även i sitt närområde, ska ju kunna gå i skolor som lyfter dem till den nivå som de ska vara på. Det är så vi får den kompensatoriska skola som du pratar om och som är så oerhört viktig för hela samhället.

Jag förstår inte riktigt vad du menar – påverkar elevernas bakgrund eller inte?

Anförande nr 186

U l l a H a m i l t o n (M): Det är klart att vi anser att alla skolor ska vara bra skolor. Men det finns också olika behov – människor tycker olika om vad som är en bra skola och en dålig skola beroende på vad den enskilda individen har för behov. Det är ju ni som hela tiden pratar om elevernas bakgrund. Jag pratar om kunskapsuppdraget – oavsett vilken bakgrund eleverna har måste man se till att ha en bra skola. Det som är framgångsfaktorer för duktiga skolor är att ha höga förväntningar på alla elever, se till att man följer upp kunskapsuppdragen, bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och ha bra ledarskap i skolan. Det är ju där skillnaden finns mellan bra och dåliga skolor i Sverige. Det är där problemen ligger. Det är där vi borde lägga ned kraft och resurser för att se till att alla skolor är bra skolor, i stället för att forsla runt barn mellan de olika skolorna.